Coperta și viziunea grafică:
Doina DUMITRESCU

Datorăm smeritei trude a cinului monahal chipul de sărbătoare pe care îl poartă această carte, împodobită cu gravuri în lemn de la Mănăstirea Neamțului (începutul veacului XIX).

Editor: Sorin DUMITRESCU

Editura Anastasia
Str. Venerei 13, sector 2, București; Tel./Fax 2116745

ISBN 973-9374-51-4

CELE MAI FRUMOASE RUGĂCIUNI ALE ORTODOXIEI

Rugăciunile Sfinților Părinți
publicate de
Cuviosul Nicodim Aghioritul
în APANTHISMA
(Constantinopol, 1799),
traduse în românește
la Mănăstirea Neamțul (1827),
date acum pe slovă nouă și
grai îndreptat, cu o postfață,
note și comentarii de
Virgil Cândea
la

EDITURA ANASTASIA

Rugăciuni
felurite, preafrumoase,
de mărturisire și umilință,
adunate de la deosebiți Sfinți Părinți

RUGĂCIUNE CĂTRE ATOTȚIITORUL
ȘI IUBITORUL DE OAMENI
DUMNEZEU ȘI PĂRINTE

**A CELUI ÎNTRU SFINȚI
PĂRINTELUI NOSTRU
VASILE CEL MARE[1]**

Stăpâne,
Dumnezeule al tuturor, Părinte preabunule, Cel ce de-a pururea ești și dăinuiești, Cel cu desăvârșire fără de început, mai înainte de toți vecii și Care tot veșnică ai ființa[2], nici începând, nici încetând. Cel ce cu ființa ești întru totul neînțeles, cu mărimea necuprins și cu bunătatea nemărginit. Adâncul cel izvorâtor și negrăit al puterii și al înțelepciunii.

Pe Tine bine Te cuvântez pentru că ai căutat cu milă și cu îndurări spre ticăloșia mea și m-ai izbăvit de tina și de noroiul lumii acesteia rele și deșarte și de cursele cele dintru dânsa, multe și felurite, ale vicleanului stăpânitor al întunericului veacului acestuia. Pe Tine bine Te cuvântez, Doamne, pentru că ai minunat spre mine, păcătosul, milele Tale, și întru toate preaiubitor de oameni Te-ai

făcut mie, hrănitor și ocârmuitor, păzitor și sprijinitor, scăpare, mântuitor și purtător de grijă al sufletului și al trupului. Pe Tine bine Te cuvântez, Doamne, pentru că ai arătat spre mine, nevrednicul, multa și nemărginita Ta iubire de oameni. Căci deși în fiecare zi prin lenevirea mea mă vând diavolului, Tu mă păzești și mă mântuiești și din cursele lui mă scoți. Pe Tine bine Te cuvântez, Doamne, pentru că mi-ai dăruit tăria pocăinței pentru păcatele mele și mi-ai arătat nenumărate pricini de întoarcere de la răutatea mea. Pe Tine bine Te cuvântez, Doamne, că neputincios fiind, întărești slăbiciunea mea și nu mă lași cu totul să cad, și îndată îmi întinzi de sus mână de ajutor și către Tine mă întorci.

Ce-Ți voi răsplăti Ție, Stăpâne preabunule, pentru toate bunătățile pe care le-ai făcut și le faci cu mine, păcătosul? Ce mulțumire îți voi aduce Ție? Așadar, din zi și până în noapte, ca o rândunea voi glăsui și ca o privighetoare voi striga și nu voi înceta să Te binecuvântez în toate zilele vieții mele pe Tine, făcătorul și de bine dătătorul și purtătorul meu de grijă, [deși] eu, Doamne,

nu sunt vrednic să grăiesc către Tine, pentru că sunt foarte păcătos.

Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, pentru că îndelung mi-ai răbdat greșelile și până acum nemuncit m-ai lăsat. Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, pentru că „nu voiești moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu"[3]. Căci eu sunt vrednic să pătimesc multe și să fiu lepădat de la fața Ta, Doamne, însă iubirea Ta de oameni cea nepomenitoare de rău îndelung a răbdat pentru mine. Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, deși nu sunt vrednic a mulțumi îndeajuns pentru nepomenirea Ta de rău.

Miluiește-mă, Doamne, îndreptează calea sufletului meu și calea vieții mele spre voia Ta și mă ocârmuiește precum știe milostivirea Ta. Pentru mulțimea îndurărilor Tale, fă-mă desăvârșit spre tot lucrul bun al bunei plăceri Tale și așa mă slobozește din ticălosul meu trup.

Că Ție se cuvine a ne milui și a ne mântui pe noi, Dumnezeule, și Ție slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună și Unuia Născut Fiului Tău și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

A NOMOFILAXULUI IOAN DIACONUL EVGHENICOS, FRATE AL LUI MARCU EFESEANUL[4]

Maică a lui Dumnezeu preacurată, pentru că decât numirea aceasta nu pot să aflu și să-ți aduc ție alta mai bună, mai aleasă și mai dumnezeiască, Maică a lui Dumnezeu, pururea fecioară, curată și cu totul curată și preacurată, atât cu mintea, cât și cu cuvântul, cu duhul și cu trupul. Ceea ce pe Cuvântul și Dumnezeu cel curat și preacurat, pe Domnul nostru Iisus Hristos, din preacuratele tale sângerări[5], fără de materie fiind și fără de trup, L-ai întrupat și cu adevărat omenesc trup I-ai împrumutat și, prin covârșirea faptei bune, înfricoșător și mai presus de cuvânt lăcaș te-ai făcut al Celui ce pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, bine a voit a pleca cerurile și a Se pogorî către ticăloșia noastră. Născătoare de Dumnezeu cu totul fără prihană, cea preacurataă și neîntinată, atât cu purtarea, cât și

cu viața și cu cuvântul, și mai neprihănită decât toată zidirea cea curată, gândită sau simțită. Născătoare de Dumnezeu cu totul neîntinată, Născătoare de Dumnezeu cu totul lăudată, cea cu nume de Doamnă, cu multe nume și cu mari nume numită, toată luminată, toată sfântă, toată cu daruri dăruită. Mireasă nenuntită și Maică a lui Dumnezeu fecioară, mai desfătată decât cerurile, mai strălucită decât soarele, mai cinstită decât toate zidirile, mai sfântă decât heruvimii, mai slăvită decât serafimii, Stăpână a îngerilor, Doamnă a lumii, bună și cu totul bună și lăcaș preabun al lui Dumnezeu Celui singur bun și preabun.

Primește ca o milostivă, cu dragoste, această mică și smerită mulțumire, făcută după putere, ceea ce ești închinată totdeauna de toată zidirea și ai stăpânire peste toate. Primește cu blândețe rugăciunea de rob, ceea ce, fiind de o rudenie cu oamenii, știi cu deadinsul neputința firii omenești și ești iubitoare a tuturor, purtându-le de grijă și cercetându-i, Preamilostivo. Ascultă-mă pe mine, preadulce Stăpâna mea, Preasfântă de Dumnezeu Născătoare, de Dumnezeu împodobită și cu daruri

de Dumnezeu dăruită, cea care din fire, asemenea lui Dumnezeu, ai blândețe, seninătate, bunăvoință și bunătate, Împărăteasă care cu strălucire stai pururea de-a dreapta lui Dumnezeu Celui blând și bun, care ești împodobită cu haina de aur a sfintelor fapte bune și cu multe feluri de daruri ale Sfântului Duh.

Ceea ce peste toate domnești și pretutindeni ajungi și toate le poți, ca o Maică a atotputernicului Dumnezeu, și pe toți cei din nevoi îi mângâi și de ispite îi slobozești și necazurile le ușurezi, ușurează, rogu-mă, și sarcina cea grea a păcatelor mele, a păcătosului și netrebnicului robului tău, pentru care ispitele cele lumești vin asupră-mi, și toate fărădelegile mele spală-le prin vărsarea lacrimilor mele. Ceea ce L-ai născut pe Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii, ridică împietrirea minții mele celei iubitoare de păcat. Dă sufletului meu umilință și ochilor mei izvoare de lacrimi și plâns făcător de bucurie. Izbăvește-mă, Stăpâna mea preasfântă, de smintelile celui viclean și de nesuferitele ispite lumești întru care din tânără vârstă am căzut, și inima mea, care de nenumărate scârbe și necazuri și primejdii este de-a pururea stăpânită, o mângâie și o vindecă, Mângâierea cea dulce a lumii, Nădejdea celor deznădăjduiți, Ajutorul celor neajutorați și frica de Dumnezeu și dragostea Lui într-însa sălășluind-o, și de toată împresurarea și mâhnirea pe dânsa izbăvind-o, cu mila ta cea bogată îndulcește-o.

Până când, Stăpâna mea preabună, strig și sunt părăsit, glăsuiesc și nu sunt auzit? Dar cu dreptate sunt trecut cu vederea, Maică a lui Dumnezeu preacurată, pentru că din pricina aplecării către cele rele și a deprinderii biruit fiind totdeauna de vrăjmașul, începătorul răutății, supus sub mâna lui mă fac. Deci oprește cu rugăciunile tale nebunia vrăjmașului asupra mea, sfărâmă cu puterea ta măiestriile lui cele potrivnice. Viforul, întreita învăluire[6] și întunericul prefă-mi-le în liniște și pace și lumină, pretutindenea fiindu-mi de față și totdeauna străjuindu-mă și toată mintea mea și cuvântul și fapta către ceea ce se cuvine îndreaptă-le, cu totul sfințindu-mă și luminându-mă și pe toate ale mele către fapta bună povățuindu-le. Iar voia cea bună și preasfântă a Fiului tău și Dumnezeului meu a o păzi și a o face cu osârdie silește-mă, îndemnându-mă către împlinirea poruncilor celor vii

care întăresc voința mea cea trândavă ca, mântuit fiind, Stăpâna mea de Dumnezeu Născătoare, și împărăției cerurilor prin tine învrednicindu-mă, să te slăvesc pe tine cea slăvită și prea binecuvântată în vecii vecilor. Amin, amin, amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS

A CELUI ÎNTRU SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU IOAN GURĂ DE AUR, PE CARE O SPUNEA ÎN FIECARE ZI

Doamne Dumnezeul meu,
Cel mare și înfricoșat și slăvit, Făcător a toată zidirea văzută și gândită, Cel ce păzești așezământul Tău și mila Ta celor care Te iubesc pe Tine și păzesc poruncile Tale, și acum și totdeauna îți mulțumesc Ție pentru toate facerile Tale de bine cele făcute mie, cele arătate și nearătate. Ca și până acum Te laud și Te slăvesc și Te măresc pentru milele Tale cele bogate și îndurările Tale pe care în chip minunat le-ai arătat spre mine, sprijinindu-mă încă din pântecele maicii mele și întru toate grijindu-Te de mine și păzind și ocârmuind cu cuvioșie cele ale mele, numai din bunătatea și iubirea ta de oameni. Căci n-ai trecut cu vederea smerenia mea pentru nevrednicia și împătimirea mea, ci din iubirea Ta de oameni și milostivirea Ta nu ai încetat a-mi face bine și a mă păzi. Așadar, până

la bătrânețe și căruntețe, Dumnezeul meu, să nu mă părăsești.

Iisuse, Iisuse, numele cel bun, dulceața, dorirea și nădejdea mea, Cel ce Te-ai făcut om pentru noi și toate cu înțelepciune le-ai iconomisit[8] și le-ai tocmit pentru mântuirea noastră, mă mărturisesc Ție, Doamne, Dumnezeul meu, cu toată inima mea, îmi plec genunchii trupului și ai sufletului, arătându-Ți Ție, Dumnezeului meu, toate păcatele mele. Pleacă-Ți și Tu urechea spre rugăciunea mea și iartă păgânătatea inimii mele. Am păcătuit, am nelegiuit, am greșit, Te-am întărâtat, Te-am amărât pe Tine, bunul meu Stăpân și hrănitor și purtător de grijă. Nu este nici un fel de răutate grăită sau negrăită pe care nu am făcut-o cu lucrul și cu cuvântul, cu cunoștința și cu necunoștința, cu amintirile și cu gândurile, cu covârșire și peste măsură păcătuind. Și de multe ori făgăduind a mă pocăi, tot de atâtea ori întru aceleași păcate am căzut. Mai cu lesnire se vor număra picăturile de ploaie decât mulțimea păcatelor mele, pentru că au covârșit capul meu și ca o sarcină s-au îngreuiat. Căci din tinerețile mele și până acum poftelor celor necuvioase deschizându-le ușa, porniri neînfrânate și fără de rânduială am uneltit, întinându-mi haina Sfântului Botez, cea țesută de sus, biserica trupului meu mânjind-o, ticălosul meu suflet cu patimile necinstirii cu totul spurcându-l și toată fărădelegea și nedreptatea lucrând. Pe care, dacă aș vrea cu de-amănuntul să le pomenesc, nu mă va lăsa vremea povestindu-le.

Dar fiindcă toate le știi Tu – căci nu este zidire nearătată înaintea Ta, toate fiind goale și descoperite înaintea ochilor Tăi –, de ce s-ar cuveni a spune știutorului cele ce nu-Ți sunt necunoscute? Însă și inima mi se zdrobește, și sufletul, și cu totul întru adâncul nedumeririi mă afund, aducându-mi aminte că pe când păcătuiam nu am arătat nici cea mai mică faptă de pocăință. Și vremea tăierii este aproape, sorocul morții este de față, dar vremea pocăinței nicăieri. Pentru aceasta s-a tulburat sufletul meu și este plin de durere și de întristare. Căci nepregătit fiind, când socotesc și cercetez cele despre mine, nimic din destul spre dare de răspuns nu aflu, nici vreun chip și mijloc prin care mă voi izbăvi de focul cel veșnic. Dar

dacă „dreptul abia se mântuiește“[9], eu, păcătosul, unde mă voi arăta? Și dacă abia după multe scârbe, împărăția lui Dumnezeu este moștenită de cei vrednici, iar calea vieții este strâmtă și necăjită, atunci eu, întru desfătare și întru neînfrânare totdeauna petrecând, cum mă voi învrednici de mântuire? Și dacă „toată dreptatea omului este ca o zdreanță lepădată“[10], dar atâta noroi și nedreptate cum se va socoti? Și dacă „pentru un cuvânt deșert trebuie să dea cineva seamă“[11], eu, pentru atâtea păcate, ce răspuns potrivit voi avea? Vai, suflete, căci iată așa au sporit faptele noastre! Scurtă este viața și pentru puțină vreme, iute trecând, și către moarte trimițând. Dar veșnică este munca păcătoșilor, ca și împărăția drepților. Și viața nici uneia din ele nu se curmă prin moarte. Deci ce voi face? Ce voi lucra? În ce beznă mă voi arunca? Înfricoșată este moartea, mai ales cea a păcătoșilor, fiindcă și rea este. Căci „moartea păcătoșilor cumplită este“[12], dar „cu mult mai înfricoșat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului celui viu“[13], dintru care nimeni nu va putea să ne scoată.

Deci, când va veni să Se slăvească întru sfinții Săi și să răsplătească fiecăruia după lucrurile lui, când scaunele se vor pune și nemitarnicul Judecător înfricoșat va ședea, când râul cel de foc va trece pe dinainte și strălucirea și bucuria drepților gătite se vor arăta și toate milioanele îngerilor și toți oamenii cei din veac, împreună cu toată zidirea, cea văzută și cea gândită, cu cutremur vor sta de față, ce voi face eu atunci? De rușine plin fiind, de conștiință mustrat, de toată îndrăzneala și darea de răspuns lipsit, suspin din toate părțile. Ah, rele! Ce voi plânge mai întâi, ce voi suspina apoi, pentru ce mă voi tângui? Pentru lipsirea de bunătăți sau pentru chinul durerilor? Pentru nemărginirea muncii sau pentru despărțirea de Dumnezeu? Plângi, ticăloase suflete, aducându-ți aminte de cele ce te vor întâmpina după ieșirea din trup, căci vor fi foarte grele și dureroase. Și strigă:

Dumnezeul Puterilor, Dumnezeule cel veșnic, Dumnezeul milei și al îndurărilor, să nu mă părăsești! Să nu mă treci cu vederea! Să nu depărtezi de la mine mila Ta! „Ia aminte spre ajutorul meu,

Doamne al mântuirii mele!“[14] Că știu milostivirea Stăpânului meu, știu nepomenirea de rău a Iubitorului de oameni și că voitor al milei este, „Care nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu“[15]. Și „Care voiește ca toți să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vie“[16], mai ales cei ce se întorc de la păcat. Căci „nu a venit să cheme pe cei drepți, ci pe cei păcătoși la pocăință“[17]. Căci „nu au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei ce rău pătimesc“[18]. Deci, așa aflându-mă și așa socotind, nu mă abat din nădejdea cea bună, nici nu mă deznădăjduiesc de mântuirea mea.

Acum am început a grăi către Domnul meu: „Eu sunt pământ și cenușă“[19], „vierme și nu om, ocară a oamenilor și defăimare a norodului“[20]. „Dă-mi mie cuvânt întru deschiderea gurii mele“[21], Cel ce dai rugăciunea celui ce se roagă, căci de la Tine este „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Tine, Părintele luminilor“[22], ca să mă rog după cuviință și să cer cele de folos, și să nu mă întorc smerit și rușinat, ci dobândind cele ce am nădăjduit. Și așa mă voi duce, bucurându-mă întru deplina adeverire a inimii.

Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta, că spre Tine a nădăjduit sufletul meu. Miluiește-mă, Doamne, că neputincios sunt. Doctorul sufletelor și al trupurilor, ca și cum aș sta înaintea înfricoșatului Tău Scaun, ca și cum m-aș atinge de preacuratele Tale picioare, așa mă rog și cer și mă supun, cu zdrobită și smerită inimă: Curățește-mă pe mine, păcătosul. Iartă-mi mie, netrebnicul și smeritul. Caută din sfânt lăcașul Tău spre ticăloșia mea. Privește dintru înălțimile Tale cele sfinte spre rugăciunea smeritului robului Tău și nu trece cu vederea rugăciunea mea. „Slăbește-mă, ca să mă odihnesc mai înainte de a mă duce“[23] acolo de unde nu mă voi mai întoarce. Ca un om am păcătuit, ca un Dumnezeu iartă-mă. Căci Tu cunoști, Stăpâne, alunecarea lesnicioasă a firii omenești și cum că „plecat este cugetul omului cu osârdie spre cele rele încă din tinerețe“[24]. Adu-Ți aminte că din pământ suntem. Adu-Ți aminte că Tu singur ești curat și fără de prihană și neîntinat, iar noi toți întru certări și canonisiri suntem. Adu-Ți aminte de îndurările Tale cele din veac și de mila Ta, și să nu mă osândești cu fărădelegile mele, nici să-mi răsplă-

tești după păcatele mele. Știu mulțimea fărădelegilor mele, că mare este și fără număr. Dar știu și noianul iubirii Tale de oameni, că nemărginit este și nebiruit. Că Tu ești Cel ce ridici păcatul lumii, Care te-ai pogorât din cer pe pământ ca să cauți oaia cea rătăcită și pierdută, Păstorul cel bun, Cel ce îți pui sufletul pentru oi și ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintru care cel dintâi sunt eu.

Miluiește, Milostive, făptura mâinilor Tale. Să nu te scârbești de mine, nevrednicul, ci îndură-Te spre făptura Ta. Cel ce pentru mine cruce ai răbdat și semnele rănilor ai primit și m-ai vindecat, șterge rănile mele cu leacul milostivirii și cu buretele iubirii de oameni. Căci toate le poți și nimic nu îți este Ție cu neputință. Dă umilință inimii mele celei împietrite, ușurează-mi greutatea conștiinței, primește lacrimile mele și suspinarea ca pe ale desfrânatei și ca pe ale lui Petru, cel dintâi dintre Apostoli. Primește-mi această mărturisire și pocăință, Cel ce ai primit gândul bun al tâlharului pe cruce. Primește rodul buzelor mele ca pe o jertfă vie, bine primită întru miros de bună mireasmă.

Mă rog, îmblânzește-Te! Mă rușinez, înduplecă-Te! A păcătuit și Manase împăratul[25], dar nu s-a pierdut, pentru că s-a căit. A păcătuit și David[26] mai înainte de acela, dar plângându-și păcatul s-a miluit. Multe pilde de acest fel am, care potolesc și mângâie mâhniciunea mea, care gonesc de la mine deznădăjduirea și hrănesc nădejdea mântuirii mele. Mângâie și Tu inima mea, Părintele îndurărilor și Dumnezeu a toată mângâierea. Odihnește-o și fă-i bine cu izvorul milei Tale și al bunătăților. Multe ai făcut din veac, mari și minunate, slăvite și înfricoșate, cărora nu este număr. Iar dacă pe mine, curvarul, mă vei mântui, mai multă și mai mare minune vei face. Că atât de mare este puterea milostivirii și a iubirii Tale de oameni, încât și din noroi mărgăritar face și din fiu al gheenei fiu al împărăției săvârșește.

Și încă voi striga către Domnul meu și către Dumnezeul meu mă voi ruga: Ocârmuiește rămășița vieții mele după voia Ta. Întărește-mă întru frica Ta. Întemeiază-mă întru dragostea Ta și cu mulțimea bunătății Tale sfârșit bun și vrednic iubirii Tale de oameni dăruiește-mi. Caută cu milă și cu

iubire de oameni spre oasele mele și spre încheieturile mele și spre toată alcătuirea făpturii mele[27], și la loc de repaos și de odihnă călăuzind ticălosul meu suflet, așază-l. Căci multe lăcașuri sunt la Tine[28], fiecăruia după vrednicie împărțindu-i.

Și încă mă rog și cer: Dă, Doamne, și dar de pricepere nevredniciei mele, ca să înțeleg cele bine plăcute Ție și mie de folos. Și nu numai să le înțeleg, ci să le și împlinesc, ca să nu fiu biruit și să nu fiu împreună cu cei deșerți, să nu făptuiesc cele necuvioase. Prin nemărirea deșartă să mă smeresc împreună cu cei smeriți, cu cei ce pătimesc împreună să pătimesc, celor ce greșesc să le iert. Pentru că știu că de nu voi ierta, nu mi se va ierta[29]. Pentru aceasta mă rog: Iartă toate tuturor celor ce îmi greșesc mie, căci nu ei sunt de vină, ci eu, ticălosul, cel ce nu fac voia Ta și nu păzesc poruncile Tale. Celor ce mă iubesc pe mine, răsplătește-le cu bogatele Tale daruri. Pe părinții cei duhovnicești și frații pe care mi i-ai dat, miluiește-i Milostive, ca și pe mine, cu judecățile pe care le știi, îndurându-Te cu iubire de oameni.

Aceste cuvinte ale rugăciunii mele să mijlocească pentru mine și cât trăiesc și după ce voi muri eu. „Să se îndrepteze mărturisirea aceasta și lacrimile ca o tămâie înaintea Ta"[30]. Aștept în fiecare zi moartea cea de netrecut. Trupul meu cel ticălos îngropării dându-se, se va strica, și Tu îl vei învia, Dătătorule de viață nepieritor, în vremea Învierii[31]. Iar duhul meu în mâinile Tale îl pun.

Odihnește, Sfinte Stăpâne, întru lumina viilor și în lăcașul celor ce se veselesc și pe părinții, strămoșii și pe frații mei, robii Tăi binecredincioși, și pe cei ce mi-au poruncit mie, nevrednicului, să mă rog pentru dânșii, și tuturor celor ce întru bună credință s-au săvârșit, iartă-le. Căci, deși am păcătuit, dar nu ne-am depărtat de la Tine, nici „am întins mâinile noastre către dumnezeu străin"[32], ci pe Tine Te-am cunoscut, și pe Tine Te-am iubit, și întru Tine am crezut, și Ție ne închinăm, Unuia Dumnezeu în Treime, către Tine ne rugăm, și întru Tine nădejdile mântuirii le punem. Miluiește-ne pe noi după mare mila Ta și ne mântuiește întru Împărăția Ta cea cerească.

Cu adevărat, Doamne al meu, Doamne, așa să se facă acestea întru noi, cei ce nădăjduim spre Tine, pentru cea multă și necovârșită bunătate a Ta și pentru milostivirea și iubirea Ta de oameni cea negrăită, pentru rugăciunile preaslăvitei, prealăudatei, preabinecuvântatei și cu dar dăruitei, preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioarei Maria, ale Puterilor celor cerești și înțelegătoare[33] și ale tuturor sfinților care din veac bine Ți-au plăcut Ție. Amin. Amin. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU ÎMPĂRĂTEASA TUTUROR

A LUI CALIST MONAHUL[34]

Iubitoare de oameni, iubitoare de bine, iubitoare de milostivire, Maică Fecioară, mireasă a lui Dumnezeu, Stăpână și Doamnă a toată zidirea cea văzută și gândită[35], ca ceea ce în chip negrăit ai născut pe Făcătorul și Stăpânul acestora și pentru aceasta ai îndrăzneală către Dânsul neasemănată.

Caută cu dragoste spre mine ticălosul și nevrednicul robul Tău, care în lenevire și în trândăvire necurmat viețuiesc și cu dulcețile mă amăgesc și mă mângâi, și tot trupul mi-l întinez prin vedere, prin auzire, prin limbă, prin pipăire, prin mirosire, și în scurt să zic, cu totul m-am făcut păcat și nici o parte nu mi-a rămas sănătoasă. Căci o dată biruit fiind de păcat, sunt tras către orice vrea el. Pentru aceea, de mare ajutor îmi este trebuință, care, în afară de al Tău, nu se află în toată zidirea, Atotputernico.

Așadar, nu mă trece cu vederea, Preacurată. Căci toți m-au trecut cu vederea și au trecut pe lângă mine, văzând nevindecarea mea – prorocii, apostolii, dascălii, drepții, dumnezeieștii părinți – și am rămas singur, ca un mort în mormânt, întru cele întunecate și în umbra morții. Și nu este nimeni care să-mi ajute nicidecum. Dar mai având puțină rămășiță de viață, cu mic glas strig către Tine, prealăudată Născătoare de Dumnezeu, ceea ce toate le poți, ceea ce toate le săvârșești. Pentru că cele ce tu vrei și le voiești, acelea și Fiul tău le voiește. Căci tu, Împărăteasa tuturor, foamea și setea Lui o saturi, adică mântuirea oamenilor, și pentru aceasta te-a făcut pe tine Maică a Lui, ca să împlinești doririle Lui. Căci se bucură și se veselește când ceri îngăduință pentru cei obosiți, și mai ales pentru mine, cel ce port rană pe tot trupul.

Cercetează neputința mea, Binecuvântato! Tămăduiește rănile mele, Preaslăvito! Vezi chinuirea sufletului meu, cea cu dar dăruită. Întru deznădăjduire mă aflu și curând va cădea în iad sufletul meu, de nu îmi vei ajuta mie, tu, Stăpână. Ai milostivire, ai iubire de oameni, de aceea nu trece cu vederea această ticăloasă rugăciune a mea ce ți se aduce ție din buzele spurcate, ci stai de față mie, celui ce de-a pururea te chem și-mi fii mie mângâiere neîntinată. Să-mi fii mie îndemnare nestricată, liniște preaplină, podoabă, Mireasă prea frumoasă a Părintelui celui ceresc. Să-mi fii mie apărătoare, păzitoare, părtinitoare, scăpare, ajutătoare, acoperământ în toată vremea și locul, ziua și noaptea când dorm, iar după ce mă scol, când umblu. În toată viața mea fii cu mine nedespărțită. Căci poți, și nimic nu îți este cu neputință.

Năpădirile și năvălirile celor potrivnici risipește-le și le pierde de la mine, Preasfântă. În vremea ieșirii ticălosului meu suflet sârguiește-te, și de silnicia cea netrecută și înfricoșată a viclenilor draci izbăvește-mă. Să nu lași, Stăpâna mea de Dumnezeu Născătoare, să se bucure ei de mine, ci Fiul tău și sfinții îngeri să se bucure de mântuirea mea, iar vrăjmașii Lui și ai zidirii Lui, cu deșarte nădejdi să se amăgească. Și în ziua cea de obște și înfricoșată a Judecății a toată lumea, de munca cea veș-

nică izbăvește-mă și al slavei celei negrăite a Fiului tău și Dumnezeu moștenitor arată-mă. Așa, mult-milostivă Marie, Mireasă a lui Dumnezeu, ca să te laud, bine să te cuvântez și să te măresc pe tine, cea mai înaltă decât toate oștile arhanghelilor, cea mai cinstită decât heruvimii, cea mai slăvită decât serafimii, Maica lui Dumnezeu cea curată, nădejdea mea cea adevărată și întemeiată, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
SFÂNTUL DUH CEL DE O FIINȚĂ
ȘI DE UN SCAUN CU TATĂL ȘI CU FIUL
A SFÂNTULUI
SIMEON NOUL TEOLOG[36]

Vino, Viața cea fericită și veșnică și Dreapta cea atotțiitoare, întru tot Sfinte și de viață Făcătorule și Ziditorule Duhule, Cel ce ești ca stăpânire de aceeași cinste cu a Tatălui și a Fiului, Cărora în trei ipostaze deopotrivă Le este vrednicia, dumnezeirea, unirea gândirii și conglăsuirea spre Unul[37]. Vino, Doamne al meu, pe care Te-a dorit și Te dorește ticălosul meu suflet. Vino, Cel ce Tu Însuți Te-ai făcut dorință întru mine și m-ai făcut să Te doresc pe Tine, Cel cu totul neapropiat[38]. Vino, bucuria mea cea neîncetată și desfătarea și slava. Vino, suflarea mea, viața mea, mângâierea sufletului meu. Fă-te cu mine un duh, preabunule Stăpâne, fără de amestecare, fără de mutare, fără de schimbare, Dumnezeu cel peste toate.

Fă-Te mie toate întru toate hrană negrăită[39] și cu totul necheltuită, care de-a pururea se varsă în

buzele sufletului meu și curge ca un izvor în inima mea, îmbrăcăminte care strălucește și cu totul arde pe draci, curățire care mă spală pe mine prin nestricăcioase și sfinte lacrimi, pe care venirea Ta le dăruiește celor către care vine. Fă-Te mie, Doamne, lumină neînserată și soare neapus, în tot locul strălucindu-mă pe mine, Cela ce nu te întorci dinspre nimeni, ca să nu ne acoperim cu întunericul păcatelor noastre, nevrând a veni către Tine.

Depărtează de la mine, Doamne, toată înălțarea cea pierzătoare și îmi dă mie înțelepțirea desăvârșită a ochilor. Pune limbii mele frâu, arată urechile mele bine supuse sfintelor Tale porunci, dă-mi răbdare întru scârbe, înțelepțește și întărește inima mea întru scârbe, înțelepțește și întărește inima întru îndelungă-răbdare, întru milostivire, în dragoste, întru smerită cugetare, în pace către sine-mi și către toți, întru întoarcere de la lenevirea și trândăvia dracilor, întru care ca întru niște dulceți m-am desfătat. Dă-mi mie deslușire lămurită întru gânduri, pe care anume se cuvine mai mult a le alege. Dă-mi mie să cunosc meșteșugurile diavolului și să mă lepăd de ele și de el, și cu totul

să-mi tai voia mea și să las cele ale mele întru purtarea Ta de grijă, și de acolo să nădăjduiesc folosul.

Căci la Tine este viața mea, lumina mea, mântuirea mea și pe Tine bine Te cuvântez și Te slăvesc și Ție mă închin, împreună și Celui fără de început slobozitorului Tău Părinte și Celui de o veșnicie cu Tine și de o fire cu Tine al Lui Fiu, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA DE DUMNEZEU NĂSCĂTOARE CARE SE CITEȘTE MAI ALES ÎN VREMEA ÎMPĂRTĂȘIRII CU DUMNEZEIEȘTILE TAINE

A LUI FILOTHEI, PREASFINȚITUL PATRIARH AL CONSTANTINOPOLULUI[40]

Neîntinată cu adevărat și preacurată Fecioară și de Dumnezeu Născătoare, minune înfricoșată pentru îngeri, iar pentru muritori netâlcuită sau, mai degrabă, și pentru unii, și pentru alții, cutremurătoare și necuprinsă cu mintea; pârga neamului nostru; lăcașul cel preacurat al Dumnezeirii; ogorul[41] mântuirii noastre. Ceea ce pe Unul din Treime, pe Domnul nostru Iisus Hristos, desăvârșit Dumnezeu fiind și om desăvârșit, mai presus de toată mintea și de cuvânt pentru nemărginita bunătate L-ai adus nouă, ca prin frământătura cea omenească firea noastră de căderea cea veche să o mântuiască și la vrednicia cea de demult iarăși să o întoarcă, îndreptare a celor ce cad fiind și după această mântuitoare iconomie

a Cuvântului lui Dumnezeu. Ceea ce și pe mine, cel nevrednic de toată sprijinirea și purtarea de grijă, ca unul care de bunăvoie totdeauna păcătuiesc, în toată vremea, și locul, și lucrul, cu covârșirea sârguinței de foarte multe primejdii mă izbăvești.

Caută și acum spre ticăloșia mea și, după obicei, cercetează-mă, căci sunt strâmtorat și nu am ce să fac. Dacă la mulțimea răutăților mele celor nenumărate caut, mă văd departe de înfricoșatele taine pe sine-mi și cu totul nevrednic. Dacă prea multă vreme nu mă apropii de acestea, mă fac ca unul ce mă voi împărtăși spre osândă, cu totul supus vrăjmașului. De aceea, mulțimea cea nemărginită a fărădelegilor mele aruncând în noianul îndurărilor celor necuprinse[42] ale Fiului Tău și Dumnezeu, și pe Tine tare mijlocitoare punându-te înainte, îndrăznind, acum, mă apropii. Deci folosește către Dânsul îndrăzneala ta de Maică, preacurată Stăpână, și milostiv fă-L mie pe Acesta, rogu-mă.

Așa stai lângă mine, Preacurată, și să nu te scârbești de mine, cel ce sunt ținut de multe păcate, cel ce și cu fapte, și cu cuvinte, și cu porniri ale cugetului, și cu nenumărate uneltiri și închipuiri,

și cu dobândirea de drăcești fățărnicii, prin toate simțirile m-am netrebnicit. Arată-te mie ajutătoare măcar în ceasul acesta, și roagă pe Domnul Cel lesne de îmblânzit și nepomenitor de rău, să nu mă arate pe mine deșert de darul Lui lepădându-mă, ci trecând cu vederea greșalele mele cele multe, prin sfântul Lui Trup și prin cinstitul și de viață făcătorul Sânge, să mă sfințească, să mă lumineze, să mă mântuiască și fiu al Luminii să mă facă, întru sfintele Lui porunci umblând și îndreptându-mă, iar către păcat să nu mă mai întorc și să nu mă mai întinez. Ca fără de osândă împărtășindu-mă cu nestricatul și înfricoșatul dar, și primind încă de aici și mai desăvârșite arvunele [veacului] ce va să fie, să mă izbăvesc de veșnicele munci și să dobândesc viața cea veșnică prin tine, nădejdea mea și părtinitoarea cea adevărată, slăvind și mărind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe preasfințita și fericita Treime, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA ȘI CEA DE O FIINȚĂ TREIME

A LUI IOAN DIACONUL, CARE A FOST FRATE AL LUI MARCU, MITROPOLITUL EFESULUI, ȘI NOMOFILAX AL MARII BISERICI[13]

Unule Dumnezeule,

Cela ce Te proslăvești întru închinata Treime, Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, Firea cea fericită, Ființa cea mai presus de ființă, Bunătatea cea nemăsurată, Vistieria bunătăților cea nedeșertată, Adâncul milostivirii cel nemărginit, Noianul iubirii de oameni cel nepovestit, Treimea cea Preasfântă și începătoare de viață, Care numai din bunătate ai adus dintru neființă întru ființă toată zidirea cea mai presus de lume și cea din lume și porți grijă și o ții, Care ai izbăvit lumea de înșelăciune cu bunavoință a lui Dumnezeu-Tatăl și cu însăși lucrarea Cuvântului și cu venirea Duhului Sfânt și firea noastră de păcat o ai izbăvit.

Tu mă luminează, Dumnezeule Cel mai presus de lumină. Tu mă sfințește, Domnul Cel mai pre-

sus de sfințenie. Tu mă curățește, Cel unul curat și nestricăcios. Îmbunătățește-mă, Dumnezeule Cel în trei ipostasuri, Cel unul bun și mai presus de bunătate. Îndumnezeiește-mă pe mine cu Darul Tău prin împărtășire[44], Cel unul adevărat Dumnezeu. Întărește-mă, Cel tare, înviază-mă Cel viu și fără de moarte, înțelepțește-mă, Cel preaînțelept, întraripează-mă spre dumnezeiasca dorință a dragostei Tale, cu Tine mă împrietenește, Dumnezeul Cel mai presus de ființă, mai presus de viață și mai presus de lumină, și nu mă înstrăina de bunătatea Ta pentru nevrednicia mea.

Mulțumesc Ție, Stăpâne Dumnezeule atotputernice, că dintru neființă întru ființă m-ai adus pe mine, că m-ai zidit și ai pus peste mine mâna Ta. Căci „minunată s-a făcut cunoștința Ta dintru mine"[45], pentru că după chipul Tău și după asemănare m-ai făcut, buna credință mi-ai dăruit, cu Tainele Bisericii m-ai sfințit, și din tinerețe mă hrănești cu toate bunătățile Tale, Cel ce „deschizi mâna Ta și umpli toată vietatea de bunăvoință"[46]. Că Tu ești Dumnezeu și izvor al bunătăților, începutul și sfârșitul a toate. Tu, Doamne, ești și stăpân al

sufletelor și al trupurilor noastre, al vieții și al morții și suflarea tuturor este în mâna Ta. Bucuri făcând bine și înțelepțești sfătuind. Usturând, mâhnești ca un înțelept Doctor, dar vindeci ca un Iconom minunat. Pedepsești părintește și mângâi iarăși cu blândețe, ridicând lenevirea noastră. Slavă înțelepciunii Tale celei multe. Slavă proniei și puterii Tale celei negrăite. Slavă iubirii Tale de oameni celei nemărginite.

Izbăvește-ne pe noi de toți vrăjmașii văzuți și nevăzuți. Mântuiește-ne pe noi de toată ispita. Întinde mână bună, ajutătoare, tare, care să ne scoată pe noi din apele cele adânci, din valurile mari[47] ale lumii, din fundul deznădăjduirii celei cumplite. Ocârmuiește viața noastră, Cel ce ești Iconomul cel mare și Povățuitorul cel minunat. Facă-se voia Ta, preabunule, și peste noi, precum în cer, așa și pe pământ. Mângâie inima mea cu dulceața Ta cea nespusă, Cel ce ești bucuria cea minunată a îngerilor. Ușurează sufletului meu înțelegerea bucuriei și a desfătării Tale celei veșnice ce va să fie. Învrednicește-mă și acum și după viața aceasta să fiu împreună cu Tine, Domnul și Dumnezeul

meu, ca să văd bogăția bunătății Tale și să dobândesc împărăția Ta, să mă umplu de bunătățile Tale și să privesc fața Ta totdeauna.

Așa, Împărate sfinte, Dumnezeule Preabunule, Cel în trei ipostasuri, Făcătorul meu și Ziditorul a toate, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ale sfinților îngeri celor cu chip dumnezeiesc și ale tuturor sfinților celor din veac. Căci Tu ești începutul și izvorul „a tot darul cel desăvârșit și a toată darea cea bună“[48], Mintea cea fără de început, Părintele Luminilor. Și Tu ești Cuvântul cel iubitor de oameni, Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care ai izbăvit lumea și neamul omenesc de vrăjmășia potrivnicului. Și Tu ești Dumnezeul cel mângâietor, Duhul cel Sfânt, de la Care toată darea bunătăților izvorăște la toată zidirea. Deci Ție, unuia Dumnezeu cel lăudat în trei închinate ipostasuri, slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

A LUI CHIRIL BĂTRÂNUL DIN CONSTANTINOPOL[49]

Preasfântă Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ai născut pe Mântuitorul și Domnul nostru Iisus Hristos, ceea ce voiești și dorești ca toți oamenii, întru slava unuia născut Fiului tău intrând, să te vadă pe tine, cea aleasă mai înainte de întemeierea lumii, unealtă a mântuirii neamului nostru.

Eu, netrebnicul și necuratul robul tău, te rog pe tine cea mai curată decât soarele și mai cinstită decât îngerii, primește rugăciunea mea și nu mă lepăda pe mine. Căci cer de la cugetarea și așezarea ta cea milostivă și iubitoare de oameni să te rogi Fiului tău Celui milostiv, ca una ce ai îndrăzneală, pentru mine, păcătosul, ca să asculte întinata mea rugăciune pe care cu zdrobire și cu smerenie am făcut-o, și să nu o defaime pentru că iese din inimă

când. Căci care sunt faptele cumplite ale vieții pe care nu le-am săvârșit eu cu toate mădularele mele?

O, milostivirea și bunătatea Ta și necunoștința și ticăloșia mea! Căci Tu m-ai făcut pe mine cu toată înțelepciunea dintru neființă întru ființă și toată zidirea aceasta preafrumoasă și preapotrivită ai supus-o mie, Preabunule, și cu slăvitul Tău chip și asemănare m-ai cinstit. Iar eu, nebunul și preanepriceputul, necunoscător către Făcătorul de bine arătându-mă, peste măsură îndurările Tale cele iubitoare de oameni le-am scârbit. Dar fiindcă mila Ta este nemărginită, bunătatea Ta de neurmat[52], iar îngăduința și îndelunga-răbdare cea către păcătoși neasemănată, precum m-ai suferit pe mine până astăzi, așa și până la sfârșit, nu mă lepăda și nu te scârbi de mine.

Căci Tu ești Cel ce voiești „ca toți oamenii să se mântuiască și spre cunoștința celor lucrate [de Tine] să vie"[53], prin care unul născut Fiul tău, Domnul nostru și Dumnezeu, pentru negrăita milă a bunăvoirii Tale, plecând cerurile, S-a pogorât, în pântece feciorese a intrat, pălmuire a primit, cruce a răbdat și îngropare a suferit. Deci eu mai mult de-

cât toți am păcătuit și pe toți i-am întrecut cu fărădelegile. Drept aceea, mai ales pentru mine s-au făcut acestea, așadar întru mine să se facă minunată mila Ta. Căci pentru păcătoși este bunăvoirea Ta și iconomia și negrăita[54] pogorâre a unuia născut Fiului tău. Deci să nu pui înaintea mea păcatele mele pe care le-am făcut cu lucrul, cu cuvântul, cu gândul, cu aducerile-aminte, noaptea și ziua, de voie și fără de voie, din răpire și din cugetare la arătare și întru ascuns, din obicei îndelungat și vechi, în toată ziua, și ceasul, și minutul, și clipa și, spunând pe scurt, cu toată mișcarea și așezarea mea trupească, sufletească și gânditoare.

Știi, Doamne, că nu este pe pământ altul care să se tăvălească întru păcate, curvii și urâte lucruri ca mine. Și nu este cu putință a afla pe altul care să fi săvârșit faptele mele de când întreaga lume ai adus-o întru ființă și dintru neființă ai alcătuit-o cu voia stăpânirii Tale. Căci eu cu răutățile și cu vicleșugurile mele m-am făcut asemenea satanei, începătorul răutății și mă minunez cum mă ține pământul și nu mă înghite, de atâtea ori nelegiuind și lepădând așezămintele Tale cele sfinte! Mai mult

decât strămoșii am călcat poruncile Tale cele fără de moarte și sfinte și de desfătarea raiului m-am înstrăinat. Ucigător de frate m-am făcut mai mult decât Cain, sufletul meu omorându-l prin trup; l-am întrecut pe Lameh[55], mintea mea ucigând-o și simțirile netrebnicindu-le prin dulcețile cele urâte; mai mult decât cei de pe vremea potopului am nelegiuit; față de covârșirea relelor mele nimic nu au făcut sodomitenii; egiptean m-am făcut, Faraon împietrit la inimă față de cuvintele Tale; mai tare ca cei ce au cârtit în pustie și au călcat legea Ta și mai mult decât ninivitenii am nelegiuit. Ce sunt, pe lângă faptele mele de bunăvoie, fărădelegile lui Manase și păcatele lui David și ale lui Solomon, fiul său, și ale multor altora, din timpul Legii și mai dinainte de Dar? Decât toți mai rău am nelegiuit, mai mult ca tâlharul și ca vameșul am greșit, mai mult decât curvarul cu neînfrânarea am viețuit, mai rău decât curva trupul și sufletul mi-am întinat, mai mult decât Petru m-am lepădat de Tine fără de căință și, spunând pe scurt, mai mult decât toți păgânii păgânește am nelegiuit și mai-marilor răutății m-am asemănat, urmând dracilor celor urâți și răi și tuturor voilor lor.

Dar Tu, Milostive Doamne, minunate fă și spre mine milele Tale. „Fă cu mine semn spre bine"[56], adânc al nepomenirii de rău și al bunătății. Păcătuit-am, ca nimeni altul am nelegiuit. Doresc să mă pocăiesc, dar nici un ceas nu pot să păzesc hotărârile. Greșit-am mai mult decât perii capului meu, decât nisipul și decât picăturile apei. Dar Tu, ca un îndelung-răbdător și iubitor de oameni, arată îndurările Tale și mila Ta spre mine. Că neajuns este noianul milei Tale și neasemănată și necuprinsă cu mintea este nepomenirea de rău și bunătatea Ta. Iar greșelile mele, deși sunt mari și de neasemuit pe lângă noianul milostivirii Tale cel nemărginit, sunt ca o picătură de nimic și nu numai ale mele, ci și ale celor care din veac au greșit chiar mai mult ca mine – dacă va fi cineva acum care să mă fi întrecut pe mine cu răutățile.

Pentru aceasta alerg la tine, bunul meu Stăpân și Făcător și dătător al vieții mele și-Ți mărturisesc Ție, milostivul meu Dumnezeu, cele ce am făptuit. Iar Tu, punând înainte mila Ta obișnuită, arată

spre mine îndurările Tale cele de demult și mă miluiește pe mine cel ce mai mult decât toți cu fapta și cu voința am greșit, trufașul, mândrul, iubitorul de slavă deșartă, înaltul cu cugetul, înaltul cu sprânceana[57], îngâmfatul, disprețuitorul[58], semețul, iubitorul de stăpânire, pârâciosul[59], necunoscătorul, nemulțumitorul, iubitorul de podoabă, malachiul, preacurvarul[60], curvarul, pângăritul, pierdutul, rușinatul, întinatul, neînfrânatul, stricatul, răsfățatul, nerușinatul[61], împătimitorul, nelegiuitul, iubitorul de dulceți, îndrăcitul cu pântecele[62], îndrăcitul cu gâtlejul[63], desfătatul, îmbuibatul, bețivul, abătutul[64], somnorosul, lenevosul, iscoditorul, vicleanul, zavistnicul, pizmuitorul, clevetitorul, pârâtorul, ucigașul, tâlharul, hoțul, nedreptul, lacomul[65], răpitorul, iubitorul de averi, cămătarul, supărăciosul[66], mincinosul, urât câștigătorul, avarul, pomenitorul de rău, împietritul cu inima, neînduplecatul[67], nesupusul, neascultătorul, grăitorul împotrivă[68], bârfitorul, defăimătorul, șoptitorul[69], luătorul în râs, grăitorul de murdării, jurătorul strâmb, batjocoritorul, amăgitorul, ocărâtorul, mâniosul, răzbunătorul, prigonitorul, amarul, neîndurătorul,

nemilostivul, nesimțitorul, neiubitorul de săraci, neiubitorul de străini, neîmpăcatul, neprietenul, zădărâtorul, luptătorul, suduitorul, obraznicul, bătăușul, iubitorul de gâlcevi, în zadar grăitorul, netrebnicul[70], nebunul, batjocoritorul[71], netemătorul, urâtorul binelui, urâtorul de frate, urâtorul de fapte bune, hulitorul, necrezătorul, însuși judecatul[72], osânditul, nepocăitul, nemărturisitul, cel fără de răspuns, care tot felul de înverșunare și de fărădelege am lucrat, cu sufletul împreună cu trupul, și care pentru aceasta de toată iubirea de oameni și milostivirea sunt nevrednic, dar vrednic de munca cea fără de sfârșit[73].

Drept ești, Doamne, și dreaptă este judecata Ta, dar totdeauna biruiește iubirea Ta de oameni și întoarce de la aceea aceasta. Deci „nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine“[74], „că de te vei uita la fărădelegi, Doamne, cine va suferi“[75]? Știu dar că mai mare temei am să mi se ierte mie, fiindcă mai mult decât toți am greșit și „fărădelegile mele au covârșit capul meu“[76]. Am întinat pe cel „după chip“ al meu[77]. Netrebnică am făcut haina sufletului meu. S-a stins făclia duhului meu. Buzele mele cu totul

le-am spurcat. Ochii mi i-am mângâiat cu vederile cele necuvioase și fără rost, căutând minciuna și deșertăciunea. O, de câte ori am făgăduit să mă pocăiesc și m-am arătat mințind, defăimând bogăția bunătății Tale față de mine. O, de câte ori mă făgăduiesc Ție în biserici să lepăd cele rele și după ce am ieșit întru aceleași și chiar mai rele răutăți cad, fiindcă uit legămintele din pricina deprinderii mele celei rele și necurate.

De aceea, folosește, Stăpâne, mila Ta cea în fire sădită, și noianul iubirii Tale de oameni celei necuprinse și mai amână mânia Ta față de mine și nu mă răpi mai înainte de a mă pocăi, nici nu mă tăia ca pe un pom neroditor, ca să nu mă fac priveliște îngerilor și oamenilor, stâlp de rușine[78] și pildă altora, care să se înțelepțească prin grabnica mea osândă și tăiere. Deschide-mi ușa Ta mie, celui ce bat, întinde-mi mâna Ta mie, celui ce mă afund, căci adâncul dulceților mă viscolește și de nu mă va întâmpina iubirea Ta de oameni, oricâte voi săvârși eu, nimic nu sunt. Mare tiran îmi stă asupră-mi: vrăjmașul, firea aceasta, voirea mea cea rea și obiceiul. Acum vremea vieții mele s-a stins, secerișul

morții este aproape, secera este ascuțită, securea mi-a ajuns lângă rădăcină și eu tot spre mai rău sporesc. Hoțul sapă peretele sufletului meu, vrăjmașul cel de obște „ca un leu răcnește, căutând numaidecât să mă înghită“[79], calea este gata, sorocul s-a împlinit, zapisul este pregătit[80], pârâșii stau ca niște muncitori netrecuți, cumpăna este atârnată, iar eu, ticălosul, sunt adus [la judecată], dar nici așa nu-mi vin în simțire. Vai mie! Ce mă fac? Unde să mă duc?

Dăruiește-mi pocăință, Stăpâne, și înțelegere a celor făptuite de mine și lacrimi potrivite cu spurcăciunea dezmierdărilor mele. Să nu mă răpești pe mine nepregătit și nemărturisit. Tu vezi pururea cuptorul gândurilor, cel ridicat și înfocat asupra ticălosului meu trup, deprinderea cea rea, plecarea către cele rele, deci mântuiește-mă pentru singură mila Ta cea nemărginită, miluiește-mă pentru bunătatea Ta cea nemărginită, miluiește-mă pentru bunătatea Ta cea mare și nepovestită. Căci precum nu este cu putință de numărat greșelile mele, tot așa nemărginită și cu covârșire mai înaltă este mila Ta și iubirea Ta de oameni. De aceea, revarsă

în dar peste mine bunătatea Ta cea nedeșertată pe potriva greșelilor mele, căci cu osârdie totdeauna este plecat cugetul meu spre cele rele. Adu-Ți aminte ce este ipostasul meu, căci pământ sunt, și m-am asemănat deșertăciunii, și ca fumul au trecut zilele mele. Adu-Ți aminte că întru păcate sunt născut. Însă la Tine este milostivirea, deci mântuiește-mă pentru mila Ta. Căci după poftele trupului umblând, și toată viața în noroiul dulceților tăvălindu-mă, bucurie dracilor și lipsit de iubirea Ta de oameni m-am făcut din pruncie până acum înșelându-mă și amăgindu-mă, niciodată nevoind voilor Tale să urmez, nesocotind că nesuferită este urgia îngrozirii Tale asupra păcătoșilor, nici cu frica tăierii morții și cu frica nemitarnicului Tău județ înțelepțindu-mă.

Căci care faptă urâtă cu covârșire și cu prea multă sârguință nu am săvârșit, pricinuind păcate? Mintea prin urâte aduceri-aminte mi-am spurcat, trupul prin amestecări necurate cu totul mi-am întinat, duhul, prin învoiri rele mi-am netrebnicit, eu însumi mânia Ta o am întărâtat și urgia Ta o am ațâțat.

Deci cine mă va plânge? Cine mă va tângui pe mine, ticălosul? Tu ești milostiv și lesne iertător, Dumnezeule al milei și al îndurărilor, având sădit în Tine noianul iubirii de oameni și adâncul îndelungii-răbdări. Deci pleacă-Te ticăloșiei mele, primește-mă pe mine, cel ce mă rog, îmbrățișează-mă pe mine, cel ce mă întorc. Vindecă îndreptarea sufletului meu, și cu judecățile care știi mântuiește-mă. Nu am lacrimi fierbinți. Nu am mărturisire adevărată, nici altceva din câte ar ajunge să tragă spre mine milostivirea Ta. Nu este lucru preaslăvit dacă vei mântui pe cel drept, dacă vei milui pe cel iubitor de fapte bune, ci doar dacă spre mine, cel ce peste măsură am greșit, vei minuna milele Tale.

Știi neputința firii omenești, pentru că întru aceasta Te-ai îmbrăcat cu milostivire. Să nu biruiască mulțimea răutăților mele milostivirea Ta cea nemăsurată. Treci cu vederea fărădelegile mele și ca un doctor vindecă rănile cele netămăduite ale sufletului meu. Vezi-mi bubele câte sunt, căci peste tot trupul este rana mea și nu-mi este cu putință a pune leac, sau untdelemn, sau tămăduiri. Ție unuia Dumnezeului meu, preabunule Meșter, Căruia toa-

te Îți sunt cu putință, cu lesnire Îți este a vindeca acestea și a nu mai lăsa nici o rană a răutății. Mântuiește-mă, iarăși strig, pentru mila Ta, căci pentru ea ai adus toată lumea aceasta întru ființă. Pentru ea, Te-ai pogorât către noi, cei ce cu nenumărate greșeli Ți-am greșit Ție și Te-am întărâtat. Dator sunt cu nenumărați talanți, iartă-mi mie pe cei mai mulți, ca și mai mult să Te iubesc. Greșit-am, Dumnezeule, greșit-am Ție, mărturisesc, dar să nu mă osândești potrivit fărădelegilor mele, nici să-Ți întorci fața Ta despre mine, ci auzită facă-se mie mila ta și, mai vârtos, vestită și arătată fie milostivirea Ta către mine, cel ce peste măsură am greșit.

Căci Tu ești Dumnezeul celor ce se pocăiesc, îndelung-răbdând fărădelegile noastre „pe cât sunt de departe răsăriturile de apusuri"[81], și nălbind prin pocăință păcatele noastre ca zăpada și ca lâna.

curată și neîntinată, cu care m-am îmbrăcat de la botez, iarăși îmbracă-mă prin cercetarea Ta, dându-mi mie îndrăzneală și arvună de mântuire din cele de aici.

Prin mijlocirea Maicii celei care fără de sământă și mai presus de fire L-a născut pe Cuvântul Tău cel fără de început și mai înainte de veci, cu folosințele slujitorilor Tăi celor fără de materie și fără de trupuri, prin soliile propovăduitorului pocăinței, ale cinstitului, slăvitului Proroc, Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan, ale sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli și ale celui de-al doilea propovăduitor al pocăinței Ioan Preaînțeleptul, cel cu cuvinte de aur[82], și ale tuturor sfinților celor ce din veac bine Ți-au plăcut Ție. Căci binecuvântat ești împreună cu unul născut Fiul Tău și cu făcătorul de viață și preasfântul Tău Duh,

RUGĂCIUNE CĂTRE
PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

CU CARE, PRECUM SPUN UNII, SE RUGA MARELE GRIGORE PALAMA, ARHIEPISCOPUL TESALONICULUI, PRECUM ÎN VIAȚA LUI SE VEDE[83]

Fecioară, Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ai născut pe Dumnezeu Cuvântul cu trup. Știu, cu adevărat știu, că nu se cuvine, nici se cade ca eu, cel atât de desfrânat, cu ochi spurcați, să văd icoana ta, a celei preacurate, a celei pururea fecioară, a celei ce ai și trupul și sufletul curat și nespurcat, și să o sărut cu buze necurate și întinate sau să mă rog. Căci cu dreptate este ca de mine, cel desfrânat, curăția Ta să se scârbească și să mă urască. Dar fiindcă Dumnezeu, pe care L-ai născut, S-a făcut om ca să cheme pe cei păcătoși la pocăință, pentru aceasta îndrăznind și eu, mă apropii de tine, cu lacrimi rugându-mă.

Primește această mărturisire a greșelilor mele celor multe și grele și o du unuia născut Fiului Tău și Dumnezeu, rugându-te Lui ca să fie milostiv ticălosului și tăvălitului meu suflet. Căci pentru mulțimea fărădelegilor mele sunt oprit a căuta la Dânsul și a cere iertare. De aceea pe tine te pun înainte rugătoare și mijlocitoare, pentru că multe și mari daruri dobândind eu de la Ziditorul meu Dumnezeu și uitându-le pe toate și nemuritor arătându-mă, ticălosul și nemulțumitorul, „m-am alăturat dobitoacelor celor fără de minte și m-am asemănat lor"[84], aflându-mă sărac de fapte bune, bogat de patimi, plin de rușine, lipsit de dumnezeiască îndrăzneală, osândit de Dumnezeu, făcându-mă de plângere îngerilor, de râs dracilor și urâciune oamenilor, mustrat de conștiință, rușinat de lucrurile mele cele rele, și fiind mort mai înainte de moarte, singur osândit mai înainte de judecată, și muncit de deznădejde mai înainte de munca cea fără de sfârșit. De aceea, numai la sprijinul tău alerg, Stăpână Născătoare de Dumnezeu, cel ce sunt dator cu nenumărați talanți, cel ce întru deznădăjduire cu curvele am cheltuit avuția părinteas-

că, cel ce am curvit mai mult decât curva, cel ce am făcut fărădelegi mai multe decât Manase, cela ce m-am făcut nemilostiv mai mult decât bogatul, cela ce sunt slugă lacomă, vas al gândurilor rele, vistierie a cuvintelor celor urâte și spurcate, străin de toată fapta bună.

Miluiește-mă pe mine cel smerit, milostivește-te spre mine cel neputincios. Mare îndrăzneală ai la Cel ce s-a născut din tine. Nimeni nu are putere precum tu, Maica lui Dumnezeu, căci toate le poți, ca ceea ce ești mai presus de toate zidirile și nimic nu-ți este Ție cu neputință, numai de vei voi. Deci nu trece cu vederea lacrimile mele. Nu te întoarce de către suspinul meu. Nu lepăda durerea inimii mele. Nu rușina nădejdea mea cea către tine, ci cu rugăciunile tale de Maică silind nesilita milostivire a Fiului tău celui bun și Dumnezeu, învrednicește-mă pe mine, ticălosul și nevrednicul robul tău, să-mi iau frumusețea mea cea veche dintru început și să lepăd grozăvia patimilor, să mă desfac de păcat și să mă robesc de dreptate, să mă dezbrac de spurcăciunea dulceții celei trupești

și să mă îmbrac întru sfințenia curăteniei celei sufletești, să mor lumii și să viez ființei celei bune.

Călătorind eu, împreună călătorește cu mine, pe mare înotând, împreună cu mine înoată, priveghind, întărește-mă, necăjindu-mă, mângâie-mă, slăbind la suflet, îmbărbătează-mă, îmbolnăvindu-mă, vindecare îmi dăruiește, nedreptățindu-mă, izbăvește-mă, năpăstuindu-mă, îndreptează-mă, spre moarte primejduindu-mă, degrab apucând, scoate-mă. Vrăjmașilor celor nevăzuți în toate zilele înfricoșat mă arată, ca să cunoască toți cei ce cu nedreptate mă asupresc, al cui rob sunt eu. Așa, preabună Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, ascultă ticăloasa mea rugăciune și nu mă rușina de nădejdea mea întru tine, cea care, după Dumnezeu, ești nădejdea tuturor marginilor pământului. Fierberea trupului meu potolește-o, trufia și mândria gândului deșert din mintea mea șterge-le, nălucirile de noapte ale duhurilor viclene și bântuielile de ziuă ale gândurilor necurate din inima mea împuținează-le. Învață-mi limba cea spurcată să grăiască cele de folos, povățuiește-mi ochii să vadă drept faptele cele bune și adevărate. Picioarele mele în-

dreptează-le să alerge fără împiedicare pe calea cea fericită a poruncilor lui Dumnezeu, mâinile mele sfințește-le, ca să le ridic cu vrednicie către Cel preaînalt. Curățește-mi ruga mea, pentru ca fără teamă să-L numesc Tată pe Dumnezeu cel înfricoșat și preasfânt. Deschide-mi urechile ca să aud simțitor și gânditor cuvintele cele mai dulci decât mierea și fagurul ale Sfintelor Scripturi și să viețuiesc potrivit lor, fiind întărit de Tine. Dă-mi vreme de pocăință, de întoarcere a gândurilor, de moartea cea năprasnică ferește-mă, osândit de conștiință fiind, izbăvește-mă și, mai pe urmă de toate, fii lângă mine la despărțirea sufletului de ticălosul meu trup, sila aceea nesuferită înlesnind-o, durerea cea nespusă ușurând-o, strâmtorarea cea nemângâiată mângâind-o, de fața cea întunecoasă a dracilor izbăvindu-mă, de cercetarea cea preaamară a vameșilor celor din aer și stăpânitorilor întunericului slobozindu-mă și zapisele păcatelor mele celor multe rupându-le. Cu Dumnezeu mă împrietenește, învrednicește-mă fericirii de a sta de-a dreapta Lui la înfricoșata judecată și bunătăților celor veșnice și nestricăcioase fă-mă moștenitor.

Această mărturisire îți aduc ție, Stăpâna mea Născătoare de Dumnezeu, lumina ochilor mei celor întunecați, mângâierea sufletului meu, cea care, după Dumnezeu, ești folositoarea și nădejdea mea. Așadar, cu blândețe primește-o și mă curățește de toată spurcăciunea trupului și a duhului și mă învrednicește în veacul acesta de acum fără de osândă să mă împărtășesc cu preasfântul și preacuratul trup și sânge al Fiului și Dumnezeului tău, iar în cel ce va să fie, cu cina cea preadulce și cerească a desfătării raiului, unde este lăcașul tuturor celor ce se veselesc. Ca aceste bunătăți dobândindu-le eu, nevrednicul, să slăvesc în vecii vecilor preacinstit și de mare cuviință numele Fiului și Dumnezeului tău, Celui ce primește pe toți cei ce se pocăiesc din tot sufletul, pentru tine, ceea ce te-ai făcut mijlocitoare și chezășuitoare tuturor păcătoșilor. Căci prin tine, prealăudată și preabună Stăpână, se mântuiește toată firea omenească, lăudând și binecuvântând pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea preasfântă și de o ființă, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS,
CU MULTĂ UMILINȚĂ ȘI CERERE

A SFÂNTULUI IOAN DAMASCHIN[85]

Îndurate și mult milostive Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, Cel ce ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu, miluiește-mă înainte de sfârșitul meu, căci știu că înfricoșată și strașnică judecată mă așteaptă în fața întregii zidiri, când toate faptele mele cele necurate și spurcate vor fi descoperite, pentru că sunt de neiertat și nevrednice de iertare, covârșind cu mulțimea lor nisipul mării, de aceea nici nu îndrăznesc, Stăpâne, să cer iertarea lor.

Mai mult decât toți oamenii Ți-am greșit Ție. Mai mult decât curvarul am viețuit. Mai mult decât cel dator cu zece mii de talanți m-am făcut dator Ție. Mai mult decât vameșul rău am vămuit. Mai mult decât tâlharul pe sine-mi m-am omorât. Mai mult decât curva eu, iubitorul de curvie, am

curvit. Mai mult decât ninivitenii fără de pocăință am greșit. Mai mult decât Manase „fărădelegile mele au covârșit capul meu și ca o sarcină grea s-au îngreuiat peste mine"[86] și m-am chinuit și m-am gârbovit până în sfârșit. Pe Duhul Tău cel Sfânt L-am mâniat. Poruncile Tale nu le-am ascultat. Avuția Ta am risipit-o. Harul Tău l-am întinat. Arvuna pe care mi-ai dat-o mie întru fărădelegi am cheltuit-o. Sufletul meu, cel făcut cu cinste după chipul Tău, l-am spurcat. Vremea pe care mi-ai dat-o mie spre pocăință cu vrăjmașii Tăi am viețuit-o. Nici o poruncă a Ta nu am păzit. Haina cu care m-ai îmbrăcat cu totul am întinat-o. Făclia cugetării drepte am stins-o. Fața mea pe care ai strălucit-o, eu am netrebnicit-o întru păcate. Ochii mei pe care i-ai luminat de bunăvoie i-am orbit. Buzele pe care de multe ori le-ai sfințit cu dumnezeieștile Tale Taine, cu cuvinte de rușine le-am spurcat.

Știu că voi sta înaintea înfricoșatului Tău scaun ca un osândit eu, preaspurcatul. Știu că atunci toate cele făptuite de mine vor fi vădite și nimic nu se va ascunde înaintea Ta. De aceea mă rog

Ție, preaîndurate și multmilostive, iubitorule de oameni, Doamne, „nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine"[87]. Nu zic și „să nu mă certi"[88], căci cu neputință este față de faptele mele, ci doar „nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine". Voi dobândi aceasta de la Tine dacă nu mă vei certa cu mânia Ta, nici cu iuțimea Ta și nu vei arăta mânie și iuțime înaintea îngerilor și a oamenilor, spre rușinarea și ocara mea. Doamne, „nu cu mâina Ta să mă mustri pe mine". Dacă mânia unui împărat trecător nu o poate nimeni suferi, cu cât mai mult nu voi suferi eu, ticălosul, mânia Ta, a Domnului meu. Doamne, „nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine, nici cu iuțimea Ta să mă certi". Știu că tâlharul a cerut și îndată a dobândit iertarea. Știu că desfrânata din tot sufletul s-a apropiat de Tine și a fost iertată. Știu că vameșul din adânc a suspinat și s-a îndreptat. Iar eu, preaticălosul, pe toți covârșindu-i cu păcatele, nu voiesc să le urmez lor cu pocăință. Pentru că nu am lacrimi neîncetate, nici mărturisire curată și adevărată. Nu am suspin din adâncul inimii. Nu am suflet curat. Nu am dragoste după Dumnezeu. Nu am sărăcie duhovnicească[89]. Nu am rugăciune neîncetată. Nu am înfrânare de patimi în trup. Nu am curățenie a gândurilor. Nu am voința plecată lui Dumnezeu. Deci cu ce chip sau cu ce îndrăzneală voi cere iertare?

Doamne, „nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine". De multe ori, în biserică umilindu-mă, cad la Tine, dar ieșind afară, îndată mă poticnesc în păcate. De câte ori m-ai miluit, iar eu Te-am mâniat. De câte ori îndelung ai răbdat, iar eu nu m-am întors de la păcat. De câte ori m-ai ridicat, iar eu, poticnindu-mă, iar am căzut. De câte ori m-ai ascultat, dar eu nu Te-am ascultat. De câte ori m-ai chemat, iar eu nu Ți-am slujit Ție. De câte ori m-ai cinstit, iar eu nu Ți-am mulțumit. De câte ori, când păcătuiam, m-ai rugat ca un bun Părinte și ca pe un fiu m-ai sărutat și brațele deschizându-mi-le, mi-ai strigat: "Scoală-te, nu te teme, stai, vino înapoi, nu te cert, nu mă scârbesc de tine, nu te lepăd, nici nu mă împietresc față de zidirea Mea, fiul Meu, chipul Meu, omul pe care l-am zidit cu mâinile Mele și întru care M-am îmbrăcat"[90], pentru care Mi-am vărsat sângele. Nu Mă întorc dinspre oaia Mea cea cuvântătoare care s-a pierdut, dacă vine

la Mine. Nu pot să nu-i dau vrednicia dintâi. Nu pot să nu o număr cu cele nouăzeci și nouă de oi, căci numai pentru ea M-am pogorât pe pământ și am aprins făclia, adică trupul Meu, și am măturat casa, și am chemat puterile cerești prietene să ne veselim pentru găsirea ei".

Deci toate acestea, ca un bun și iubitor de oameni, mi le-ai dăruit mie, Stăpâne, dar eu, ticălosul, pe toate defăimându-le, în țara străină și depărtată a pierzării m-am dus. Ci Tu, Preabunule, întoarce-mă iar și nu Te iuți asupra mea, ticălosul, Doamne, nici cu mânia Ta să nu mă mustri, Milostive, ci mai rabdă-mă. Nu Te grăbi să mă tai ca pe smochinul cel neroditor, nici cu porunci să fiu secerat mai înainte de vreme din viața aceasta, ci dă-mi viața rânduită mai dinainte și călăuzește-mă către pocăință, Doamne.

Deci „nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine, Stăpâne, nici cu iuțimea ta să mă cerți. Miluiește-mă, Doamne, căci neputincios sunt"[91] cu sufletul, neputincios cu gândul, neputincios cu mintea, neputincios cu voința. Căci iată mi s-a dus puterea, mi s-a dus vremea. „Întru deșertăciune s-au isprăvit

zilele mele toate și sfârșitul a sosit."[92] Ci deschide, deschide, deschide mie, Doamne, cel ce cu nevrednicie bat, și nu-mi închide ușa milostivirii Tale. Căci dacă vei închide Tu, cine îmi va deschide? Dacă nu mă vei milui Tu, cine îmi va ajuta? Nimeni altul, nimeni, ci numai Tu, Cel din fire milostiv și îndurător. „Miluiește-mă, Doamne, că neputincios sunt"[93], pentru că m-a slăbănogit vrăjmașul și neputincios și zdrobit m-a făcut. Iar cel neputincios și zdrobit nu poate să se vindece singur. Cel zdrobit nu poate să se vindece singur. Cel zdrobit nu poate să-și ajute lui însuși. Deci „miluiește-mă, Doamne, că neputincios sunt".

„Vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele, s-a tulburat și s-a zdrobit sufletul meu."[94] Dar cel cu oasele zdrobite nu poate să se scoale și să caute doctor, nu poate să alerge și să scape de vrăjmaș. Tu, deci, mă caută, Stăpâne, Cel ce ai venit să cauți oaia cea pierdută, Tu cercetează-mă pe mine, cel ce am căzut între tâlhari. Căci nu numai mort, ci cu totul mort m-au lăsat. Deci, „vindecă-mă, Doamne, că neputincios sunt" și putred m-a făcut vrăjmașul. Iar cel neputincios și putred este cu

totul doborât, este aruncat cu totul, ca un stârv ticălos. El doar cheamă pe doctor, strigă după ajutor, caută împrejur cu ochii, când va veni și-l va cerceta „Cel ce vindecă pe cei zdrobiți cu inima"[95] și „îndreptează pe cei surpați"[96] și „mântuiește pe cei deznădăjduiți"[97].

„Vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele și sufletul meu s-a tulburat foarte." Tulburare trupească și sufletească m-a cuprins, Stăpâne, căci în patimi trupești am căzut, trupul și sufletul batjocură dracilor le-am făcut. „Vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele", cele ce susțin pe omul cel dinlăuntru, adică: credința, înțelepciunea, nădejdea, dreptatea, înfrânarea, evlavia, blândețea, smerita cugetare și milostivirea. Aceste oase s-au zdrobit, Stăpâne. Deci „vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele și sufletul meu s-a tulburat foarte". Căci, iată, văd că a sosit ceasul vieții mele „și sufletul meu s-a tulburat foarte". Văd calea cea lungă și grea către cele de dincolo și că nu sunt pregătit pentru dânsele, „și sufletul meu s-a tulburat foarte". Văd pe cămătar că îmi cere datoria și nu-i pot plăti „și sufletul meu

s-a tulburat foarte". Văd pe diac arătându-mi zapisul[98] și pe gealați că scrâșnesc asupra mea „și sufletul meu s-a tulburat foarte". Văd mulți pârâși, iar părtinitori nici unul „și sufletul meu s-a tulburat foarte". Că m-am umplut cu totul de tulburare și de întunecare, mă înfiorez și mă cutremur, mă înfricoșez și mi se rup cele dinlăuntru și nu știu ce să fac sau cu ce chip să mă arăt Judecătorului meu. Mă întunec, mă tulbur, mă necăjesc; nu mă pricep și de aceea „sufletul meu s-a tulburat foarte".

„Miluiește-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele și sufletul meu s-a tulburat foarte." Vicleanul nu încetează să mă supere, vrăjmașii nu se opresc luptându-mă, războiul din trup mă îmboldește necontenit, gândurile viclene nicidecum nu se astâmpără.

„Și Tu, Doamne, până când?"[99] Iată, vezi, Doamne, că toate cele ale mele sunt încurcate și ticăloase. Iată, vezi împotrivirea asupra mea, războiul trupului, cuptorul patimilor și slăbiciunea puterii sufletului meu. De aceea, Doamne, până când nu Te milostivești, până când nu aperi, până când nu

Te grăbești, până când nu vezi, până când treci cu vederea? Doamne, întru mila Ta mântuiește-mă. Nu mă trece cu vederea pe mine, nevrednicul, pentru mila Ta. Căci nebăgarea Ta de seamă se face cădere a mea, Stăpâne.

Pentru aceasta „întoarce-Te, Doamne, izbăvește sufletul meu și mă mântuiește pentru mila Ta“[100]. Ca un îndurător miluiește-mă. Ca un milostiv în-

lui ca umbra trec“[102]. Și „nimeni nu este curat de întinăciune“[103]. Și „iată că întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea“[104]. Căci „de vei lua aminte la fărădelegile noastre, nimeni nu va putea suferi, Doamne“[105]. Pentru aceea, mântuiește-mă pe mine, nevrednicul robului Tău, pentru mila Ta, iar nu pentru lucrările mele.

Căci de vei milui pe cel vrednic, nimic nu este

urmeze mila Ta, Doamne, mie, celui ce rău m-am abătut de la Tine, celui ce de-a pururea fug de Tine și către păcat de-a pururea rău alerg.

Aceasta numai cer, mă rog și mă cerșesc: „Mântuiește-mă pentru mila Ta". Mântuiește-mă mai înainte de a merge la judecățile cele de dincolo sau, mai adevărat zicând, la chinurile cele de dincolo, unde nu este pocăință, nici mărturisire. „Căci zice: în iad cine se va mărturisi Ție?"[109] Pentru aceea, „mântuiește-mă pentru mila Ta, că nu este întru moarte cel ce Te pomenește pe Tine, nici în iad cel ce se mărturisește Ție"[110]. Că acolo nu este pocăință, nu este iertare celor ce nu se pocăiesc și nu se mărturisesc aici. De aceea, mântuiește-mă pe mine, nevrednicul robul Tău, care mă pocăiesc Ție și mă mărturisesc pentru mila Ta, Doamne, și nu pentru faptele mele. Căci Tu ai zis, Doamne: „Căutați și veți afla, bateți și se va deschide vouă și oricâte veți cere, crezând, veți lua"[111]. De aceea, „miluiește-mă pentru mila Ta", Iubitorule de oameni, Stăpâne, ca și întru mine să se slăvească numele Tău cel preasfânt și preaproslăvit, Doamne

Dumnezeul meu, Cel ce pentru mine Te-ai făcut ca mine. Ca și eu împreună cu toți sfinții numărându-mă, să Te slăvesc pe Tine, Iisuse Hristoase, preabunule și iubitorule de oameni Dumnezeul meu, împreună cu Părintele Tău Cel fără de început și cu preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(Cel care rostește [această rugăciune] în fiecare seară cu umilință, dacă ar veni asupra lui înfricoșatul ceas al morții în noaptea aceea, cu mila lui Dumnezeu se izbăvește de muncă.)

RUGĂCIUNE DE UMILINȚĂ CĂTRE DOAMNE NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU MAI ALES PENTRU VREMEA CÂND VREA CINEVA SĂ SE ÎMPĂRTĂȘEASCĂ

Preaneprihănită Maică a lui Dumnezeu, care ești mai presus de toată mintea și cuvântul. Preasfântă Fecioară care covârșești toată fecioria, ca ceea ce și mai înainte de dumnezeiasca naștere ai fost Fecioară mai presus de toate fecioarele, și întru însăși nașterea, și după naștere, la fel ai rămas. Tu, prin care firea oamenilor cea de mult căzută și de la Dumnezeu depărtată, din hotărârile[112] iubirii de oameni celei negrăite și ale pogorârii[113] celei neasemănate s-a unit cu firea cea dumnezeiască și fericită, care nicidecum nu a suferit abatere sau amestecare sau schimbare. Tu, prin care și după aceasta prea înfricoșată unire și împăcare, prin zavistia vicleanului și prin deșertăciunea minții noastre, căzând din starea cuvenită nouă, suntem iarăși chemați înapoi, și pe Fiul tău și Dumnezeul nostru Îl aflăm milostiv către noi prin mijlocirile tale cele neobosite către Dânsul și prin rugăciunile cele preaputernice.

Pe tine, Stăpână, te chem, și ție mă rog, cea milostivă și iubitoare de oameni Maică a lui Dumnezeu Celui milostiv și iubitor de oameni, stai lângă mine și în ceasul acesta, când mai mult ca altădată am nevoie de și mai mare acoperământ și sprijineală de la tine. Căci fiind eu cu totul necurăție și noroi de păcate și lăcaș cuprinzător al tuturor patimilor celor de suflet pierzătoare, vreau să mă apropii de preacuratele și înfricoșatele taine ale Fiului tău și Dumnezeului nostru, dar mă îngrozesc și de cutremur sunt ținut, căutând la mulțimea fărădelegilor mele. Căci care dinsimțurile mele nu le-am folosit rău eu, ticălosul? Ce uneltire și născocire diavolească nu am săvârșit cu fățărnicie, de bunăvoie și cu covârșire? Cu ce gânduri preanecuvioase și închipuiri deșarte nu m-am pângărit? Ce fel de robie nu mi-a stăpânit desăvârșit mintea? Căci eu nu mă învârt ca un rob numai în patimile în care, ca un ticălos, am căzut mai înainte.

Iar mintea nu mi-o tulbură doar chipurile rele pe care le-am adunat, nestăpânindu-mi simțurile, doar faptele sau cuvintele altora, pe care din negrijă le-am auzit sau le-am văzut. Ci mi-am risipit vremea vieții mele ticăloase cu cele care nu s-au făcut și nici nu se vor face, care nu s-au auzit sau văzut, pe care le-a adunat mintea mea cea pătimașă și putredă, copilărească și neroditoare, împreună cu făcătorul răutății, ca și cum ar fi adevărate.

Întru atâtea și așa mari rele aflându-mă eu, ticălosul, de unele ca acestea, mai presus de fire și preadumnezeiești, la care și îngerii a privi doresc, am socotit să mă apropii, Stăpâna mea. Și mă tem ca nu cumva, ca un nevrednic, legat fiind de mâini și de picioare, ca cel neîmbrăcat în haină de nuntă, să fiu aruncat în întuneric, în loc de lumină și de împărtășire a dumnezeiescului Dar, osândit fiind să locuiesc în întunericul cel potrivit mie. Dar ce să fac? Cu nevrednicie împărtășindu-mă cu niște Taine prea înfricoșate ca acestea, pedepse ca acestea și mai rele decât acestea aștept să sufăr. Iar dacă rămân multă vreme neîmpărtășit de ele având ca pricină nevrednicia mea, în adâncul relelor căzând, nu bag de seamă și astfel mă fac vinovat de aceleași pedepse sau de altele și mai mari.

Strâmtorat sunt așadar din amândouă părțile, de aceea și alerg către tine, ajutătoarea cea preatare cu adevărat și nebiruită. Milostivește-te dar, preacurată Maică a lui Dumnezeu, spre mine, și folosind către Fiul tău îndrăzneala ta cea de Maică, cere-mi mie iertare greșelilor mai înainte făcute și mă arată pe mine nevătămat de focul arzător al Tainelor Lui celor de viață făcătoare. Și mai ales, fiindcă, mai presus de fire, ai puterea lucrătoare la fel ca voința[114], învrednicește-mă să mă curățesc și să mă luminez prin împărtășirea acestora. Și îmi ajută să petrec rămășița vieții mele întru pocăință, cu sfințenie și cu smerenie în lucruri, în cuvinte, în gânduri și întru toate mișcările sufletului și ale trupului, de-a pururea fiindu-mi de față, îndreptându-mă, sprijinindu-mă, povățuindu-mă, puterile cele potrivnice surpându-le și ca pe un rob, deși netrebnic, al bunătății tale, dinspre toate părțile ocrotindu-mă și păzindu-mă.

Adevărat, Stăpână cu totul binecuvântată, să nu întorci deșarte rugăciunile mele cele nevrednice

și preaticăloase, ci și în viața aceasta, și în vremea ieșirii ticălosului meu suflet, și la înfricoșata și la nemitarnica Judecată ceea ce va să fie, fii de față, ajutându-mi și de toate cele urâte izbăvindu-mă, pentru ca prin darul tău fiind mântuit, să te binecuvântez și să te slăvesc și cu razele tale luminându-mă, spre lauda, spre slava și închinăciunea Treimii Celei preabune și a toate lucrătoare și fericite să tind întru toți vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
SFÂNTUL DUH

**A LUI IOAN DIACONUL,
FRATELE LUI MARCU,
MITROPOLITUL EFESULUI,
ȘI NOMOFILAX AL MARII BISERICI[115]**

Mângâietorule bunule, Duhule Sfinte, Duhule al adevărului, cel ce din Tatăl negrăit și neînțeles purcezi, Cel ce ești împlinitor al Sfintei și Începătoarei de viață Treimi, al unuia Dumnezeului nostru, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul ești închinat și slăvit, Cel cu adevărat Dumnezeu adevărat și îndumnezeitor, Cel ce sfințești și luminezi și lăcașuri ale Tale îi faci pe cei vrednici de primirea Ta și de darul Tău, Cel ce ești împreună ziditor cu Mintea cea dintâi și cu Cuvântul a toată făptura cea gândită și simțită[116], Cel ce împreună ai binevoit la venirea către noi și întruparea Cuvântului Celui împreună cu Tine veșnic, și împreună ai sfințit firea noastră, iar după slăvita Lui Înălțare la ceruri Te-ai pogo-

rât fiinţeşte[117] pe pământ, Cel ce pretutindenea eşti şi toate le plineşti şi în chip de limbi de foc Te-ai arătat peste Sfinţii Apostoli şi i-ai umplut de darul şi puterea Ta cea negrăită, şi printr-înşii toată lumea la cunoştinţa adevărului o ai povăţuit.

Însuţi, Împărate ceresc, iubitorule de oameni, iubitorule de dăruiri şi dăruitorule de daruri mari, lesne îndurătorule şi mult milostive, vistieria bunătăţilor şi dătătorule de viaţă, caută cu blândeţe din sfintele înălţimi ale slavei Tale celei sfinte spre ticăloşia şi smerenia mea în ziua şi ceasul acesta şi în toată vremea şi locul în care cu nevrednicie chem numele Tău cel preasfânt şi închinat. Şi să nu Te scârbeşti de mine, iubitorule de bunătate, pentru necuviincioasele mele fapte, gânduri rele şi păcate cele din pruncie şi până acum. Ci precum ai ajutat de demult lui Manase şi lui David spre pocăinţă, precum tâlharului celui bine cunoscător pe Cruce, precum curvei spre bună întoarcere, precum i-ai insuflat pe Sfinţii Proroci şi Teologi şi ai grăit printr-înşii, precum şi acum şi până la sfârşitul veacului ajuţi spre fapta bună şi frica lui Dumnezeu tuturor celor ce voiesc, aşa ajută-mi şi mie

păcătosului, celui ce alerg la blândeţea şi darul Tău.

Scoate-mă din fundul deşertăciunii şi din adâncul neştiinţei şi al orbirii, Cel ce ai izbăvit lumea din înşelăciunea vrăjmaşului. Sfinţeşte-mă cu puterea Ta cea făcătoare de viaţă, Cel ce eşti firea cea sfinţitoare, Lumina cea mai înainte de veci, de la care toată darea bunătăţilor izvorăşte la toată zidirea. Arde-mi mulţimea cea nemăsurată a greşelilor mele, Cel ce ai ars meşteşugirile balaurului celui potrivnic cu focul dumnezeirii Tale celei nemateriale. Zdrobeşte capul lui sub picioarele mele spre pace. Cu arme de lumină înconjoară-mă. Cu pavăza credinţei apără-mă. Cu platoşa dreptăţii acoperă-mă. Cu cuvântul lui Dumnezeu gura mea o sfinţeşte. Duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele şi cu Duh stăpânitor alunecarea cugetului meu o întăreşte. Încununează-mă în chip gândit cu cununa veşnică a slavei şi a cinstei celei de la Tine. Cu buchetul faptelor bune celor sfinţite împodobeşte-mă, Cel ce ţii toată puterea cerurilor. Proslăveşte-mă, Mângâietorule bunule, cu darurile Tale cele de multe feluri. Dăruieşte-mi

mie duhul înțelepciunii, al priceperii, al sfatului, al tăriei, al cunoștinței, al evlaviei, al temerii de Dumnezeu. Hrănește-mă cu roadele Tale cele sfinte, Cel ce umpli toată vietatea de bunăvoință și de dar. Cu înfrânare și cu nepătimire întemeiază viața mea. Cu bunătatea blândeții îmbunătățește-mi inima. Cu tăria credinței zidește-mi casa sufletului. Cu liniștea bunătății păzește-mi gândurile. Cu milostivirea îndurării înduplecă voința mea cea nemulțumitoare. Cu suferirea îndelungii răbdări îndreptează-mi lenevirea. Pace dulce dăruiește puterilor sufletului meu. Cu bucurie desăvârșită pierde mâhnirea mea cea din păcat și prin dragostea cea curată către aproapele fă-mă desăvârșit spre iubirea Ta.

Tu, Mângâietorule bunule, mintea mea cea întunecată de pâcla patimilor cu strălucirea puterii Tale celei mântuitoare o luminează. Partea cea cuvântătoare[118] care s-a supus necuvântării înțelepțește-o și a stăpâni poftele cele necuvântătoare fă-o și la calea cea dreaptă a voii Tale celei sfinte povățuiește-o. Duhul meu cel sfârșit de răceala lenevirii și omorât de gerul păcatului încălzește-l

cu darul Tău cel făcător de viață. Mânia întoarce-o numai asupra păcatului și asupra șarpelui celui pierzător, iar pofta numai către Tine, Cel ce ești culmea doririlor. Partea cuvântătoare fă-o să cârmuiască toate și să le îndrepte după voia Ta cea preasfântă și mă învrednicește ca „în Duh și în adevăr"[119] să mă închin Ție Mângâietorului Dumnezeu și Ție să-Ți slujesc, pe Tine să Te slăvesc, pe Tine să Te laud, Ție să-Ți mulțumesc pentru toate, Cel ce totdeauna, în veci, ești slăvit întru cele înalte de Sfintele Puteri cele fără de trupuri.

Tu, Mângâietorule bunule, Dumnezeule preabunule, ești săvârșitorul Sfintelor Taine ale Bisericii. Prin tine m-am născut a doua oară și am fost zidit din nou și m-am înnoit și m-am apropiat de Dumnezeu. Prin Tine cu ungere împărătească m-am însemnat și m-am pecetluit[120] ca fiind în partea lui Dumnezeu și în dăruirea harului Tău. Prin Tine de masa cea fără de moarte a Tainelor celor făcătoare de viață m-am învrednicit și în chipul lui Hristos mă fac și Dumnezeu după dar. Tu ești al preoției adevărat săvârșitor, celor căsătoriți[121] spre înfrânare ajutător, celor feciorelnici de curăție dă-

tător, celor înstrăinați de viață[122] către pocăință povățuitor. Tu îmi ajută mie, celui ce mă primejduiesc, cu puterea Ta cea negrăită, Atotputernice. Sprijinește neputința mea și fie-Ți milă de lenevirea și trândăvia mea. Nu mă lăsa să fiu ocară dracilor celor vătămători de suflet. Nu mă părăsi robit de patimile cele de rușine, ci dă-mi, lesne îndurate, ca până la răsuflarea cea mai de pe urmă, întru curățenie și luare-aminte și frică de Dumnezeu ajungând la sfârșitul vieții acestia, și dovedindu-mă vrednic încă de aici de pârga vieții celei veșnice și a desfătării ce va să fie, să dobândesc bunătățile cele cerești. Și pe Tine cel proslăvit, Mângâietorul Dumnezeu, să Te slăvesc și să-Ți mulțumesc, și să mă închin împreună și Tatălui, și Fiului, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Stăpâna mea de Dumnezeu Născătoare, nădejdea și scăparea mea, cunoști gândurile și faptele mele și neputința firii mele celei smerite, deci ție iți înfățișez sufletul meu întristat cu multe păcate și cu gânduri necuvioase.

Tu, stăpână, vezi rănile și bubele sufletului meu. Dă-mi tămăduire, turnând picătura milostivirii tale celei iubitoare de oameni. Caută, Stăpâna mea de Dumnezeu Născătoare, și blând fă-L mie pe Fiul tău și Dumnezeul tuturor, Cel ce-mi va descoperi înaintea îngerilor și a oamenilor gândurile și faptele mele cele viclene, căci te primește ca pe o maică Iubitorul de oameni când te rogi pentru sufletul păcătos și deznădăjduit ca o scăpare și mijlocitoare a păcătoșilor. Miluiește-mă pe mine, cel ce mă învelesc în noianul ispitelor, cel ce mă bizui

pe mila și pe părtinirea ta cea milosârdă, cel ce îmi îndrept ochiul sufletului spre noianul îndurărilor tale și îți aduc ție suspinare din inimă zdrobită. Nu înceta rugându-te pentru mine, smeritul și ticălosul, ca prin sprijinirea ta să mă învrednicesc de iertarea faptelor mele celor multe și cumplite.

Căci sprea această scăpare a păcătoșilor te-a rânduit pe tine Fiul tău și Dumnezeul nostru, Făcătorul și Stăpânul a toată zidirea, și pentru ca prin mijlocirea ta către Dânsul, dobândind mântuire, să măresc și să slăvesc numele tău cel preasfânt și preacinstit, al Maicii lui Dumnezeu celei preabinecuvântate și preacurate, al preaslăvitei Împărătese a tuturor, acum și pururea și întru nesfârșitii veci ai vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE DE UMILINȚĂ
CĂTRE SFÂNTA TREIME

Dumnezeule Cel întru unimea firii cu trei lumini, Cel ce dintru neființă întru ființă toate le-ai adus și cu bună rânduială și cu măsură le-ai împodobit și cu lumina soarelui le-ai strălucit și ne-ai zidit pe noi după chipul Tău și asemănarea Ta. Însuți, preabunule Dumnezeule, strălucește ochii noștri, auzul curătește-l, celelalte simțiri întărește-le. Risipește toată ceața neînvățăturii, luminează mintea noastră prin semnele Tale. Povățuiește-ne pe noi cu razele dumnezeieștii Tale insuflări spre deslușirea adevărului și a minții, spre primirea celor bune, spre fugirea de cele rele, spre depărtarea de cele vătămătoare, spre alegerea celor folositoare. Căci fără dumnezeiasca Ta luminare, orbi fiind cu adevărat, nu putem să deslușim nici întru judecăți adevărul, nici întru fapte binele, nici întru bunătăți folosul, ci cu prefacerile lucrurilor amăgindu-ne, de zeci de mii de ori greșim.

Ridică mintea către înțelegerea celor de nevoie, povățuiește limba spre vorbirea celor de folos. Domolește pornirile patimilor care tulbură mintea noastră, înfrânează mânia, stinge vrajba născută de ea și surpă pomenirea de rău, prefăcând acestea în râvnă dumnezeiască și în căldura cinstitoare de Dumnezeu a credinței, în blândețe și nepomenire de rău. Potolește pofta și iubirea de materie născută din dânsa, și oprește iubirea de câștig, schimbând acestea în grijă pentru fapta bună și în dragoste către aproapele, în dor de sporire și creștere creștinească și în poftire a veșnicelor bunătăți. Doamne, cu măsura virtuților împodobește faptele noastre, înarmează cu bărbăție și tărie neputința noastră, stinge zburdările trupului, și de toată desfrânarea și aprinderea izbăvește-ne, dăruindu-ne întreagă înțelepciune[123] și cucernicie. Dă-ne cumpăna dreptății, care împarte fiecăruia dreptul lui. Întărește priceperea noastră pe temeiul celor judecate drept.

Păzește-ne pe noi, Doamne, de bântuială, de vătămare năprasnică și de cădere, de clevetirea celor răi, de urgia tiranilor, de ispitele diavolești și de

toată supărarea ferește-ne, pentru ca, săvârșind după poruncile Tale drumul vieții acesteia, cu plăcere de Dumnezeu, talantul cel dat nouă curat să-l păzim. Și cu îndurările Tale cele nemărginite și cu milostivirile Tale cele nemăsurate, vrednici să ne facem dumnezeiescului Tău dar și fericirii Tale celei de-a pururea, lăudându-Te neîncetat pe Tine, Tatăl și Fiul și Duhul Sfânt, pe unul Dumnezeul nostru, căruia Ți se cuvine slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE DE CERERE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Primește, Preamilostivă Stăpână bună, ticăloasa mea rugăciune ce se aduce Ție din gură netrebnică, pentru că pe toate le știi și mai ales neputința mea. Căci eu prin tine scap la bunătatea Fiului Tău și prin tine, Doamna mea, m-am depărtat de calea care duce spre moarte. De aceea tu bine știi și faptele mele și mișcările mele cele din noapte și din zi, cu lucrul și cu cuvântul, cu știința și cu neștiința. Deci tu mă îndreptează, căci pe tine te-am ales mijlocitoare către Hristos Dumnezeul nostru, tu mă miluiește, tu îmi ajută, tu îmi fii mie îndemnătoare spre tot lucrul bun, după voia Fiului tău și Dumnezeului nostru. Tu știi preabună Stăpână, că din tinerețile mele și încă din brațele maicii mele spre tine m-am aruncat, ție m-am încredințat și, cu toate că pe sine-mi rău m-am călăuzit, n-am știut altă scăpare, apărare,

ocrotire sau către Dumnezeu mijlocitoare decât pe tine.

Iar acum, Stăpâna mea, toate faptele mele cele necuvioase le arăt ție. Miluiește-mă și șterge păcatele mele, căci tu cunoști, Stăpâna mea de Dumnezeu Născătoare, că sunt o oaie pierdută și ca un străin smerit, neavând unde să-mi plec capul decât la tine, Maica lui Hristos și Dumnezeul meu. Tu ești, Stăpână, Ajutătoarea mea. Tu, Curățirea[124] mea. Tu, Acoperământul meu. Tu, Chezășuitoarea mea către Dumnezeu. Tu, Tatăl meu. Tu, Maica mea. Tu, Povățuitoarea mea. Întru tine îmi pun toată nădejdea mea. Tu cunoști sărăcia mea. Căci pe nimeni altul nu am decât pe tine și pe Hristos, Cel ce S-a născut din tine. De aceea să nu te scârbești, să nu mă lepezi pe mine, Bună, nici să nu biruiască mulțimea răutăților mele bunătatea ta. Căci tu ai noian de milostivire ca ceea ce ești Maică a lui Dumnezeu Celui preamilostiv. Să vrei doar și m-am mântuit. Nimeni nu se împotrivește ție, pentru că ești Maică a lui Iisus Hristos Dumnezeul meu, Cel care toate le-a făcut. Știu că multe sunt păcatele mele și că nu sunt vrednic a căuta

și a vedea înălțimea cerului pentru mulțimea fărădelegilor mele, dar dacă tu vei privi [spre mine], nimeni nu te va putea opri.

Ajută-mi, Stăpână de Dumnezeu Născătoare, mie, celui fără îndrăzneală, dar să nu mi se socotească îndrăzneala drept păcat, ci mai vârtos iartă-mă și-mi dă umilință. Dă-mi izvor de lacrimi. Dă-mi suspinare și zdrobire de inimă ca să-mi plâng păcatele mele. Căci eu sunt cel care mai mult decât toată firea am săvârșit nelegiuire înaintea Fiului tău și Dumnezeu și știu, Stăpâna mea, că sunt fără de răspuns, nevrednic de toată iubirea de oameni și vrednic de toată munca. Pentru aceasta prin tine scap la mila Fiului tău, a bunului meu Stăpân și Făcător. Deci tu călăuzește-mă și învață-mă, de Dumnezeu Născătoare. În dar cer mila ta cea bogată, miluiește-mă precum voiești. Să nu mă lepezi de la fața ta. Să nu mă îndepărtezi de acoperământul tău, nici să nu mă înstrăinez de milostivirea ta. Miluiește-mă pe mine, cel ce spre tine îmi pun toată nădejdea mea și arată stăpânirea ta întru mine, Născătoare de Dumnezeu. Căci de mă vei mântui pe mine, păcătosul, mare va fi

mila ta, mare milostivirea ta, mare nepomenirea ta de rău, mare îndelungă-răbdarea ta, iar dacă vei milui pe cel vrednic, nici un lucru minunat nu va fi. De aceea mai ales mie ajută-mi, spre mine milostivește-te mai tare, mie întinde-mi mâna, celui ce zac jos, leneșul, trândavul, nemulțumitorul, împietritul, neumilitul, jurătorul strâmb, grăitorul de rău, desfrânatul, hulitorul, ocărâtorul, clevetitorul, cel plin de toată fapta rea și de cuvintele viclene și de gânduri urâte, străin și deșert de toată fapta bună și vrednic de toată munca și pedeapsa.

Adevărat, Stăpâna mea preasfântă de Dumnezeu Născătoare, milostivește-te spre mine, lipsitul și ticălosul, și fă cu mine milele tale cele bogate ca, fiind mântuit, să laud pe Cel ce S-a întrupat din tine, Hristos Dumnezeul nostru și pe tine să te măresc, Mântuirea mea, Sprijinirea mea, Mângâierea mea, Păzitoarea mea în toate zilele vieții mele. Ajută-mi mie, Sfântă Stăpâna mea, ajută-mi. Și mai tare strig: ajută-mi! Și învrednicește-mă în toate zilele vieții mele să fac voia Fiului tău și Dumnezeului meu și să mă tem de Dânsul și să-I slujesc cum se cade și așa să mă săvârșesc, Stăpâna mea

de Dumnezeu Născătoare, și de sfinții îngeri să fiu călăuzit la lăcașurile Lui cele dumnezeiești și cu chip de lumină, prin rugăciunea ta cea bine primită. Că Lui I Se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Duhul, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE DUMNEZEU ȘI TATĂL
CEL FĂRĂ DE ÎNCEPUT

A LUI NICHIFOR VLEMMIDE[125]

Stăpâne Atotțiitorule,

Mintea cea mai presus de început, mai presus de viață și mai presus de Dumnezeu, Părinte, Ființa[126] cea mai presus de nume, Izvorul cel pururea veșnic și ascuns și mai presus de minte al izvoarelor de viață curgătoare și de lumină începătoare ale bunătății și slavei. Cel ce ai întărit marginile cerului întru puterea negrăită a Duhului Tău celui preasfânt, prin Fiul Tău și Cuvântul cel atotputernic, precum știi Tu însuți, și ai înălțat pământul în gol[127] și cu nori ai învăluit adâncul[128]. Bunătatea cea mai presus de cuget, Iubirea de oameni cea preanemărginită, Dumnezeul a toată mângâierea și nădejdea, care prin Duhul Tău cel Sfânt ai întărit mai întâi Puterile cerurilor, iar după aceea L-ai revărsat peste Sfinții Apostoli în chip de foc. Cel ce ai binevoit să se săvârșească taina cea mare și

înfricoșată a întrupării unuia născut Fiului Tău și Dumnezeului nostru, pentru mântuirea noastră. Cel ce ești hulit de noi, păcătoșii, și nu Te mânii, ești defăimat și suferi, tăgăduit și îndelung rabzi, și ni le dai nouă, celor ce așa suntem, pe toate din destul spre desfătare, vrând ca pe toți să-i aduci la pocăință. Cel ce întregii zidiri îi faci totdeauna bine cu mila Ta și cu mulțimea îndurărilor Tale, dând bogate daruri celor ce Te cheamă pe Tine.

Însuți Preabunule Stăpâne, primește și rugăciunile mele, ale netrebnicului robului Tău, care numai la tine nădăjduiesc. Milostivește-te spre mine, și cu frica Ta îngrădește toată viața mea. Pierde sarcinile cele rele ale păcatelor mele. Luminează ochii sufletului meu. Trupul meu curățește-l, cugetul meu înțelepțește-l, inima mea smerește-o. „Întoarce ochii mei, ca să nu văd deșertăciune."[129] „Pune strajă gurii mele și ușă de îngrădire împrejurul buzelor mele."[130] Izbăvește-mă, ca să mă întorc cu gând întărit dinspre toată dulceața pământească. Povățuiește-mă, ca să săvârșesc calea cea strâmtă și necăjită. Trage-mi mintea mea la cer. Dă-mi lacrimi de pocăință ca să plâng pentru fără-

delegile cele mai înainte făcute de mine. Întărește-mă spre slăvirea Ta și a unuia născut Fiului Tău și a Preasfântului și de viață făcătorului Duhului Tău.

Învrednicește-mă ca prin faptele bune să petrec pe pământ ca în cer. Și peste toate acestea, îmbracă-mă ca într-o pavăză tare cu răbdarea cea până la sfârșit, și întărește, Stăpâne, putreziciunea voinței mele celei alunecăcioase, mie, celui ce stau înaintea sfintei slavei Tale și aștept mila Ta cea mare și bogată. Căci „mila Ta, Doamne, este mare și puternică peste toți cei ce nădăjduiesc spre Tine"[131]. În mila Ta nădăjduiesc. Nu am unde privi în afară de mila Ta. „Mila Ta este înaintea ochilor mei."[132] Mila Ta totdeauna să mă sprijinească pe mine. „Mila Ta să mă urmeze în toate zilele vieții mele."[133] Mila Ta să mă întâmpine pe mine. În cer este mila Ta. „Plin este pământul de mila Ta."[134]

Izbăvește-mă, Doamne, de toată bântuiala vrăjmașilor celor nevăzuți și văzuți, de toată primejdia sufletească și trupească și de toată rușinarea cea din patimi de tot mă slobozește. Primește toate slăvirile, laudele și rugăciunile mele aduse Ție „ca tămâia înaintea Ta"[135] și proslăvește întru mine

numele Tău cel Sfânt. Ocolește-mă cu Puteri sfinte, ca întărit aflându-mă și de dânsele la cele de folos înțelepțindu-mă, de toate săgetăturile potrivnicilor nerănit să rămân și întru toată cunoștința, bine și fără de prihană să petrec. Tot gândul, tot cuvântul, tot lucrul meu după voia Ta preasfântă îndreptează-le, ca întru toate să umblu după legile Tale cele mântuitoare. Că a Ta este mila, a Ta este stăpânirea, a Ta este puterea, a Ta este tăria și Ție slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună și unuia născut Fiului Tău și Preasfântului și de viață făcătorului Duhului Tău, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Stiu și sunt tare încredințat, Preacurată Născătoare de Dumnezeu, că nu sunt vrednic, nici în stare să caut și să privesc spre înălțimea cerului, încovoiat fiind de greutatea păcatelor mele. Deci cu dreptate este ca eu, desfrânatul, eu, spurcatul, cel ce am greșit mai mult decât tot omul, să fiu urât, ca un necurat, de tine, cea curată, de tine, cea fără prihană, de tine, cea neîntinată, și cu sufletul, și cu trupul. Dar fiindcă te-ai arătat Maică Aceluia ce „nu a venit să cheme pe cei drepți, ci pe cei păcătoși la pocăință"[136], iată cu frică mă apropii de tine, cerând să iau iertare prin tine greșelilor mele celor nepovestite.

Deci să nu mă treci cu vederea, Stăpână de Dumnezeu Născătoare, nici pe mine cel leneș, necurat, nevrednic cerului și pământului și vrednic de toată munca și pedeapsa, cel ce mai mult decât

toată firea omenească am greșit, ci urmând milostivirea și iubirea de oameni a Fiului și Dumnezeului celui bun, caută spre mine cu ochiul tău cel milostiv și primește această proastă și trândavă rugăciune a mea, și ducând-o Fiului tău și Dumnezeu, cere-mi mie iertare, Preacurată, de cele ce nebunește în viață am săvârșit, împuternicindu-mă cu rugăciunile cele bine primite către Fiul tău, să întâmpin cu osârdie și slujbele cele de amiază și de noapte și de miezul nopții și de dimineață. Așa, Stăpână de Dumnezeu Născătoare, nu lepăda suspinele mele cele din inimă, nu trece cu vederea tânguirile mele, ci caută spre dorul meu cel înfocat către tine, nu stinge nădejdea mea spre tine, ci primește ticăloasa mea cerere, nu mă lepăda pe mine de la fața ta, ca nu cumva vicleanul vrăjmaș, aflându-mă pustiu și gol de acoperământul și sprijineala ta, să mă smerească și să mă înghită cu desăvârșire.

Pentru aceasta întâmpină-mă și mă sprijinește, Preafărădeprihană, pe mine, păcătosul și smeritul. Și mă scoate din tirania cea amară a diavolului. Izbăvește-mă de pândirea și de bântuiala vicleni-

lor draci și mă învrednicește fără de împiedicare să viețuiesc și împărăția cerului să o dobândesc, pentru că ai putere, fiind Maică a lui Dumnezeu. Ca și eu, prin tine dobândind mântuire, totdeauna să măresc și să slăvesc sprijinirea ta cea adevărată și temeinică, pentru că binecuvântată ești în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS

A CUVIOSULUI
PĂRINTELUI NOSTRU EFREM[137]

Fiule al lui Dumnezeu Cel fără de păcat, care după alegerea Ta cea de bunăvoie Cruce ai răbdat cu trupul și Te-ai jertfit pentru mântuirea noastră, a păcătoșilor, și fără stricăciune[138] cu trupul moarte ai gustat ca să mântuiești firea noastră cea căzută și robită întru cele mai de jos ale pământului. Cel ce ai fost văzut mort, viață Lumii Tale ai izvorât, moartea ai omorât și ai stricat temnița iadului ca pe un cort. Ploaia nestricăciunii, Preascumpul mărgăritar din dumnezeiescul Fulger[139], Strugurele cel de viață purtător care izvorăște dulceața mântuirii a toată lumea, Lumina cea adevărată și neînserată, Cuvântul, Înțelepciunea și Puterea lui Dumnezeu și Tatălui, Strălucirea slavei Lui. Necuprinse și neajunse Iisus și necercetate Hristos[140], Cel Singur îndurat și milostiv, varsă peste mine, păcătosul, bunătatea

Ta cea multă și, primind rugăciunile mele, șterge mulțimea nemăsuratelor mele fărădelegi și a păcatelor și îmi dăruiește mie toate cererile mele. Să nu mă depărtezi de la Tine pe mine, neîndreptatul, să nu mă lepezi pe mine, trândavul și nerăbdătorul, să nu îmi zici mie, ticălosul, la cea de-a doua venire a Ta, când vei judeca toată lumea: „Ce ai suferit pentru Mine?“, căci eu nu sunt deloc în stare să sufăr.

În ziua aceea înfricoșată și strașnică vei zice, Doamne, nouă păcătoșilor: „Știți cu de-amănuntul cât am suferit pentru voi, o, oamenilor! Dumnezeu fiind, pentru voi M-am întrupat. Nevăzut fiind, pentru voi am umblat pe pământ, arătându-Mă. Pentru voi am flămânzit, am însetat, M-am ostenit. Pentru voi am fost gonit și cu pietre am fost împroșcat. Fără păcate fiind, pentru voi am fost osândit, și nevinovat fiind, pentru voi am fost pălmuit și scuipat. Nepătimitor fiind, pentru voi am fost răstignit și nemuritor fiind, pentru voi am fost omorât. Moarte de ocară am răbdat. Pentru voi cu sulița în coastă am fost împuns și oțet amestecat cu isop și cu fiere Mi s-a dat să beau. Și așa pătimind,

pironit fiind pe Cruce, nu M-am mâniat, batjocorit fiind, nu am blestemat. Eu, Stăpânul, Cel ce sunt mai presus de orice vină, acestea toate le-am răbdat pentru voi, ca să vă fac pe voi cerești și sfinți. Împărăția cerească v-am dăruit vouă, Rai nestricăcios v-am dat vouă, pe toți frați v-am numit, Tatălui v-am adus, pe Duhul Sfânt L-am trimis. Dar voi ce ați făcut, o, oameni, pentru Mine?".

La acestea ce voi zice eu, ticălosul, cel foarte rău și păcătos, păgân și întinat? Atunci mucenicii își vor arăta rănile, schingiuirile, mădularele tăiate și răbdarea lor până la capăt, iar pustnicii își vor arăta pustnicia lor, ajunarea stăruitoare, privegherea, necâștigarea, lacrimile și răbdarea lor cea până la sfârșit. Dar eu, trândavul, păcătosul, vinovatul, ce am să-Ți arăt altceva decât rodul rușinii mele, lăcomia pântecelui, iubirea de desfătări, multa cuvântare, somnul îndelungat, multa câștigare, nerăbdarea, slava deșartă, lenevirea, trândăvia? Deci, dacă vei cere seamă de la mine, Doamne, pentru vremea cea dată mie spre pocăință pentru lenevirea mea, ce răspuns Îți voi da Ție? Și dacă și „pentru un cuvânt deșert", după cum este scris[141] și

până la gândurile viclene și amintiri voi fi cercetat, atunci ce fel de frică și cutremur mă va cuprinde pe mine, ticălosul? Și ce fel de muncă mă va aștepta după aceasta?

Cruță-mă, Doamne! Cruță-mă, Îndurate! Cruță-mă, unule Bunule, și să nu mă judeci pe mine nevrednic de îndurările Tale, „nici cu mânia să mă mustri pe mine"[142]. Să nu pomenești fărădelegile mele cele de demult, nici cele de curând. „Ție, Domnului Dumnezeului dreptatea, iar mie rușinea feței."[143] Adu-Ți aminte, Doamne, că „milele Tale din veac sunt"[144] în neam și în neam peste tot norodul tău. Adu-Ți aminte, Doamne, că Tu „scăpare și mântuire Te-ai făcut nouă"[145], tuturor celor ce nădăjduim spre Tine. Milostivește-Te și mă miluiește numai pentru bunătatea Ta. Întărește sufletul meu cel slăbănogit cu trândăvirea lenevirii, Cel ce îndreptezi pe cei slăbănogiți și vindeci pe cei zdrobiți. Că iată, fărădelegile mele sunt mari și tari, mulțimea păcatelor mele multă și nemărginită, rugăciunea mea neputincioasă, iar învârtoșirea inimii mele a uscat ochii mei. Nevoia trupului mă îndeamnă să-mi dezvinovățesc păcatele și lenevirea mă silește să părăsesc calea.

Dar Tu cunoști, Stăpâne, nepăsarea ticăloșiei mele și câte rele necugetate[146] mă luptă pe mine și Tu vezi preaiscusita răutate a vrăjmașului care este asupra mea. Sprijinește-mă după mare mila Ta și mă mântuiește pe mine, păgânul, cu darul și cu îndurările Tale, pentru rugăciunea Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și a tuturor sfinților Tăi. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești, Hristoase, Dumnezeul nostru, și Ție slavă și mulțumită și închinăciune Îți înălțăm, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Preasfântă Stăpână Născătoare de Dumnezeu, Doamna lumii, lauda mea, nădejdea mea, scăparea mea, părtinitoarea mea, acoperământul, mângâierea, veselia mea, miluiește-mă pe mine cel stăpânit de multe greșale și arată îndurările tale cele grabnice către mine, păcătosul și cu totul spurcatul. Ceea ce ai născut Lumina cea adevărată, luminează ochii cei înțelegători[147] ai inimii mele. Ceea ce ai purtat în pântece Izvorul nemuririi, înviază-mă pe mine, cel omorât de păcat. Maica cea bună a Celui bun, cea iubitoare de oameni a Celui iubitor de oameni, cea milostivă a Celui milostiv, a Preaînduratului Dumnezeu, dă umilință și zdrobire în inima mea, scoate-mă din robiile cugetelor mele și dăruiește-mi minte mâhnită și ostenitoare întru această slăvire a ta. Și îmi dă mie lacrimi de pocăință și de umilință, ca să laud și să slăvesc întru tot sfânt numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTUL DUH[148]

Duhule, cel singur bun,
cu totul sfânt și de viață făcător, la Tine cad eu cel vinovat de toată munca și vrednic de toată pedeapsa. Pe Tine Te rog, Domnul și Dumnezeul meu, Viața cea de-a pururea viețuitoare și neîncetată, Lumina cea adevărată și neînserată, să nu mă surpe până la sfârșit potrivnicul, ci să împărățești Tu întru mine, Puterea cea atotputernică și nedescrisă, Stăpânirea deplină, necuprinsă și de netrecut[149]. Bunătate deplină și Pricină a tot lucrul bun și de folos, Cel ce înviezi din nou toată firea zidirii, prin Care cei neputincioși se întăresc, din Care vine a doua naștere, a doua plăzmuire și toată cunoștința noastră. Prin Care suntem luminați, pentru a vedea pe Domnul, Izbăvitorul și Mântuitorul nostru. Prin Care toate viază și petrec. Înțelepciunea cea negrăită, Cunoștința cea mai

presus de simțire, Strălucirea cea neînțeleasă, Viața toată, Puterea toată, Slava toată, Dumnezeul tuturor, Cel purtător de grijă și milostiv.

Binevoiește ca tot al Tău să mă fac și să viețuiesc de acum după voia Ta. Ridică mădularele mele zdrobite de păcat. Luminează inima mea întunecată de pofta cea rea și inviază sufletul meu cel omorât de păcate. Încetează valurile mari[150] ale patimilor. Miluiește sărăcia mea și dă pricepere nesimțirii mele. Izbăvește-mă de tot vrăjmașul care dinăuntru sau din afară se scoală asupra mea. Izbăvește-mă de tot lucrul rău și iartă toate greșelile nelegiuirii mele și sădește întru mine dragostea Ta cea desăvârșită.

Scrie numele robului tău în Cartea vieții și-mi dăruiește mie sfârșit bun, pentru ca, purtând biruință asupra diavolului, să mă închin fără de rușine înaintea scaunului Împărăției Tale. Facă-se Ție inima mea, Stăpâne, pământ bun, primind sămânța bună, și să roureze Darul Tău în dânsa rouă de viață veșnică, și să secere dintr-însa Darul Tău snopul cel bun, adică închinare cu umilință, înfrânare, priveghere, lacrimi. „Întoarce-te, sufletul

meu, la odihna Ta"[151], prin post. Întoarce-te, sufletul meu, la staulul raiului prin rea pătimire și prin scârbă. Să se afle sufletul meu, Doamne, întru lumina Ta cea negrăită, împreună cu ceata sfinților Tăi. Așa, Stăpâne al tuturor, Cel necuprins și neînțeles, ascultă-mă pe mine, netrebnicul și nevrednicul robul Tău, ajută-mi să trec și să săvârșesc calea cea strâmtă și necăjită, ca să mă învrednicesc a dobândi făgăduințele Tale și să strig întru desfătarea raiului: Slavă Tatălui Celui fără de moarte și Fiului Celui fără de moarte și Duhului Sfânt Celui fără de moarte, mare cuviință și închinăciune Lor, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
PREACURATA NĂSCĂTOARE
DE DUMNEZEU

Ceea ce singură ești bucurie celor scârbiți și părtinitoare celor ce se nedreptățesc, mângâierea celor ce plâng și ajutor celor neajutorați, cercetare celor neputincioși, acoperământ și sprijineală celor ce se chinuiesc, liman celor ce se înviforează și toiag orbilor, povățuitoare celor rătăciți și scăpare tare celor din nevoi, Născătoare a lui Dumnezeu cu totul fără de prihană, ia aminte la această ticăloasă și netrebnică rugăciune a mea, pe care o aduc ție cu inima strânsă și scapă-mă de viforul cel rău al gândurilor. Izbăvește-mă de somnul cel greu care mi s-a pricinuit din lenevire și depărtează de la mine trândăvia cea cumplită. Izbăvește-mă de tirania cea amară a dracilor, scoate-mă din obiceiul cel rău al patimilor și, precum știi, mântuiește-mă pe mine, nevrednicul robul tău, cel ce întru tine, după Dumnezeu, mi-am pus nădejdile mântuirii.

Dă-mi mie, Preacurată, cu osârdie să fac poruncile Fiului tău și Dumnezeului nostru și să păzesc totdeauna așezământurile Lui cele mântuitoare și mă întărește să-I înalț cu cuget treaz și cu minte deșteaptă cântări de slăvire bine primite. Căci nădăjduind întru tine, Pricinuitoarea bunătăților și Ajutătoarea, aduc această cerere, așadar, să nu cad din nădejdea cea către tine, Preacurată, nici să mă întorc smerit și rușinat, ci să aflu prin tine, de Dumnezeu dăruită Stăpână, sfârșit grabnic cererilor mele. Ca totdeauna, ca pe o ajutătoare a noastră, a păcătoșilor, și împlinitoare a cererilor mele, să te laud și să te măresc pe tine, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE DE CERERE CĂTRE SFÂNTA TREIME

Atotputernică, de viață făcătoare și de lumină începătoare, Sfântă Treime, Care întreaga zidire cea din lume și cea mai presus de lume, numai din bunătatea Ta ai adus-o dintru neființă întru ființă și porți grijă de dânsa și o ții, Care împreună cu celelalte negrăite faceri de bine ale Tale către neamul omenesc i-ai dăruit și pocăirea până la moarte pentru neputința trupului.

Nu mă lăsa pe mine, ticălosul, să mor o dată cu faptele mele cele rele, nici să mă fac bucurie pierzătorului, izvorul răutății și pizmuitorul. Căci vezi, Milostivă, cât de mare este bântuiala și vrăjmășia aceluia asupra noastră și câtă ticăloșia, moleșirea și lenevirea mea, deci îndreaptă, rogu-mă, bunătatea Ta cea neasemănată spre mine, cel ce în fiecare zi și ceas Te întărât pe Tine, prin călcarea poruncilor Tale celor cinstite și vii. Și toate cele greșite de mine în viața mea până în ceasul de acum, cu faptele sau cu cuvintele sau cu gându-

rile, lasă-mi-le și mi le iartă și mă învrednicește a săvârși rămășița vieții mele întru pocăință și umilință și întru păzirea sfintelor Tale porunci. Deci, ori de dulceață amăgindu-mă, în multe chipuri am greșit; ori de pofte lumești fără de socoteală și vătămătoare înșelându-mă, m-am mânjit; ori de iuțime și de mânie dobitocească pornit fiind, pe unii din frații mei i-am scârbit; ori în cursele limbii de neînlăturat, felurite și tari, m-am prins; ori prin vreunul din simțurile mele sau și prin toate, vrând sau nevrând, știind sau neștiind, robit sau chiar cu socoteală, nebunește am alunecat; ori cu gânduri viclene și deșarte conștiința mi-am întinat; ori în vreun alt chip am păcătuit, stăpânit de pripeală[152] și de obicei rău, iartă-mi-le și mi le lasă toate, cu totul îndurată și preabună. Și îmi dăruiește mie de acum înainte osârdie și putere, spre a face „voia ta cea bună și bineplăcută și desăvârșită"[153]. Ca de răutatea cea întunecată și încețoșată fiind izbăvit prin pocăința cea cu chip de lumină, și ca într-o zi frumoasă umblând, curat să mă arăt, nevrednicul, iubirii Tale de oameni, lăudându-Te și slăvindu-Te în veci. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE
DE DUMNEZEU

A SFÂNTULUI EFREM SIRUL[154]

Preasfântă Stăpână Născătoare de Dumnezeu, ceea ce singură ești preacurată, și cu sufletul, și cu trupul, ceea ce singură ești mai presus de toată curăția și întreaga înțelepciune[155] și fecioria, ceea ce singură te-ai făcut toată lăcaș a tot darul Preasfântului Duh, și de aceea chiar puterile cele nemateriale și îngerești cu neasemănare le covârșești prin curăția și sfințenia sufletului și a trupului.

Caută spre mine pângăritul, necuratul și întinatul cu sufletul și cu trupul, cu întinăciunea împătimirii și a vieții mele celei dezmierdate. Curățește-mi mintea cea pătimașă și o spală. Îndreptează-mi gândurile cele rătăcite și orbite. Îndreptează-mi și povățuiește-mi simțirile. Îndepărtează obiceiul cel prearău și urât care mă asuprește, al necuratelor păreri nesocotite[156] și al patimilor. Opreș-

te-mă de la păcatul cu fapta[157] și dăruiește trezie[158] și dreaptă socoteală[159] întunecatei și ticăloasei mele minți, spre îndreptarea greșelilor și căderilor mele. Ca de întunericul păcatului izbăvindu-mă, să mă învrednicesc a te slăvi și a te lăuda cu îndrăzneală pe tine, cea singură adevărată Maică a adevăratei Lumini, a lui Hristos Dumnezeul nostru. Că tu singură împreună cu Dânsul și prin Dânsul ești binecuvântată și preaslăvită de toată zidirea cea văzută și cea nevăzută, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
IUBITORUL DE OAMENI
DUMNEZEU ȘI TATĂL

A NOMOFILAXULUI
IOAN DIACONUL EVGHENICOS
CEL POMENIT MAI SUS[160]

Dumnezeule

Cel mare și înfricoșat și preaînalt, cel minunat și mai presus de ființă și mai presus de înțelepciune, cel ce ești și bun, și atotputernic, cel deplin[161] și cu totul desăvârșit, cel mai înainte de veci și necuprins, cel mai presus de orice lucru și nume, a Cărui înțelepciune și cunoștință este nemăsurată și neînțeleasă, judecățile necercetate și căile neurmate[162]. Cel ce numai din iubire de oameni, milostivire și covârșirea bunătății ai adus zidirea cea văzută și cea nevăzută dintru neființă întru ființă, mai întâi dând ființă Puterilor îngerești și fără de materie, închinătoare și lăudătoare neîncetat ale măreției Tale celei negrăite, apoi pe cel din urmă înger, lumea cea mică[163], făcându-l pe om după chipul și după asemănarea Ta, a Dumnezeului celui nevă-

zut, închipuire a înțelepciunii, a științei și a puterii Tale. Pe care, după ce s-a depărtat de voia ta și a căzut din petrecerea cea fericită și din dumnezeiasca slavă, prin iconomia întrupării unuia născut Fiului Tău, a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care a plecat cerurile și a binevoit a Se pogorî către ticăloșia noastră, l-ai zidit a doua oară și l-ai îndumnezeit, și în starea cea dintâi l-ai așezat. Cel ce prin venirea și prin darul celui ce purcede de la Tine, Părintele luminilor, a Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Duh, ne-ai vestit nouă toate, și pe cele lipsite le-ai împlinit, și prin Sfinții Apostoli taina Sfintei Treimi curat ne-ai arătat-o nouă, ca să Te cunoaștem pe Tine, singur adevăratul Dumnezeu și pe Cel pe Care L-ai trimis, pe Iisus Hristos. Cel ce primești să fii numit Tatăl nostru, iar inima omenească cea curată o faci și o chemi scaun și biserică sfântă Ție și vii în fiecare din cei vrednici împreună cu unul născut Fiul Tău și cu Preasfântul Tău Duh „și lăcaș la dânsul Îți faci"[164]. Cel ce și pe mine, nevrednicul, m-ai învrednicit să ajung la acest

chip și vârstă, Dumnezeul meu, Împărate nevăzut, și de mulți talanți m-ai făcut datornic.

Însuți, Puternice, mare întru tărie Doamne, ascultă proasta și smerit mea mulțumire și cerere adusă Ție din gură netrebnică, din limbă nevrednică și din buze spurcate. Ascultă-mă cu milostivire în ceasul acesta, Îndelung-răbdătorule și Nepomenitorule de rău, Stăpâne Dumnezeule, cinstite[165] Părinte Atotțiitorule, Cel ce de toată zidirea ești lăudat și slăvit fără de tăcere, caută cu blândețe spre ticăloșia, moleșirea și lenevia mea și schimbă în sârguință voința mea cea trândavă și socoteala cea iubitoare de păcat în pofta neîncetată a binelui, în lucrarea faptei bune, în dor de Împărăția Ta care „se ia prin nevoință și de cei silitori se cucerește"[166] și în dobândire de bucuriile cele veșnice.

Învață-mă „a săvârși sfințenie întru frica Ta"[167]. Strălucește peste mine Soarele cel gândit[168], Lumina cunoștinței celei adevărate[169]. Împacă și îmblânzește inima mea, Cel ce ai împăcat toate și cu cele cerești le-ai unit pe cele pământești, prin „pacea care covârșește toată mintea"[170], a unuia năs-

cut *Fiului Tău*, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. De bucurie și de veselie adevărată umple-mă, Bucuria cea negrăită a îngerilor. Îmbie-mă cu dorul dragostei Tale, Culme a doririlor. Înalță-mă peste tulburările lumești, ispite și necazuri, Liman lin al celor înviforați. Să nu lași, Bunule, zidirea ta să se mute din întuneric în întuneric[171] și de la întinăciunea patimilor la veșnica muncă. Izbăvește-mă de smintelile și de toată bântuiala potrivnicului, Cel ce l-ai zdrobit pe acela cu puterea Ta cea negrăită și ai omorât îndrăzneala lui și nebunia noastră cu Pătimirea Hristosului Tău prin Cruce. Așază în sufletul meu frica Ta cea bogată, pomenirea numelui Tău înfricoșător, dorire a bunătăților Tale cele de nepovestit, spre a gândi ale Tale, ale Tale a le grăi, și întru ale Tale a petrece.

Dăruiește-mi mie, Doamne, simțăminte de milă[172], bunătate, minte smerită, socoteală măsurată, gând iubitor de bunătate, inimă zdrobită, cuget potolit, luare-aminte neîncetată, credință adevărată, blândețe curată, înfrânare fără de patimă, roadele Sfântului Tău Duh, ca întru bucuria Ta cu toți oamenii să fiu în pace și pe toți să-i iubesc curat

și tuturor să plac, cu toți să fiu prieten și prin dragostea către aproapele întru dragostea Ta să mă întăresc. Să nu mă lepezi pe mine, Îndelung-răbdătorule, pentru păcatele mele. Să nu Te îngrețoșezi de mine pentru urâtele mele lucrări. Precum întru mulți ai minunat milele Tale și întru Așezământul cel vechi și în cel nou[173] numai din bunătatea Ta și pentru silința și voirea acelora slujitori ai Tăi și prieteni și prietene i-ai așezat, așa minunează milele Tale și spre mine, nevrednicul, Dumnezeule preabunule și iubitorule de oameni, mărește îndurările Tale, arată milostivirea Ta și, pocăindu-mă, primește-mă cu milostivire pe mine, cel ce mai mult decât tot omul am greșit. Și mai ales [dăruiește-mi] ca din toată inima să mă întorc către Tine, să vreau cu adevărat, să stărui cu tot sufletul, să mă pocăiesc desăvârșit și să mă mărturisesc curat, să mă rog după cuviință și cu lacrimi să șterg zapisul păcatelor mele. Însuți toate mi le dăruiește mie, Dătătorul bunătăților, ca să mă pot bucura întru Tine, Domnul meu, totdeauna, și neîncetat să mă rog și întru toate să mulțumesc.

Ca să nu mă mai port „ca un vierme, și nu ca un om, ocară a oamenilor și defăimare a norodului”[174], nu trupește, ci cu totul duhovnicește, cu totul creștinește, și cu plăcere de Dumnezeu și întru curată mărturie a conștiinței mele să primesc părticica sfințeniilor Hristosului Tău, iar la sfârșit, cu veselie părăsind viața aceasta, să mă învrednicesc și părții celor mântuiți întru Împărăția Cerurilor și de negrăitele bunătăți să mă îndulcesc, cu darul și cu iubirea de oameni a unuia născut Fiului Tău, a Domnului nostru Iisus Hristos și a Preasfântului și bunului, și de viață făcătorului Tău Duh, cu Care Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREA SFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Preacurată Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ai născut pe Dumnezeu Cuvântul cu trup, cea mai înaltă decât toată zidirea cea văzută și cea nevăzută, decât îngerii și decât toată firea cea gândită, ceea ce porți grijă de neamul omenesc. Sprijinirea celor necăjiți, Nădejdea celor deznădăjduiți, Ajutorul celor neajutorați, Limanul celor inviforați, cea cu firea Maică a lui Hristos și cu voirea Maică a creștinilor. La tine cad și pe tine te rog, Fecioară Stăpână Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă pe mine cel nevrednic cerului și pământului. Miluiește-mă, cea cu totul fără prihană și nu mă lăsa să ajung bucurie dracilor. Miluiește-mă și nu te scârbi de mine păcătosul, spurcatul și necuratul. Milostivește-te spre mine, ticălosul. Caută spre robul tău și ajutătoare arată-te mie, celui deznădăjduit și descumpănit. Și roagă pe Iubitorul de oameni, Fiul tău și Dumne-

zeul meu, să mă izbăvească de faptele mele cele rele și de veșnica muncă. Stai neclintită rugându-te pentru mine, netrebnicul robul tău, căci mult poate rugăciunea Maicii spre îmblânzirea Stăpânului.

Știu, cu adevărat știu, că nu se cade, nici se cuvine ca unul atât de spurcat și atât de neînfrânat ca mine să te numească și să te cheme pe tine, cea preacurată și cu totul fără prihană, cu buze spurcate și întinate. Dar fiindcă numai tu ești după Dumnezeu nădejdea mea și altă scăpare nu știu, mă rog și mă plec bunătății tale celei nemărginite, deschide-mi mie, nevrednicului, Stăpână, ușa milei tale și a milostivirii Fiului tău și Dumnezeului meu. Și mă învrednicește, prin mijlocirea ta, să dobândesc iertare de greșelile mele cele multe și să mă împărtășesc cu preacuratele și înfricoșatele și de viață făcătoarele Lui Taine. Așa, Stăpâna mea, Preasfântă de Dumnezeu Născătoare, ascultă-mă pe mine, ticălosul și nevrednicul robul tău, ca totdeauna să binecuvântez și să slăvesc preasfânt numele tău, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS

A CUVIOSULUI IOAN SAVA DIN DALJATHA[175]

Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, care peste prietenul Tău Lazăr ai plâns și lacrimi de întristare și de milostivire ai vărsat peste dânsul, primește lacrimile amărăciunii mele. Cu patimile Tale, vindecă patimile mele. Cu rănile Tale, tămăduiește rănile mele. Cu sângele tău, curățește sângele meu și amestecă în trupul meu mireasma Trupului Tău celui de viață făcător. Fierea cu care de la vrăjmași ai fost adăpat să îndulcească sufletul meu de amărăciunea cu care m-a adăpat potrivnicul. Trupul Tău cel întins pe lemnul Crucii să ridice către Tine mintea cea trasă jos de draci. Capul Tău pe care l-ai plecat pe lemnul Crucii să înalțe capul meu cel pălmuit de potrivnici. Preasfintele Tale mâini, cele pironite de necredincioși pe Cruce, să mă aducă spre Tine din prăpastia pierzării, precum a făgăduit prea-

sfântă gura Ta. Fața Ta, care a primit pălmuiri și scuipări de la cei blestemați, să strălucească fața mea cea întinată prin fărădelegi. Sufletul Tău pe care, pe Cruce fiind, l-ai dat Părintelui Tău, să mă călăuzească spre Tine prin darul Tău. Nu am inimă dureroasă spre căutarea Ta. Nu am pocăință, nici umilință care întorc pe fii către moștenirea lor. Nu am, Stăpâne, lacrimă mângâietoare. Întunecatu-s-a mintea mea întru cele lumești și materiale și nu poate privi către Tine cu durere. Răcitu-s-a inima mea de mulțimea ispitelor și nu se poate înfierbânta cu lacrimile dragostei către Tine.

Ci Tu, Doamne Iisuse Hristoase, Vistieria bunătăților, dăruiește-mi mie pocăința desăvârșită și inimă dureroasă, ca să ies cu tot sufletul spre căutarea Ta. Pentru că fără de Tine străin sunt de tot binele. Dăruiește-mi dar mie, o, Bunule, darul Tău. Părintele care Te-a scos din sânurile Sale în afară de timp și veșnic să înnoiască întru mine trăsăturile chipului Tău. Părăsitu-Te-am eu, Tu nu mă părăsi pe mine. Ieșit-am de la Tine, ieși spre căutarea mea și du-mă în pășunea Ta și numără-mă împreună cu oile turmei Tale celei alese și mă hrănește împreună cu ele din verdeața dumnezeieștilor Tale taine, al căror lăcaș este inima cea curată, întru care se vede strălucirea descoperirilor Tale, mângâierea și odihna celor ce s-au ostenit pentru Tine întru scârbele și întru chinurile cele de multe feluri. Cărei străluciri și noi să ne învrednicim, cu darul și cu iubirea Ta de oameni, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, acum și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

A SFÂNTULUI IOAN DAMASCHIN[176]

Născătoarea Luminii celei neînserate, mă rog ţie, ia aminte la mine, cel ce te chem, căci m-am întinat şi m-am spurcat şi întunecat m-am făcut eu, rătăcitul. Am pângărit pământul ca un ticălos, Stăpână, cu păcatele mele cele multe. De aceea, el strigă acum tânguindu-se împotriva mea către Judecătorul cel nemitarnic, aducând asupra mea ca martori cerul cu stelele şi soarele. Aşadar, m-a cuprins viforul gândurilor şi mă afund în deznădăjduire. Sufletul meu este cuprins de cutremur, aşteptând, vai, osânda. Născătoare de Dumnezeu, toată nădejdea mea spre tine am pus-o eu, ticălosul. Iată, de toată ruşinea este plină faţa robului tău. Ci roagă-L neîncetat pe cel pe care L-ai născut, să Se milostivească spre mine, nevrednicul. Tu însăţi dezleagă legăturile mele cele nedezlegate, ceea ce ai născut lumii pe Izbăvitorul. Înălbeşte-mă

cu lacrimile pocăinţei pe mine, cel ce m-am înnegrit şi întuneric m-am făcut. Ridică-mă pe mine, cel omorât prin multă trândăvie, tu, care ai născut viaţa mea, şi pe mine, cel înstrăinat de Dumnezeu şi de îngeri, întoarce-mă iarăşi către dânşii. Cu adevărat înfricoşată minune, cum a suferit Domnul nostru păcatele mele! Cum nu m-a pogorât îndată în fundul iadului de viu pe mine, ticălosul! Cum nu a trimis de sus toiag nevăzut sau sabie să mă bată! Ci tu, Stăpână, prin rugăciunile tale, cu adevărat mi-ai dăruit mie viaţă, căutând pocăinţa mea, pe care dăruieşte-o robului tău, Preabună, căci tu îmi eşti mie zid, şi liman, şi tărie. Străluceşte-mi lumina feţii tale celei dumnezeieşti[177], mie, celui ce dorm în noaptea lenevirii. Dăruieşte-mi mie umilinţă, Stăpână, suspine neîncetate şi lacrimi. Spală întinăciunile mele cele sufleteşti şi dă-mi mie desăvârşită iertare, ca ceea ce eşti om purtător de Dumnezeu şi ai născut Dumnezeu purtător de om. Cu ochi gânditori te voi vedea pe tine, Marie, preacurată, şi mă voi bucura. O, tărie! O, nădejde neînşelată! O, viaţă şi dulce lumină a robului tău! Primeşte rugăciunea aceasta din limbă întinată şi din gură

spurcată. Acum e vremea ajutorului, deci mântuiește-mă de patimi, greșale și necazuri. Acum, Stăpână, să se bucure de mine îngerii și duhurile drepților, ca să slăvesc cu mulțumită și cu veselie preasfânt numele tău. Prealăudată, știu că poți câte voiești de la Dumnezeu pe Care L-ai născut.

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTUL DUH[178]

Vino, Duhule, întru tot cinstit, atotfăcător, atotțiitor, atotcercetător, preaînțelept, preaputernic, întru toate puternic, neschimbător[179], statornic[180], nehotărnicit[181], neînțeles, de neurmat[182], cu nesfârșită putere, pururea darnic, cu nemărginire bun, a toată lumea împlinitor după ființă și neîncăput de nimeni după putere, viața însăși și izvorul vieții, înțelepciunea însăși și izvorul înțelepciunii, puterea însăși și izvorul puterii, Preabunule și întru tot îndurate Dumnezeule. Vino, Înțelepciunea cea adevărată a tuturor celor ce vor să se mântuiască. Vino, Unule către unul, căci eu unul sunt precum mă vezi. Vino și Te sălășluiește întru mine și mă curățește de toată năvălirea și bântuiala potrivnicului.

Bine Te cuvântăm pe Tine, a toate Împărate Preabunule, căci de la Tine avem ființa, suflarea, cugetarea, [darul de] a cunoaște pe Dumnezeu,

adică pe Tine Preasfinte Duhule, pe Tatăl cel fără de început și pe unul născut Fiul Lui. Bine Te cuvântăm pe Tine, căci de la Tine avem înțelegerea frumuseții cerului, a drumului soarelui, a rotunjelii lunii, a bunei podoabe a stelelor, a bunei potriviri dintre toate acestea și a mișcării de multe feluri. Bine Te cuvântăm pe Tine, căci de la Tine avem înțelegerea schimbării ceasurilor, a prefacerilor vremilor, a primenirilor vânturilor, a mersului anilor. Mulțumim Ție, căci de la Tine avem nădejdea Împărăției Cerurilor, a cinstei întocmai cu a îngerilor, a vederii[183] slavei, acum ca în niște oglinzi și enigme, dar nu după multă vreme, pe cea desăvârșită și curată. Mulțumim Ție, căci Tu ne dai iscusința plugăriei, bucatele, meșteșugurile, legile, obiceiurile, virtuțile, purtările bune[184].

Ce limbă va putea spune, Stăpâne, măririle Tale cele mai presus de cuvânt și de înțelegere, mari și minunate? Căci Tu ești izvorul cel pururea curgător și nesecat al curățeniei și al sfințeniei; Adâncul covârșitor, nemărginit și neajuns al înțelepciunii și al puterii; Noianul nemăsurat și necuprins al vieții și al nemuririi; Comoara nedeșertată și neîmpuținată a cunoașterii și a priceperii; Vistieria tuturor, negolită și necheltuită a bunătății și milostivirii. Tu i-ai insuflat pe proroci, iar ei au vestit mai dinainte cele ce vor să fie și Întruparea Celui unul născut au propovăduit. Tu, către Maria cea cu daruri dăruită venind, cea hotărâtă mai înainte de veci să fie Maică a lui Dumnezeu, cea aleasă din toate neamurile, ca o fără de prihană și preacurată ai făcut din preasfințitul pântece al acesteia lăcaș al Cuvântului și Dumnezeu și împreună cu Dânsul ai săvârșit preasfânta Lui unire[185]. Tu împreună cu Hristos Cuvântul ai fost, ca Cel de o fire cu Dânsul și de o ființă și împreună cu El ai făcut dumnezeieștile semne cele minunate. Iar după ce S-a suit El la ceruri și a stat la dreapta Tatălui în chip nedespărțit, ca un Dumnezeu ai venit la sfinții Lui ucenici și apostoli în chip de limbi de foc și i-ai umplut de cuvânt, de înțelepciune și de îndrăzneală și i-ai făcut puternici întru semne[186].

Deci Ție mă rog, la Tine cad, Ție mă închin, apleacă-Te spre mine, robul Tău și cu bunătate cercetează-mă pe mine și scoate-mă din adâncul greșalelor celor de voie și celor neștiute. Curățește-mă

de toată spurcăciunea trupului și a duhului. Sfințește-mă, înțelepțește-mă, dă-mi pricepere spre toată cunoștința cea mântuitoare, povățuiește-mă, arată-mă viteaz și neînduplecat de patimi, mai tare ca toată puterea cea potrivnică. Suflă întru mine blândețe, îndelungă-răbdare, adevăr, dreptate, tăcere și temelia tuturor faptelor bune, înfrânarea. Fă-mă biserică vrednică slavei Tale. Stăpânitor întru mine să fii Tu, păzitor și dătător de toate darurile Tale cele bogate. Și Ție, împreună cu Tatăl și cu Fiul, după datorie laudă îți aducem, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE DOAMNA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

CÂND SUNTEM SUPĂRAȚI DE GÂNDURI RELE

Preasfântă Stăpâna mea de Dumnezeu Născătoare, gonește de la mine, păcătosul și nevrednicul robul tău, trândăvia, uitarea, necunoștința, lenevirea și toate gândurile cele rele, urâte și hulitoare, alungă-le din ticăloasa și amărâta mea inimă, din sufletul meu cel întinat și din mintea mea cea întunecată. Stinge văpaia patimilor mele și mă miluiește și îmi ajută, căci neputincios și ticălos sunt eu. Izbăvește-mă de aducerile aminte și de pripelile fără judecată[187] cele viclene care vin asupra mea și dezleagă-mă de toate faptele rele din noapte și din zi. Că preabinecuvântată ești și slăvit este numele Tău cel sfânt, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTA TREIME

O Fire una în trei ipostasuri, Părinte nenăscut și fără de început, Fiule născut și împreună fără de început și Duhule purces și dumnezeiesc. Dumnezeire una și împărăție, care cu puterea Ta cea negrăită și preatare ții și păzești toată zidirea cea văzută și cea nevăzută. Apără-ne cu dreapta Ta cea atotțiitoare și luminează partea călăuzitoare din noi[188], ca „drept să îndreptăm cuvântul adevărului Tău"[189]. Izbăvește-ne de toată pândirea vrăjmașului începător al răutății și ridică de pe noi jugul cel greu al păcatului. Căci am greșit și am nelegiuit înaintea ochilor Tăi celor a toate văzători, dar să nu ne pierzi pe noi pentru fărădelegile noastre, ci primește cuvintele de slăvire care din buze spurcate se aduc slavei Tale celei preacurate și ne curățește de toată întinăciunea trupului și a duhului, ca neîncetat, cu îndrăzneală, să lăudăm preasfânt numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

A LUI DIMITRIE, MITROPOLITUL ROSTOVULUI, CEL DE CURÂND ARĂTAT SFÂNT ȘI DE MINUNI FĂCĂTOR ÎN RUSIA, PE CARE O SPUNEA ÎN FIECARE ZI[190]

Preasfântă de Dumnezeu Născătoare Fecioară, acoperă-mă și mă păzește pe mine, robul tău, de toată răutatea sufletului și a trupului și de tot vrăjmașul cel văzut și nevăzut.

„Bucură-te, ceea ce ești cu dar dăruită Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău"[191] că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre. Bucură-te și te veselește Născătoare de Dumnezeu Fecioară și te roagă pentru robul tău. Doamnă și Stăpână a îngerilor și Maică a creștinilor, ajută-mi mie, robului tău. O, Marie, cu totul fără de prihană, bucură-te Mireasă nenuntită. Bucură-te, bucu-

ria celor necăjiți și mângâierea celor scârbiți. Bucură-te, hrana celor flămânzi și limanul celor înviforați. Bucură-te, cea mai sfântă decât sfinții și decât toată zidirea mai cinstită. Bucură-te, sfințenia Tatălui, lăcașul Fiului și umbrirea Duhului Sfânt. Bucură-te, palatul de lumină al lui Hristos Dumnezeul nostru, Împăratul tuturor. Bucură-te, maica sărmanilor și toiagul orbilor. Bucură-te, lauda creștinilor și ajutătoarea cea gata a celor ce te cheamă pe tine.

Preasfântă Stăpâna mea, păzește-mă sub acoperământul tău, căci în preacuratele tale mâini îmi pun duhul meu. Fii ajutătoare și acoperământ sufletului meu în ziua cea înfricoșată a judecății și roagă-te pentru mine, nevrednicul, să intru curat și limpezit în rai. Să nu mă lepezi, Doamna mea, pe mine, robul tău, ci ajută-mi mie și dă-mi împlinirea cererii. Izbăvește-mă de toată primejdia, bântuiala, nevoia și neputința și dăruiește-mi pocăința mai înainte de sfârșit. Ca prin mijlocirea și cu ajutorul tău mântuindu-mă în viața aceasta de acum de tot vrăjmașul văzut și nevăzut, umblând cu plăcere de Dumnezeu în voia iubitului tău Fiu și Dumne-

zeului nostru, iar la ziua cea înfricoșată a judecății izbăvindu-mă de veșnica și înfricoșata muncă, să mă închin, să mulțumesc și să slăvesc întru tot sfânt numele tău în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE IUBITORUL DE OAMENI DUMNEZEU ȘI TATĂL

Cel ce prin cântări fără tăcere și cu laude neîncetate ești slăvit „întru cei de sus"[192] de Puterile cele gândite; Cel ce și corul obștesc al firilor[193] îl faci să-Ți înalțe cuvântare de laudă după cuvintele ce sunt într-însele[194]; Cel ce și de îngeri, și de oameni, și de vietățile cele necuvântătoare, și de stihii[195] întru tot ceasul ești lăudat și de toată suflarea și zidirea cu vrednică cuviință ești preamărit, împreună cu unul născut Fiul Tău și cu preasfântul Tău Duh. Puterea cea izvorâtoare și neîmpuținată și pricina dintâi[196] a izvoarelor de putere curgătoare ale Dumnezeirii și ale luminii. Cel preadeplin întru toate cele ce sunt, de către cei mai sus de necercetat, depășind cunoștința tuturor, de cei mai de jos cu totul neînțeles, iar întru cei din mijloc cu desăvârșire necunoscut[197]. Bunătatea cea necuprinsă și pururea vietuitoare. Cel ce întorci toate spre ceea ce este de

folos, fiind început al bunătății[198], și le îmbunezi și în bunătatea lor le păzești. Cel ce cu atât de tare dragoste ne-ai iubit pe noi încât pe Fiul Tău cel unul născut la neamul nostru L-ai trimis, și S-a întrupat, și prin iconomia Lui cea înfricoșată, prin Cruce și moarte, din stricăciunea morții și din legăturile iadului cele nedezlegate ne-ai izbăvit. Cel ce ești bun spre cei nemulțumitori și Te bucuri de mântuirea celor pierduți. Cel ce pe toți cei păcătoși ca mine, numai pentru nădejdea lor, cu milă îi îngrădești și ești mai iubitor de fii față de ei decât orice părinte.

Preaînalte, Necuprinsule, Preabunule Părinte, Atoatefăcătorule, Atotputernice, toți ne închinăm Ție și Ție ne rugăm, chemând spre ajutor și sprijin milele Tale și îndurările Tale. Ascultă, Doamne, ticăloasa mea rugăciune, a netrebnicului și nevrednicului robului Tău. Vezi mintea mea cea schimbătoare zăcând înaintea bunătății Tale și așteptând ajutorul cel de sus, de la dreapta Ta cea atotțiitoare și căutând mântuirea.

Tu cunoști, Stăpâne, „Cel ce cerci inimile și rărunchii"[199], că și întru cele de-a dreapta și întru

cele de-a stânga și prin firea mea și prin nevăzuții vrăjmași, neîmpăcat război am de-a pururea. Căci dacă mă abat spre cele de-a dreapta, îndată se înmulțește asupra mea nedreptatea mândrilor și mă fac spurcat și de scârbă înaintea Ta Doamne, „ca o zdreanță lepădată s-a socotit toată dreptatea mea"[200]. Dacă ticălosul meu trup îl voi griji cât de puțin pentru neputința lui, îndată ca o mare sălbăticită se fac și mintea, și inima, și nu pot birui nebunia nestăpânită a pântecelui și nu mai am pace, ci din toate părțile sunt tras de gânduri către pofte necuvioase și de aceea cad cu totul întru cele de-a stânga.

Dar precum m-ai izbăvit, Doamne, pentru îndurările Tale cele multe din deșertăciunea și rătăcirea lumii, așa și acum, Doamne, Doamne, puterea mântuirii mele și Dumnezeul meu, scapă-mă în chip desăvârșit pe mine, ticălosul, cel ce în sinea mea sunt de-a pururea înfășurat în toată răutatea mea cea ascunsă și în greșalele mele cele de multe feluri. Facă-mi-se mie osârdie și tărie prin puterea Ta, „căci lauda puterii noastre Tu ești"[201], Doamne.

Căci foarte puțină a rămas osârdia mea și „am căzut ca frunzele"[202] eu, ticălosul, din lenevirea mea și din lepădarea inimii mele. Deci, varsă, Doamne, în sufletul meu, o picătură din apele darului Tău, curățind trândăvia lui și ceața și orbirea, și îndemnându-l spre lupte duhovnicești. În noian nemărginit de plăceri mă aflu, Doamne, și în necontenite schimbări de patimi mă primejduiesc eu, ticălosul. Chem adâncul îndurărilor Tale, Cârmuitorule a toată lumea. Bunule, mântuiește zidirea Ta, ca să nu mă înghită iarăși cuptorul patimilor. Caută spre inima mea cea desfrânată, Cel ce cu voia Ta toate le-ai adus întru ființă, și fă-o să se întoarcă și să se schimbe, trecând într-o viață mai bună. Trimite-mi mie, trândavului și păcătosului, celui ce zic și nu fac, osârdie și luminare și tărie, ca cele ce le spun să le și împlinesc. Izbăvește-mă de cursele potrivnicului și ale stricăciunii și mă mântuiește numai din bunătatea Ta, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Tăi. Că Ție se cade a ne milui și a ne mântui pe noi, Dumnezeule, și Ție slavă și

mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună cu unul născut Fiul Tău și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS CÂND NE VIN GÂNDURI URÂTE

A SFÂNTULUI SIMEON DIN MUNTELE MINUNAT[303]

Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Cuvântul lui Dumnezeu Cel fără de moarte, Meșterul și Cârmuitorul acestei firi uriașe, Fiul unul născut, care fără de ani din Tatăl ai strălucit și același din Sfânta Fecioară în chip negrăit ai ieșit și Te-ai întrupat neschimbat și neamestecat precum doar Tu știi, ca să izbăvești pe cei pe care i-ai zidit, din robia vrăjmașului. Cel ce de Tatăl nu Te-ai despărțit și împreună cu noi, netrebnicii robii Tăi, ai petrecut. Lumina nepătimirii, gonitorul întunericului necunoștinței, strălucirea sufletelor treze, bucuria întregii lumi a dreptmăritorilor, desfătarea îngerilor și a sufletelor, Cel ce cu totul ești frumusețe fără sațiu, Cel întru tot iubit, întru tot poftă și dorire, pază covârșitoare a minții celor cu adevărat întăriți întru Tine, Cel din fire bun, îndurat și milostiv.

Gonește de la mine, ticălosul, gândurile care mă supără, căci știi, Cunoscătorule de inimi, Cel ce vezi cele ascunse ale inimii mele, că sunt fără de voia mea. Iartă-mi-le, Stăpâne al tuturor, și să nu-mi fie socotite mie întru păcat. Ci milostiv făcându-Te mie, trimite-mi darul Tău de la scaunul cel sfânt al slavei Tale și acoperă neputința mea, netrebnicul rob al Tău. „Înțelepțește-mă și mă voi învăța poruncile Tale"[204] și voi fi viu. Vindecă rănile sufletului meu și luminează ochii cugetului meu ca să înțeleg de-a pururea, Doamne, iconomia Ta făcută întru mine. Căci a înnebunit cugetul meu, așadar ce-Ți voi zice Ție, mai înainte Cunoscătorule, care „cerci inimile și rărunchii"[205]. Tu știi că „însetează de Tine inima mea ca un pământ uscat"[206]. Așadar, trimite darul Tău, Doamne, ca să vie și să sature foamea mea și să adape setea mea. Căci de Tine doresc și însetez, Lumina adevărului, Dătătorul mântuirii. Deci, varsă, Doamne, o picătură a milei Tale, ca să se aprindă ca o văpaie în inima mea și să mistuie mărăcinii și ciulinii ei, adică gândurile cele rele, și să se facă mintea mea ca un rob, numai pe Tine să Te dorească și să Te caute,

Mântuitorul lumii. Izbăvește-mă, Doamne, de toți nevăzuții vrăjmași cei ce vânează sufletul meu și îmi dăruiește ca fără de păcat și în pace să săvârșesc cealaltă vreme, în petrecere curată, în viață bine plăcută, în răbdare neînvăluită și după mulțimea îndurărilor Tale, dă-mi iertare greșelilor mele din fiecare zi.

Așa, Stăpâne singur bunule, ascultă rugăciunea mea și împlinește cererile inimii mele, ca să mă fac biserică a Darului Tău, pentru ca, locuind el în mine, să-mi strângă cugetul ca un frâu, ca nu cumva, rătăcind, să-Ți greșesc Ție și să fiu scos afară din lumina Ta. Că Ție se cade a ne milui și a ne mântui pe noi, Hristoase Dumnezeul nostru, și Ție slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE SFÂNTUL DUH

Stăpâne Doamne, necuprinsule, Duhule cel întru tot sfânt, atotputernic și de viață făcător, care din Tatăl purcezi și întru Fiul Te odihnești, Lumina cea gândită și neîncetată și mai presus de înțelegere, Puterea cea neasemuită și vie, Cel ce risipești munții, Cel ce faci cele ce nu sunt, Cel ce păzești zidirea să nu cadă, Cel ce ai făcut podoabele cerești și le dai lor după putere să se îndulcească pururea de suflarea Ta cea sfințitoare. Prin Tine s-a despărțit unirea limbilor, prin Tine se înnoiește toată zidirea, venind iarăși la începutul ei, prin Tine „tot sufletul viază și cu curăție se înalță"[207], prin Tine toată vietatea primește suflet. Cel ce miști zidirea întreagă și îi dai putere, Cel ce pe toate le cuprinzi și tuturor le stai de față, Cel ce tuturor celor vrednici le dai sfințenie după măsura faptei bune. Slava cea preaminunată, Bucuria cea negrăită, Veselia cea mai presus de minte, Vistieria cea cu totul neînțeleasă a vieții celei veșnice, Adâncul darului, Cel ce luminezi cugetele noastre spre înțelegerea minunilor Tale, Cel ce pe toate le împlinești, dar nu Te sfârșești, Cel ce rugăciunile tuturor le primești, Cel ce toate le ții, le înțelepțești, le limpezești, le descoperi, arătând că ești de o ființă cu Tatăl și cu Fiul. Cel ce dai povățuire minții ca să vadă cele nevăzute prin dumnezeieștile Scripturi, Cel ce le săvârșești pe toate întru toți spre folos după măsura fiecăruia, și întru cei lucrători și întru cei privitori[208]. Înălțimea cea neatinsă și adâncul care pe toate le poartă, Cel ce ne duci de mână la ceruri, deși noi pururea Te mâniem, Te ispitim și Te întărâtăm.

Însuți dar, Mângâietorule bune, nu mă părăsi pe mine, cel ce în fiecare zi îți greșesc Ție și Te întărât. „Nu Te depărta de mine. Ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele"[209]. Mă rog bunătății Tale, Stăpâne, dă-mi dar de pricepere ticăloșiei mele, ca să înțeleg și să lucrez cele bine plăcute Ție și mie de folos. Întărește-mă, ca să nu fiu răpit și dus împreună cu cei deșerți. Dăruiește-mi să mă smeresc fără slavă deșartă, să pătimesc împreună cu cei ce pătimesc, să sufăr ispitele și

fără de fățărnicie, fără prihănire să lucrez voile Tale. Așa, Stăpâne al tuturor, Preabunule, curățește-mă de păcatele mele și de ispitele ce vin asupra mea. Izbăvește sufletul meu din mâna celor mândri, „căci spre Tine a nădăjduit sufletul meu și în umbra aripilor Tale voi nădăjdui"[210]. Doamne, înaintea Ta sunt, fă cu mine mila Ta cea mare și ajută sărăciei mele, bătând război pentru mine cu vrăjmașii mei, căci nu cunosc răutatea lor uneltită asupra mea. Numai Tu le cunoști și mai înainte le vezi pe toate, deci Ție Ți se cade a mă izbăvi pe mine. Doamne, dă-mi mie în cealaltă parte a vieții mele să petrec viață neprihănită și curată ca să aflu har înaintea Ta, și mă mântuiește întru fericirea Ta cea covârșitoare și milostivirea Ta cea negrăită. Căci întru Tine și de la Tine este viețuirea mea, ființarea, cunoașterea a tot gândul bun, și Ție slavă cu buze nevrednice, laudă, mulțumită și închinăciune Îți înalț eu, păcătosul și nevrednicul robul Tău, și deopotrivă Părintelui Tău, ziditorul Cel fără de început și Celui de o ființă și de o fire al Lui Fiu, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTA TREIME

A SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR

Slavă Ție, Doamne Dumnezeul nostru, slavă Ție! „Slavă întru cei de sus și pe pământ"[211], Celui fără de măsură mai presus de toată ființa și dumnezeirea, unul singur Dumnezeu. Slavă Ție, preaînțeleptule Ziditor și Stăpânitor a toate și Făcător de bine al nostru și Dătător, pentru toate câte suntem și câte avem. Slavă Ție, Celui ce ne suferi pe noi, nevrednicii și păcătoșii, să stăm înaintea slavei Tale. Slavă Ție, o, fericită Treime, în desăvârșită și preacurată unime[212] a firii, Părinte, Fiule și Sfinte Duhule. Slavă Ție, Făcătorul a toată firea cea gândită și simțită. Slavă Ție, preabunului, atotputernicului, mai presus de ființă, milostivului și înduratului Părinte și Stăpân. Mă închin cu sufletul și cu trupul măririi Tale, eu, zidirea Ta cea preanetrebnică. Laud înțelepciunea Ta cea necercetată, mulțumesc purtării Tale de grijă celei cu totul neînțelese. Preabine-

cuvântez îndelungă răbdarea Ta cea cu totul neasemuită și preabună.

Dumnezeule, Treimea cea preasfântă și preafericită, mântuiește-mă. Dumnezeule, „lauda mea să n-o treci sub tăcere."[213] „Ia aminte spre rugăciunea mea și nu mă părăsi."[214] Dumnezeule Preasfinte, prin Cuvântul Tău și prin Duhul Tău, sfințește-mă. Cu cuvântul Tău zidește-mă din nou și cu Duhul Tău povățuiește-mă. Mintea mea cea omorâtă s-o învie Cuvântul Tău, iar voința mea, Duhul Tău preasfânt. Doamne, Cel mare întru tărie și puternic, sădește în inima mea dragostea legilor Tale, supune Cuvântului simțirile mele, întărește cugetul meu, luminează mintea mea cu razele adevărului Tău, întoarce voința mea către Tine. Cel singur cu adevărat dorit, deprinde limba mea să zică totdeauna: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Doamne, prin fericita Fecioară, curățește-mă pe mine, păcătosul și mă mântuiește. Doamne, prin Crucea Ta păzește-mă. Doamne, prin sfinții Tăi îngeri îngrădește-mă. Doamne, prin sfinții mărturisitori ai adevărului întrarmează-mă. Doamne, prin toți sfinții trimite peste mine mila Ta. Doamne Iisuse, în dar miluiește-mă pe mine, cel răscumpărat prin sângele și numele Tău preascump. Duhule al lui Dumnezeu cel preasfânt, vino și Te sălășluiește întru mine, șterge spurcăciunile cele de mulți ani ale păcatelor mele, gonește de la mine duhurile desfrânării și ale vicleșugului, strălucește în inima mea făclia darurilor Tale, oprește-mă și împiedică-mă de la împătimirile veacului acestuia, trage-mă cu totul către dragostea de-a pururea vecuirii. Preasfântă Treime, prin îndurările Tale miluindu-mă, mântuiește-mă.

Învrednicește-mă să-Ți înalț cu evlavie rugăciunea desăvârșită și de Dumnezeu învățată: „Tatăl nostru Care ești în ceruri, Sfințească-se numele Tău"[215]. Doamne Dumnezeule, dă-ne nouă, robilor Tăi, rugămu-ne, ca întru neîncetată mântuire a sufletului și a trupului să ne veselim, și prin mijlocirea slăvitei și fericitei pururea Fecioarei Maria învrednicește-ne pe noi ca, izbăvindu-ne de scârba aceasta de acum, să ne îndulcim de veșnica bucurie, prin Domnul nostru Iisus Hristos, cu Care, împreună cu Sfântul Duh, viezi și împărățești în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
DUMNEZEU ȘI TATĂL
CEL IUBITOR DE OAMENI

Seara, dimineața și la amiază Te lăudăm, bine Te cuvântăm, ne închinăm Ție, Doamne Dumnezeul cel întru cei de sus, Tatăl cel cu totul fără de început, cu desăvârșire mai presus de veșnicie, Rădăcina cea fără de început și atotpricinuitoare a odraslelor celor mai presus de ființă, a Fiului Tău celui dumnezeiește începător și a Duhului Tău celui de viață începător. Cel ce ești mai presus de „cum?" sau „unde?"[216], ci în chip simplu și de nedescris ai cuprins în Tine mai dinainte toată ființa[217]. Cel ce reverși din plinătatea Ta lumină bună, gândită, izvorâtoare și care strălucește toată mintea, și pe cea mai presus de lume, și pe cea din lume. Cel ce spre toate cele ce sunt îți întinzi bunătatea Ta cea dumnezeiască, și chiar mai presus de toate, nici cele de sus atingându-i culmea, nici cele de jos depășind-o[218]. Cel ce pe noi, care ne depărtăm de Tine, ne întorci spre Tine

și ne întărești, ne îmbunezi, ne luminezi, ne înnoiești și chemi iarăși pe cei ce Te doresc către viața și fericirea cea adevărată. Cel ce pe toate le înconjuri cu nemutare și de sine-Ți le umpli și tuturor cu bunătate le împarți cele ale Tale pe cât poate primi firea fiecăruia dintre cei ce se mântuiesc, și rămâi de sine-Ți, neieșind din înălțimea nemărginită.

Mulțumesc Ție, Stăpâne preabunule, că m-ai învrednicit pe mine, păcătosul și nevrednicul robul Tău, să întâmpin și în ceasul de acum fața sfintei slavei Tale întru mărturisire și să-Ți aduc Ție cântare de laudă și slujbă la vreme. Mulțumesc Ție că pururi aduci asupra mea cele de folos și mântuitoare după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale. Mulțumesc Ție că și în cele de-a stânga și în cele de-a dreapta mă păzești și îmi dai totdeauna mijloace de aflare a vieții. Mulțumesc Ție că îmi ajuți în chip văzut și nevăzut, cunoscut și necunoscut, ca unul ce sunt prins de toate cele pământești, să mă unesc întreg cu amintirea de Tine, cea de lumină dătătoare și mântuitoare. Mulțumesc Ție pentru toate câte ai făcut și faci spre mine, ticălosul și netrebnicul robul Tău.

De aceea, Preabunule Stăpâne, „îndreptează rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta”[219] și primește-o ca pe o mireasmă de bun miros întru Jertfelnicul cel gândit și sfânt. Căci, iată, ridic spre Tine ochii sufletului și ai trupului, îmi înalț spre Tine mintea și inima. Primește-mă și acum pe mine, cel ce laud, mulțumesc și binecuvântez slava Ta cea negrăită, curățește-mă de toată spurcăciunea trupului și a duhului și fiu al Luminii și prieten al zilei mă fă. Să nu te scârbești, Iubitorule de suflete, de mine, cel ce în fiecare zi Îți greșesc Ție și Te întărât. Știu că de toate păcatele m-am făcut vinovat, însă, deși foarte mult Ți-am greșit Ție, la îndurările Tale de-a pururea alerg, deși peste măsură Te-am întărâtat pe Tine, și la bunătatea Ta năzuiesc. Deci să nu treci cu vederea rugăciunile mele, ale păcătosului, căci neajunsă este bogăția îndurărilor Tale. Să nu mă părăsești, căci spre Tine nădăjduiesc ochii sufletului meu. Ci, precum m-a acoperit darul Tău până acum, așa și până la sfârșit să nu-l iei de la mine, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și

ale tuturor sfinților Tăi. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună cu unul născut Fiul Tău și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE
DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS

A LUI IOAN EVGHENICOS, DIACONUL, NOMOFILAXUL ȘI FILOSOFUL[220]

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu cel viu, care Te-ai arătat în lume ca să ridici păcatul lumii, Cel ce pentru mântuirea oamenilor Te-ai făcut om fără de păcat, ca să ne scapi din rătăcirea vrăjmașului, sfințind firea noastră, și să ne înnoiești viața veșnică, făcându-ne cunoscut pe adevăratul nostru Dumnezeu.

Ridică de la mine toată nesimțirea și nepriceperea, toată trândăvia și lenevirea, toată făptuirea urâtă și desfătarea, toată nepăsarea și obișnuința cea rea. Întoarce, Iubitorule de oameni, Doamne, mintea mea cea iubitoare de păcat spre voință bună și sârguitoare, spre împlinire sârguincioasă a poruncilor Tale celor de viață dătătoare, spre poftire a bunătăților Tale celor negrăite, spre dorire neîncetată a împărăției Tale care „se silește și de

silitori se răpește"[221], spre îngrozire, frică și cu tremur de munca cea veșnică. Pune în sufletul meu dorul dobândirii bucuriilor cerești, ca să defaim desfătările cele pământești, deșarte și lumești și să iau încă de aici arvuna vieții celei pururea vecuitoare și a fericirii celei ce va să fie și să petrec în lume ca un mai presus de lume, așa cum Tu, Doamne, Ziditorule minunate, l-ai zidit pe om dintru început și voiai să petreacă el totdeauna.

Strălucește peste mine Soarele dreptății, Lumina lumii, Razele cele blânde și de viață făcătoare și încălzește răceala cugetării și a firii mele celei nepricepătoare. Puterile cunoscătoare[222] ale sufletului meu luminează-le, mintea înțelepțește-mi, cugetul întărește-mi, părerea întemeiaz-o, înfăptuirea îndrepteaz-o, simțirea păzește-o, deschizăturile cele din afară [ale trupului] spre care și prin care vine războiul învață-le, ochii înfrânează-i și îndrumă-i să vadă neted și drept, urechile deschide-mi-le spre ascultarea și priceperea înțelepciunii Tale și a sfintelor Tale cuvinte și desfată-le ca la „un glas de veselie și de laudă în cântec de sărbătoare"[223], mirosul stăpânește-l și fă-l să caute buna mireas-

mă a mirului Tău cel gândit. Mire „cel mai frumos împodobit decât toți oamenii"[224], veștejește gustul, îndrumă pipăitul ca să tindă cu cuvioșie spre lauda slavei Tale și spre îndestulată facere de bine aproapelui nostru, iar picioarele să alerge cu osârdie pe calea cea dreaptă a sfintelor Tale porunci și pace să vestească. Sădește în inima mea frica Ta cea preacurată și printr-însa către dragostea Ta întraripează-mă.

Pune întru mine, Doamne, Dumnezeul meu, amintirea neștearsă a sfântului și înfricoșatului Tău nume, de unde vine adevărata bucurie, făcându-mă biserică Ție, locuind și umblând întru mine, cu totul sfințindu-mă, luminându-mă și veselindu-mă, preadulce Iisuse Hristoase, cu darul Tău cel negrăit și „fă-ți lăcaș întru mine"[225], nevrednicul, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Tău Duh, ca ale Tale să le gândesc, ale Tale să le grăiesc, ale Tale să le fac, ale Tale să le cuget, ca să viezi Tu întru mine și eu întru Tine, și întru ale Tale să viețuiesc și să răsuflu neîncetat. Depărtează de la mine, iubitorule de oameni Doamne, toată slava deșartă și mândria și „inimă zdrobită și smerită și duh drept

înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele"[226]. Așa Doamne, „Cel ce spre cele smerite privești", făcându-le ale Tale cu puterea Ta cea mai înainte văzătoare și cuprinzătoare „și pe cele înalte și mândre de departe le cunoști"[227], care nu au nici o apropiere de Tine. Pune întru mine, Iubitorule de bine, Doamne, necurmată și neîncetată cugetare la moarte, temeiul filosofiei celei bune[228], purtare de grijă pentru plecarea din lumea de aici, aducere-aminte de ceasul sfârșitului meu, pomenirea despărțirii sufletului de trup, căci „pământ sunt și în pământ mă voi duce"[229]. Și va fi frumusețea mea, cea făcută după chipul lui Dumnezeu, pocită, neslăvită, fără chip, că nu după multă vreme va fi putreziciune, spurcăciune și mâncare viermilor. Vai, că „deșertăciune este tot omul ce viază. Cum trece omul, ca un chip, dar în zadar se tulbură"[230]. „Omul e ca iarba și zilele lui ca umbra trec. Căci ca floarea se vestejește"[231] și ca un vis trece și se risipește tot omul. Că fum în nări este suflarea noastră și toată slava omului ca floarea ierbii.

Surpă, Doamne, și omoară cugetul meu cel trupesc, ca să nu fac ceea ce urăsc, nici să nu iubesc

ceea ce mă scârbește, nici „să nu caut la deșertăciune și la nebunii mincinoase“[232]. Fă neputincioasă, Doamne, toată uneltirea potrivnicului și stinge săgețile vicleanului cele aprinse, cu tăria Ta cea atotputernică. Ia de la mine, îndelung-răbdătorule și întru tot bunule Doamne, poftele lumești și pornirile pătimașe, ca să nu mă tulbur în zadar, ca să nu voiesc să plac oamenilor, ci Ție, bunul meu stăpân, Făcător de bine și Părinte după dar, ca să scap de lumea cea amăgitoare și de țiitorul lumii și să mă fac pe deplin al Tău, al Făcătorului și Dumnezeului și Mântuitorului meu. „Pătrunde cu frica Ta cărnurile mele“[233], Cel ce l-ai omorât pe ucigaș și preacuratele Tale mâini și picioare le-ai pironit pe Cruce, ca să vădești păcatul și înșelăciunea vrăjmașului. Ridică-mă din noroiul nebuniei, din tartarul uitării și din iadul împietririi, Cel care numai cu voirea și cu glasul Tău cel atotputernic ai ridicat pe Lazăr din mormânt a patra zi și cu moartea Ta cea de viață făcătoare l-ai înviat pe om și l-ai sculat pe Adam împreună cu tot neamul.

Binevoiește, Doamne, să petrec eu întru sine-mi și întru frumusețile sufletului, și către ele să-mi am mintea și toată sârguința și silința, să-mi închipui strălucirea cea gândită și frumusețea cea neasemănată, să Te doresc pe Tine, Mirele cel gândit al sufletelor, cel „frumos cu podoaba mai mult decât fiii oamenilor“[234], bucuria Ta cea negrăită să o poftesc și să nu mă lipesc de cele trecătoare, să nu mă amăgesc cu podoabe vremelnice și să nu mă plec celor ce rău mă sfătuiesc. Spală prin stropirea curățeniei și în scăldătoarea lacrimilor celor fierbinți spurcăciunea răutăților mele. Strălucește făclia mea sufletească prin untdelemnul facerii de bine și al dragostei celei adevărate către aproapele. Învrednicește-mă, Doamne, să-Ți aduc Ție în loc de mir bine mirositor, în loc de mir scump și de mult preț, viață curată, întru pocăință agonisită de mine. Încredințează viața mea Îngerului păcii cel credincios păzitor, suflarea mea taberei Sfântului Înger și, pe scurt, Îngerului celui luminos, povățuitor, ajutător, apărător al ticălosului meu suflet. Ca și acum, cu nevinovăție și fără de

osândă împărtășindu-mă Părticelei sfințeniilor Tale, trupului și sângelui Tău celui de viață făcător, să mă sfințesc și să mă luminez, iar după viața aceasta să fiu rânduit în corturile drepților, în lăcașurile sfinților, în partea celor ce din veac bine Ți-au plăcut Ție și să mă învrednicesc împărăției Tale celei veșnice, iubitorule de oameni, Doamne. Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale, ale Preabinecuvântatei Stăpânei mele Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților tăi. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTUL DUH

Împărate ceresc,

Preasfinte, Preabunule, Duhul adevărului, care întru o ființă ești unit cu amândouă dumnezeieștile ipostasuri, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul ești închinat și slăvit, care ai grăit prin proroci. Cel ce ai umplut pe Sfinții Apostoli de sfințenie și de darul cel de la Tine. Cel ce împarți tuturor potrivit puterii darurile Tale și desparți precum vrei dăruirile. Cel ce dai credincioșilor cunoștința ca o bună mireasmă[235]. Cel ce sufli întru mine viață și îmi dăruiești înțelegere. Cel ce dai sufletului bărbăție, răbdare și dreaptă socotință, bunacuviință cea tainică și preafrumoasă. Cel ce ești tot întru sine-Ți și intri prin toate Duhurile cele cerești, înțelegătoare, curate, preasubțiri și îngerești Puteri. Cel ce pe cele

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTA TREIME

Împărăția cea fără de început și de-a pururea vecuitoare, Lumina cea în trei sori, dumnezeiască Începătoare cea a toate ținătoare, o Dumnezeire în trei ipostasuri, Care de nenumăratele Puteri cele gândite neîncetat ești slăvită, primește aceste rugăciuni ale noastre, ale nevrednicilor robilor Tăi și ne iartă nouă orice de voie sau fără de voie Ți-am greșit Ție, Stăpânul nostru cel lesne de împăcat.

Am greșit înaintea Ta, să nu ne dai pe noi vrăjmașilor noștri spre mâncare, ci fă cu noi după blândețile Tale. Izbăvește sufletele noastre de toată năpădirea lor și ne dă nouă tărie asupra lor și ne învață ca neîncetat să lucrăm voia Ta în toate zilele vieții noastre. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE DUMNEZEU ȘI TATĂL
CEL IUBITOR DE OAMENI

Îți mulțumim Ție întru tot bunule Stăpâne, Părinte mai presus de ființă, mai presus de minte și mai presus de cuvânt, Întemeierea cea mai presus de ființă și ascunsă și Întărirea cea neclintită, Născător cu totul fără de început al Fiului Tău Celui de viață făcător a cărui mărime nu este cu putință a o spune datorită nesfârșirii și nemărginirii[239], Cel simplu și mai presus de simplitate și de unitate[240], Cel decât toată înțelegerea mai înalt, Bunătate cu totul nemărginită și nepovestită. Mulțumim Ție că ne-ai dăruit nouă necredincioșilor ca slobozi și cu fericire să rostim numele Tău cel negrăit, de neînțeles și necuprins [de minte] și, lucrul cel mai înfricoșat, să Te chemăm Tată pe Tine, Cel întru cei din înălțime neînțeles. Îți mulțumim Ție, Dumnezeule, Cel ce bine ai voit ca unul născut Fiul Tău, prin care veacurile le-ai făcut, să se facă om, și prin înfricoșatele

Lui patimi și prin Crucea cea mântuitoare, din tirania diavolului și din stricăciunea morții ne-ai scos. Îți mulțumim Ție, Doamne al Puterilor, Cel ce în ceasul al treilea ai vărsat Duhul Tău cel Preasfânt peste Sfinții Apostoli și i-ai umplut pe ei de darul, de înțelepciunea și de priceperea venite de la Tine, pentru mântuirea neamului nostru.

Însuți iubitorule de oameni, Stăpâne, auzi cuvintele rugii mele și primește rugăciunea mea, a păcătosului, și precum m-ai zidit numai din bunătatea Ta, tot așa, pentru ea, mântuiește-mă. Căci din faptele mele nici măcar o urmă ștearsă de mântuire nu am, ci doar așteptarea muncilor de multe feluri. Căci dacă și „pentru un cuvânt deșert mi se va cere seamă în ziua cercetării"[241] nenumăratelor fărădelegi cu care am greșit eu, ticălosul, ce răspuns voi putea da eu? De aceea, deznădăjduit fiind de orice îndreptare prin fapte, alerg doar la bunătatea Ta, care covârșește tot cuvântul și toată mintea și, ținând-o ca pe o ancoră tare a nădejdii, mă rog mărturisindu-mă:

Am greșit, curățește-mă, Doamne. Am nelegiuit, iartă-mă, Stăpâne. Te-am întărâtat, îmblânzește-Te

și păzește de acum înainte ticălosul meu suflet neîntinat și cu conștiință curată. Izbăvește-mă și mă mântuiește de valul cel mult învolburat și mult turbat al greșelilor mele celor de voie sau fără știință și mă îndreptează la limanul cu totul lin al voii Tale celei de viață făcătoare și mântuitoare. „Dă-mi mie întru cuvântul Tău înțelepciune și întru frica Ta insuflă tărie."[242] Adu-ți aminte de mine cu milă, Doamne, când chem eu numele Tău cel preasfânt și închinat, și-mi dăruiește mie și cealaltă parte a zilei acesteia pașnică și fără de păcat. Învrednicește-mă să Te iubesc și să mă tem de Tine din toată inima și să fac întru toate voia Ta cea sfântă, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Tăi. Că bun și iubitor de oameni ești și Ție slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună cu unul născut Fiul Tău și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mi mie. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, sădește frica Ta în inima mea. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, „pătrunde cu frica Ta cărnurile mele"[243]. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, păzește-mă sub acoperământul Tău. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ferește-mă de toată bântuiala cea vicleană a potrivnicului. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, acoperă-mă de întunecarea vrăjmașilor celor văzuți și nevăzuți care-mi fac rău. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, gonește gândurile cele viclene, urâte, hulitoare și cârtirile din ticălosul și sărmanul meu suflet. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, gonește de la mine pe tot vrăjmașul și potrivnicul văzut și nevăzut. Doamne Iisuse Hristoase, fă cu mine ceea ce îmi este de folos. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mi mie. Iisuse, Numele cel mântuitor, mântuiește-mă. Iisuse, Mântuirea mea, întărește-mă întru frica Ta. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, curățește-mă de toată necurăția și fărădelegea. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, învață-mă să fac voia Ta cea sfântă și să păzesc poruncile Tale. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, păzește-mă de limba mea. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu celui viu, păzește-mă în ziua și în noaptea aceasta fără de păcat, fără de sminteală și nesupărat de toată bântuiala rea a urâtorului de bine și a stricătorului de suflet diavol. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, slobozește-mă de toate patimile.

Doamne Iisuse Hristoase, izbăvește-mă de necunoștință și de uitare. Doamne Iisuse Hristoase, ferește-mă de toată ispita și pripeala[244]. Doamne Iisuse Hristoase, dă-mi suspin neîncetat, umilință și aducere-aminte de moarte. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, deschide ochii inimii mele ca să văd folosul rugăciunii și al citirii. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, învață-mă cum se cade să mă rog și să chem numele Tău cel sfânt. Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, și Dum-

nezeule preadulce, Cel ce pentru mine cu trupul cruce și moarte ai răbdat, cum știi și cum voiești miluiește-mă pe mine păcătosul și nevrednicul rob al Tău. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeule, Mântuitorul meu, Dulceața cea negrăită, Numele cel mântuitor, dăruiește-mi mie, nevrednicul rob al Tău, umilință și luminare a inimii, pentru ca, luminat fiind, să vărs cu desfătare lacrimi întru rugăciune curată, pentru ca prin puține lacrimi să șterg zapisul cel mare al păcatelor mele și prin puțină suspinare să sting focul arzător. Căci de îmi vei da să plâng aici, Stăpâne, mă voi izbăvi de acel foc nestins.

Știu, cu adevărat știu, Îndelung-răbdătorule Doamne, că în fiecare zi și ceas Te întărât și Te mânii peste măsură. Dar bunătatea și îndelunga răbdarea Ta să biruiască răutatea și amărăciunea mea. Căci dacă maica, deși copilul său e neascultător, nu poate să-l părăsească, învinsă de milostivirile sale, cu cât mai vârtos bunătatea Ta, mișcată de nemărginitele Tale îndurări, va birui răutatea mea. Așa, Dumnezeule al milei și al îndurărilor, izbăvește-mă de urzelile cele viclene ale spurcatului și cumplitului războinic care în fiecare ceas ține și necăjește sufletul meu în gânduri rele și urâte. Puterea Ta cea negrăită, Hristoase, care a certat valurile mării, să-l certe pe el și nelucrător să-l facă și departe de la mine, robul Tău, să-l arunce, căci în fiecare zi își înnoiește asupra mea măiestriile lui și se sârguiește să stăpânească cugetul meu cel slab și să mă despartă de Tine și de dumnezeieștile Tale porunci. Ci trimite degrabă, Stăpâne mult milostive, ajutorul tău și gonește de la mine, netrebnicul robul Tău, pe balaurul cel mare, împreună cu toate gândurile lui cele viclene și spurcate, pentru ca să Te laud curat și să Te slăvesc pe tine, împreună cu Cel fără de început al tău Părinte și cu de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE SFÂNTUL DUH[145]

Doamne Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, milostivește-te spre mine, păcătosul robul Tău, și îmi iartă mie, nevrednicului, toate câte Ți-am greșit Ție ca un om, sau mai bine să zic, nu ca un om, ci ca un lipsit de omenie și mai rău decât dobitoacele cele necuvântătoare, de voie și fără de voie, din lenevire, din obiceiul cel rău, din răpire sau din neluare-aminte: ori de m-am jurat pe numele Tău cel sfânt, ori de l-am hulit, sau pe cineva am ocărât, sau am scârbit, sau am clevetit în mânia mea, sau am mințit, sau am dormit peste măsură, sau pe vreun sărac venit la mine nu l-am băgat în seamă, sau pe vreun frate l-am vătămat și l-am amărât, sau m-am mândrit, sau m-am mâniat sau, stând eu la rugăciune, mintea mea cea rea a umblat rătăcind în lumea aceasta, sau peste măsură m-am desfătat, sau nebunește am râs, sau lucruri rele am cugetat, sau

frumusețe străină am văzut și de dânsa mi s-a rănit inima, sau cele necuviincioase am bârfit, sau am văzut păcatul aproapelui meu și am râs, și nu mi-am adus aminte că păcatele mele sunt nenumărate, sau de rugăciunea mea nu m-am grijit, sau altceva rău am făcut și am uitat. Căci acestea toate și mai multe am făptuit. Tu, Stăpâne, miluiește-mă pe mine, ticălosul, și îmi iartă mie ca un bun și iubitor de oameni, ca să mă închin și bine să cuvântez întru tot cinstit numele Tău în veci. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE SFÂNTA TREIME

A LUI ANTIOH PANDECTUL[246]

Doamne Dumnezeule Atotțiitorule, Cel în Sfânta Treime închinat, Cel mare și minunat, Cel ce păzești așezământul Tău și mila Ta celor ce Te iubesc pe Tine și păzesc poruncile Tale.

„Adu-Ți aminte de îndurările Tale și de milele Tale, căci din veac sunt."[247] Ridică, Stăpânule bunule, păcatele mele, Cel îndurat și îndelung-răbdător căci „la tine, Domnul Dumnezeul nostru, este dreptatea, iar la mine rușinea feței ca în ziua aceasta"[248]. Căci am greșit înaintea Ta, Doamne, și nu am ascultat glasul Tău, ca să umblu întru poruncile Tale, pe care le-ai pus înaintea feței noastre, ci m-am lepădat de Tine, Doamne, Dumnezeul meu, și s-au lipit de mine toate relele cele mari. Dar nici așa nu m-am întors la paza poruncilor Tale ci, ținându-mă de obiceiul meu cel rău, fac cele rele înaintea ochilor Tăi, Doamne, cu adevărat, drept ești întru toate cele pe care ni le-ai făcut nouă. Că știu că păcatele mele îmi stau mie împotrivă, căci foarte multe sunt fărădelegile mele înaintea Ta, Doamne, dar milostivirea Ta, Doamne, să mă întâmpine pe mine. Că Tu ești întru noi, Doamne, și numele Tău cel sfânt peste noi s-a chemat.

Încetează urgia mâniei Tale și nu mă rușina pe mine până la sfârșit, nici nu pomeni fărădelegile mele cele de demult, nici cele de curând, nici nu mă socoti nevrednic de îndurările Tale. Am păcătuit, curățește-mă, Doamne. Am nelegiuit, iartă-mă, Stăpâne. Am greșit, îmblânzește-Te, Sfinte. Arată fața Ta, Doamne, peste robul Tău cel legat și trimite-mi ajutorul Tău, Puternice, și scoate-mă din toată ticăloșia și din toată fărădelegea, și risipește, Stăpâne, toată primejdia, pentru milostivirea Ta. Nu mă da până la sfârșit întru pierzare pentru fărădelegile mele, ci să-mi vină degrab, mai înainte, îndurările Tale, Doamne, Dumnezeul meu, căci milele Tale din veac sunt spre zidirea Ta.

Fii mie, Doamne, zid tare către fața vrăjmașilor mei și nu lăsa să piară în mâinile lor sufletul ce se mărturisește Ție, ci pleacă, Doamne, urechea Ta

și mă auzi și caută din cerul cel sfânt al Tău spre pierzania sufletului meu. Ascultă, Doamne, rugăciunea robului Tău, ia aminte spre cererea mea, arată către mine fața Ta și mă voi mântui. Căci nu întru dreptatea mea bizuindu-mă îți aduc Ție rugăciunea aceasta, de vreme ce pururea Te întărât, ci spre îndurările Tale cele multe. Ascultă, Doamne, milostivește-Te, Stăpâne, ia aminte și mă cruță, Sfinte, căci vârtos la cerbicie sunt. Doar dacă-și va schimba arapul pielea, îmi voi schimba și eu voința foarte rea. Toate năpăștile au venit peste mine și eu tot nu m-am întors la pocăință, ci încă am și adăugat păcatelor mele. Tu, Doamne, ești Părintele nostru, „iar noi suntem tină, făpturi ale mâinilor Tale"[249]. Nu Te mânia spre noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută, Doamne, căci toți suntem poporul Tău. Adu-Ți aminte de mine, Stăpâne, și trimite-mi îndurările Tale. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE DUMNEZEU ȘI TATĂL CEL IUBITOR DE OAMENI[250]

Stăpâne, Doamne,

Atotțiitorule și făcătorule al tuturor, Tatăl îndurărilor și Dumnezeul milei, Cel ce din pământ ai zidit pe om și l-ai făcut după chipul și după asemănarea Ta, ca și printr-însul să se slăvească pe pământ numele Tău cel de mare cuviință. Și fiindcă s-a stricat el prin călcarea poruncilor Tale, iarăși spre mai bine zidindu-l a doua oară, l-ai suit la ceruri.

Mulțumescu-Ți Ție că ai înmulțit spre mine mărirea Ta și nu m-ai dat vrăjmașilor mei ca desăvârșit să mă sfâșie pe mine, nici nu m-ai lăsat să pier pentru fărădelegile mele. Deci și acum, mult milostive și iubitorule de bine, Doamne, Cel ce nu voiești moartea păcătosului, ci îi aștepți și îi primești întoarcerea, Cel ce vindeci pe cei zdrobiți și sfărâmați, întoarce-mă și pe mine la pocăință și, zdrobit fiind, îndreptează-mă, sfărâmat fiind, vindecă-mă. „Adu-Ți aminte de îndurările Tale și de bunătatea Ta din

veac"[251] cea necuprinsă de minte și uită fărădelegile mele cele nenumărate, care cu lucrul, cu cuvântul și cu cugetul le-am săvârșit. Dezleagă împietrirea inimii mele și dă-mi mie lacrimi de umilință spre curățirea spurcăciunii minții mele. Auzi-mă, Doamne, ia aminte Iubitorule de oameni, milostivește-Te, Îndurate, și de tirania patimilor care domnesc întru mine slobozește ticălosul meu suflet, ca să nu mă mai stăpânească păcatul, nici să mă mai siluiască războinicul drac, nici la voia lui să mă mai tragă, ci, cu mâna Ta cea tare din stăpânirea lui răpindu-mă, să domnești Tu întru mine, Bunule și Iubitorule de oameni, Doamne, și să binevoiești să mă fac tot al Tău și să viețuiesc de acum înainte după voia Ta. Dă-mi mie, pentru bunătatea Ta cea negrăită, curățire a inimii, pază gurii, îndreptare a faptelor, cuget smerit, pace gândurilor, liniște puterilor mele sufletești, bucurie duhovnicească, dragoste adevărată, îndelungă răbdare, bunătate, blândețe, credință nefățarnică, înfrânarea cea preacuprinzătoare, și de toate rodurile cele bune umple-mă cu darul Sfântului Tău Duh. Și să nu fiu luat de aici la jumătatea zilelor

mele, nici neîndreptat și nepregătit să răpești sufletul meu, ci fă-mă desăvârșit prin desăvârșirea Ta și așa scoate-mă din viața aceasta, ca fără de oprire trecând de voievozii și stăpânii întunericului, prin darul Tău să văd și eu frumusețea negrăită a slavei Tale celei neapropiate, împreună cu toți sfinții Tăi. Întru care s-a sfințit și s-a slăvit atotcinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS

**A LUI GHENADIE SCHOLARIOS,
PATRIARHUL
CONSTANTINOPOLULUI[252]**

Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeule adevărat, Împărate preaînalt, preasfânt, preabunule, milostive. Cuvânt de-a pururea vecuitor al lui Dumnezeu și Tatăl cel fără de început, Făcător a toată zidirea, iar al omenirii și înnoitor, prin iubirea Ta de oameni cea nemărginită, pentru care Te-ai făcut părtaș trupului și sângelui nostru și ai săvârșit curat iconomia cea negrăită și mai presus de fire. Dacă sfintele și cele mai presus de ceruri Puteri niciodată nu s-au săturat, nici nu se vor sătura, ci neîncetat laudă cu glasuri gânditoare mărimea și strălucirea dumnezeirii Tale, pentru ce noi, smeriții și pământenii robii Tăi, cei cumpărați cu cinstitul Tău sânge ne vom sătura să Te lăudăm pe Tine cu mintea și cu gura? Și dacă iubirea Ta de oameni și da-

rul Tău lucrează fără de sațiu întru noi de dimineață până seara și până în cealaltă dimineață, pentru ce noi, la vremile hotărâte, nu-Ți vom mulțumi Ție, binefăcătorul nostru?

Ci iartă-ne nouă, Hristoase, Lesne-iertătorule, că trăirea acestei vieți vremelnice, nevoile firii și rânduiala în care ai voit să ne așezi pe noi ne risipesc și nu ne lasă să te cugetăm pe Tine neîncetat cu mintea și cu limba și să Te lăudăm fără tăcere. Pentru aceasta, ca pe o pârgă a gândurilor zilnice și a graiurilor noastre îți aducem Ție slujba de dimineață, de amiază și de seară[253].

Deci mă închin Ție, Ziditorului și Părintelui meu, și totodată Celui fără de început al Tău Părinte și făcătorului de viață Duh al Tău, îmi plec genunchii inimii și ai trupului cu frică și cu cutremur, Ție, Celui atotputernic și înfricoșat și preabunului meu Stăpân, și îți mulțumesc pentru toate cele pe care le-ai făcut și le faci cu mine. Cu mâna Ta m-ai zidit, cu insuflarea Ta mi-ai dat viață, cu purtarea Ta de grijă m-ai crescut, cu darul Tău mi-ai făcut cunoscută credința cea adevărată. Tainele Sfintei Tale Biserici m-ai învățat, m-ai împodobit cu bună-

tățile vremelnice ale reușitei omenești, de primejdii m-ai izbăvit, din boale m-ai sculat, spre cele de folos în chip nevăzut m-ai îndreptat, m-ai povățuit și m-ai încălzit ca pe un pui al Tău și ca pe o făptură a dragostei Tale.

Dar cum îndrăznesc eu să povestesc bine facerile Tale, care sunt noian nedeșertat, adânc necuprins, înălțime nevăzută? Nu îndrăznesc să mulțumesc pentru cele mai înainte făcute și mă întâmpină mulțimea facerilor noi, așa încât numai faptul că-Ți pot mulțumi, cât de mare dar este! O, smerenia mea! O, bunătatea Ta! Căci până și mulțumirea și lauda, singurele pe care le pot aduce Ție pentru toate, și acestea sunt darul Tău. O, dragostea Ta cea covârșitoare! Căci toată bogăția bunătăților Tale ai revărsat-o peste mine. O singură mulțumire curată cunosc, împlinirea voilor Tale. Dar de va fi „duhul osârduitor, iar trupul neputincios" (Tu, Doamne, ai zis aceasta)[254], osârdia duhului se stinge prin gândurile cele vremelnice, Tu, Doamne, însă, singur ești puternic ca și voința să o aprinzi și trupul să-l întărești. Doar așa voi mulțumi curat, dacă voința mea se va uni cu voia Ta și dacă toată

inima mea se va lipi de dragostea Ta. Învrednicește-mă de aceasta, Hristoase Împărate, Fiu al dragostei lui Dumnezeu și Dumnezeule preabunule.

Dar de ce să-Ți grăiesc despre cele de astăzi și despre cele de mâine? Ce bine îmi pot dori mie, pe care să nu-l voiești Tu înainte de mine? Și cine știe binele meu în afară de Tine, singurul care poți să-l și faci, chiar dacă eu îmi tăgăduiesc binele meu? Iar dacă este nevoie și de rugăciune către bunătatea Ta, pentru mine se roagă taina iconomiei Tale, Crucea care a primit să fii pironit pe ea, Maica Ta cea sfântă și preafărăprihană, care mai presus de fire a slujit Tainei, și cei ce s-au făcut până la moarte curați râvnitori ai învățăturii și petrecerii Tale celei cerești. Deci aceștia rugându-se pentru mine, „vei deschide și astăzi după obicei mâna Ta și mă vei umple de bună voire"[255] și „mă va sprijini dreapta Ta"[256]. Iar dacă păcatele mele vor astupa izvorul iubirii Tale de oameni, atunci șterge-le, trece-le cu vederea, iartă-le, trimite-le întru adâncul uitării. Iertarea greșelilor este lucrarea Ta neîncetată, Hristoase, Împărate. Căci cugetul nostru, al oamenilor, străbate mai iute ca lumina, cuvântul este alune-

cător, lucrurile sunt făcute din materie și țin de grosimea aceasta întunecoasă. De aceea, nici un trup nu se va lăuda înaintea Ta. Dar Tu, Doamne, singur curat și fără de păcat fiind, singur poți ierta păcatele noastre. Păzește, Iisuse al meu preadulce, viața binecinstitorilor creștini și adevăraților robi ai bunătății Tale îndelungate, reușită și necurmată[257]. Iar după viața aceasta de acum, pe care ai așezat-o cu măsuri și hotare numai de Tine știute, primește-ne întru viața și împărăția cea de-a pururea vecuitoare, ducându-ne de mână nu pentru vrednicia noastră, ci pentru bunătatea Ta. Așa, Doamne, Împărate, nepomenitorule de rău. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea și celui fără de început al Tău Părinte cu Care întru unimea Sfântului Duh și viezi și împărătești în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
DE CERERE ȘI UMILINȚĂ
CĂTRE SFÂNTA TREIME

A SFÂNTULUI SIMEON
LOGOFĂTUL METAFRASTUL
ÎN STIHURI IAMBICE[258]

Părinte, Fiule, Duhule, Treime Sfântă, bunătate nesecată, care revarsă tuturor frumusețe mult îndrăgită fără de sațiu, mântuiește-mă, îndură-Te, curățește-mă.

Am păcătuit, am nelegiuit și m-am stricat. Am păcătuit, am nedreptățit și am greșit. Am fost prunc cu chip întunecos și înnegrit, și copilandru spurcat și netrebnic, tânăr ca o scârnăvie lepădată, bărbat îndărătnic și cu totul necurat. Am fost bărbat urât și netrebnic, bărbat spurcat și cu totul întinat, iar la căruntețe putreziciune și pângărire. Căci încă din scutece, dumnezeiescul dar al Duhului, dumnezeiescul Botez, nebunește l-am lepădat. M-am spurcat cu spurcăciunea păcatului, m-am întunecat cu întunericul nestăpânirii. Din pruncie am alergat spre fapte scârboase și până la bătrânețe am

trăit în desfrânări. Tot darul bun l-am trecut cu vederea, toată păgâneasca urâciune am săvârșit-o. M-am întinat cu noroiul răutății, m-am lipsit de virtuțile de suflet hrănitoare, m-am depărtat de dumnezeieștile daruri, m-am înstrăinat de veșnicele bunătăți. Am părăsit haina cea preafericită, de sus țesută și sfințită. Nu am voit viața fecioarelor, nu am iubit purtarea celor înfrânați. Am luat haina neagră a patimilor, îmbrăcăminte putredă, leproasă, întunecată, veșmânt al trupului cu totul întinat și mantie urâtă, porfiră a putreziciunii. Veșmântul nestricăciunii l-am rupt și m-am îmbrăcat cu lucrurile necinstirii. Ochiul cel preacurat l-am urât și cu ochiul desfrânat m-am împrietenit. Prin atingerea de faptele urâte ale neînfrânării m-am spurcat totdeauna și pretutindenea. Am gonit frica Ta de la mine și darul cel curățitor. Dor grabnic spre păcat am vrut. Făclie fiind, m-am desfătat întru murdării. În tot chipul am săvârșit faptele urâte și desăvârșit le-am lucrat pe cele scârboase. Până la bătrânețe am fost stăpânit de pofte. Îmbrăcat fiind cu slava nemuririi, acum port haina morții. Eu, care primisem toată buna mireasmă, am îm-

brățișat toată reaua duhoare. Am greșit cerurilor, aerului, mării și întregii zidiri. Păcătuiesc înaintea ochilor Tăi și nu sunt vrednic să privesc în sus. M-am lipsit de avuția cea părintească. Așadar, deși nevrednic, primește-mă pe mine, fiul cel curvar, care urât și scârbos m-am făcut, și iartă-mă. Căci am căzut acum în noaptea vieții, întru întunericul patimilor, în prăpastia trupului celui stricător de suflet. Strălucește-mă tot acum cu raza pocăinței. Izbăvește-mă de iad și de întunericul cel mai din afară pe mine, cel ce am căzut între tâlharii neîmblânziți și care sunt plin de răni și de rea duhoare. Cu ploile pocăinței celei preadulci mântuiește-mă de rănile patimilor sufletești. Eu însumi am alergat spre cele scârboase. Eu însumi m-am împins către necurăție, umple-mă de preabună mireasmă. Eu însumi m-am lipsit de dumnezeiescul acoperământ. Eu însumi m-am dezbrăcat de darul Duhului. Am spus că voi umbla pe cărările mântuirii, dar mai tare m-am pornit către necurăție și mai tare m-am abătut la lucruri rele. Am spus că voi primi frica Ta cea hrănitoare de suflet și că mă voi încinge cu brâu de mântuire, dar mai tare am izgo-

nit de la mine toată frica și mai tare am iubit faptele urâte. O, cum m-am făgăduit, în fața îngerilor, că îmi voi curăți sufletul și îmi voi subția gândul, că îmi voi chinui trupul, că îmi voi alege viață sfințită. Am spus că voi goni de la mine toată necurăția, am spus că voi cinsti mai mult fapta curată, dar mai tare mi-am încuibat viclenia, mai tare m-am pornit spre ucideri. Am spus că voi umbla pe cărarea strâmtă a curăției, a sfințitei liniști, dar mai tare am dorit spre pofte, și mai mult am alunecat în scârnăvii. O, cum s-a dus dumnezeiescul dar al Duhului! O, cum s-a dus sfințenia trupului! O, cât sunt de pângărit, plin fiind de lepră! O, cum am fost respins din sfințitele praguri! Deși eu, întunecatul și posmogitul, port chipul cu adevărat dumnezeiesc și mare al monahului, dar săvârșesc spurcăciunile desfrânaților. Am ajuns la căruntețe, dar nu am întreagă înțelepciune. Lumina ochilor trupului s-a dus, ceața ochilor inimii a trecut, mâinile și picioarele mi s-au muiat, dar nu s-au potolit blestemățiile, nu mi-a pierit clevetirea. O, cum de nu m-am înțeleptit la vreme! Cum, nici la căruntețe, nu am fugit de putreziciune! O, de ce vremea nu

mi-a hărăzit nepătimire! O, de ce am vrut destrăbălările dracilor! O, de ce am iubit năravurile satanei!

Ci învrednicește-mă, o, Treime Preasfântă, să mă înfricoșez neîncetat de văpaia gheenei, de marea focului atotmistuitor și de oceanul cel arzător, să mă cutremur pururea de judecata morții, de cercetătorii cei amari ai cugetelor inimii care o dată cu faptele vor înfățișa și cuvintele și gândurile cele netrebnice. Ca niște călăi mă vor pârî atunci pe mine, cel cu totul întinat, faptele, deprinderile cumplite, lucrările răutăților, gândurile urâte, asupririle, închipuirile. Învrednicește-mă, o, Treime, să nu fiu aruncat ca vreascurile în cuptor, nici ca hrană spre îndestulare fiarei, să nu mă dovedesc nestăpânit și iute, nici să-mi mai crească răutatea cea veche, ci fă-mi ușoară sarcina păcatelor, ca să mă întorc de la sălbăticia mea prostească, să mă abat de la viclenia mea urâcioasă. Supune-mi minții patimile cele spurcate, greu de stăpânit, unite și topite în firea mea. Fă ca tot ea[259] să păzească dumnezeiescul cuvânt. Cu puterea Ta întărește-mi puterea cea neputincioasă. Cu lumina Ta luminea-

ză-mi întunericul inimii. Cu curăția ta curățește-mi mintea[260]. Izbăvește-mă de rana răutății celei stricătoare de suflet. Scoate-mă nevătămat de la draci, neîntinat, fără de prihană, de la cei potrivnici, de la supărarea diavolului și de la tirania lui cea silnică și cumplită. Dăruiește-mi acum darul dumnezeiescului Duh ca să împlinesc cuvintele Tale, să păzesc legile Tale, să mă tem de îngrozirea Ta care desăvârșit lucrează, să fac cele ce se cuvin Ție și mă mântuiesc. Curățește-mă de pângărirea și spurcăciunea tupului. Umple-mi mintea de curățenia Ta. Păzește-mă neîmpiedicat, ca într-o zi cu bună rânduială, ca să merg pe dumnezeieștile căi. Izbăvește-mă de lucrul fără de rod și de osteneala prearea a nebuniei necunoștinței, care intră întru mine de la draci și iese dinlăuntru, din inimă. În vremea morții, în ziua judecății celei înfricoșate a nelegiuirilor mele, bătăile crunte ale conștiinței, mustrările amare și săgețile înfocate care mă vor arde, mă vor pârjoli, mă vor topi, ce putere le va opri? Cine le va stinge? În foc mă aruncă lucrarea răutății, m-a înstrăinat de cunoașterea [Ta] la Judecată, și voi auzi: „Nu te știu pe tine, putreziciune. Stai departe de bunătăți, răutate, viclenie, suflet întunecat și netrebnic"[261]. Aproape este tăierea morții. S-a apropiat acum sabia sfârșitului. Înger de foc aspru, îngrozitor, purtător de suliță, sălbatic se pogoară, tăind, secerând inimile cele neroditoare. Vai mie, s-a apropiat ca un leu și ca un balaur. Vai mie, de față este, foc suflând și arzând, cu paloș înfricoșat și cu totul înfocat. Se arată necruțător față de mine, ticălosul. Se arată gata să mă topească, să mă mistuie, arzându-mă cu totul. Nici un sprijin nu-mi rămâne mie, chinuitului. Nimeni nu îmi ajută mie, stricatului. Nimeni nu aude tânguirile mele. Nimeni nu vede ostenelile inimii mele, căci tu, suferind muncile cele tainice, numai tu le știi întru ascuns, o, inimă!

Suflete, mi se pare că te văd întunecat de moartea cea amară, îngălbenit de frică, fugind, nesuferind să vezi îngerul, posomorât și de lacrimi plin. Te văd mistuit de moarte, privind în jos, împilat, trist, lepros și netrebnic, gol, întinat și rănit. O, cum te vei duce tu dezlegat de trup! O, cum vei fi tu ținut de vrăjmășiile dracilor! O, cum vei fi băgat tu întru adâncul muncii! O, cum vei suspina

în fundul tartarului! Mai înainte de a se arăta judecata te-ai osândit. Mai înainte de gheenă, în gheenă te duci. Mai înainte de tartar, prăpastia tartarului vezi. Mai înainte de întuneric, ai căzut în cumplit întuneric. O, cum te vei scula la judecata cea veșnică, trist și plin de întuneric, bătându-te în piept și sfâșiindu-ți haina! O, cum vei sta la judecată înaintea Domnului împreună cu spurcatul și pângăritul tău trup, cu legături gândite

pornirea minții spre plâns și împărățește peste socotelile minții, ca să-mi plâng multele mele vinovății, să mă tânguiesc pentru multele mele datorii și curățește-mi inima de spurcăciuni, pentru ca să suspin cu amar și să lăcrimez neîncetat. O, Domnule al Domnilor! O, Atotțiitorule! Pe mine robul patimilor, cel plin de rușine, scapă-mă de rușinea cea veșnică, de gheenă și de întunericul cel mai din afară. Lum

urâte care, vai mie, până la urmă cu totul mă vor pierde. Acum m-a afundat întru întunericul iadului și m-a prăvălit în bezna cea mare. Mâhnirea zadarnică și fierbințeala inimii, mânia iute și zavistia, nebunia, întunericul lenevirii, norul trândăviei mi-au gonit darul Duhului. Slava deșartă omenească și lauda stricăcioasă îmi aduc necinste peste măsură. Iar mândria, turbarea dracilor m-a împreunat pe mine cu nebunia patimilor. Cu amar suspină inima de trei ori ticăloasă. În ceasul cel înfricoșat, în ziua judecății, heruvimii vor sta de față cu frică și serafimii se vor spăimânta cu cutremur. Învrednicește-mă să lăcrimez pururea, să plâng, să suspin în toată vremea și locul, în ceasul în care judecătorul va ieși la Judecată. Se va clăti cerul și va tremura pământul, se va îngrozi marea, se va topi toată zidirea, iar El va fi aprig cu cei ce au nelegiuit. Vor răsuna trâmbițele cu putere, cetele celor fără de trupuri vor alerga, sufletele cele netrebnice le vor chinui, sufletele cele întinate le vor arde. Când vei ședea pe tron înalt, când mă vei judeca pe mine osânditul, să nu mă pui pe mine, blestematul, împreună cu iezii cei

blestemați, ci cu oile cele fericite, ca să mă desfătez în lăcașurile rânduite drepților. O, Lumină întreit strălucitoare! O, Treime preasfântă! Treime după fețe și unime după ființă! Numai pentru credința mea și fără nădejde, mântuiește-mă. Fă-mă împărat puternic peste patimi. Slobozește-mă de tot păcatul. Luminează-mă, înfrumusețează-mă pe mine, cel întunecat. Caută spre mine cu ochi preamilostiv. Dăruiește-mi înger de raze purtător, al minții ajutător, învățător, părtinitor, povățuitor îndreptător spre mântuire, păzitor sufletului și trupului meu. Stinge izbucnirile răutății mele. Izvorăște-mi ploi de lacrimi. Căci nu celor fără prihană, celor luminați, le-ai așezat leacul mărturisirii, ci ai dăruit chipuri de pocăință mie, spurcatului și netrebnicului. Căci nu este fel de răutate, de viclenie, pe care să nu-l fi făcut în toată vremea și locul.

Și acum îmi plec Ție genunchii inimii mele, Împărăției Tale îmi plec grumazul, bunătății Tale aduc rugăciune. Iartă mulțimile greșelilor mele. Uită grelele datorii ale mele. Nu mă lipsi de bunătățile cele veșnice. Nu mă scoate afară de la masa cea nemuritoare. Nu mă înstrăina de bucuria sfinților.

Învrednicește-mă sfințitei împărtășiri spre ștergerea greșelilor celor multe, spre dezlegare, spre curăție, spre mântuire, iar în ceasul cel de pe urmă și amar al morții, trimite-mi îngeri blânzi, luminați, ca să biruiască pâlcurile dracilor, să-mi răpească sufletul din muncă și să-l ducă fără de păcat sus, către Cel întreit Luminător și singur Împărat și să-l învrednicească bucuriei sfinților. Primește drept mijlocitoare pentru mine bunătatea Ta, nerăutatea, nepomenirea de rău, milostivirea, îndurarea cea desăvârșită. Primește drept mijlocitoare pe Maica cea preaînaltă, pe bucuria lumii, fata Maică și Fecioară, dumnezeiască scară, toiagul cel neînsuflețit, tronul. Primește mijlocitoare rânduiala și ceata aruncătoare de fulgere a cereștilor îngeri celor fără de trupuri. Primește mijlocitor luminat și de raze purtător pe Înaintemergătorul Tău cel sfințit, pe cel mai înainte de scutece propovăduitor și de Dumnezeu grăitor[263], pe cel ce mai înainte de Stăpânul a strălucit celor din întuneric[264]. Primește mijlocitoare cetele sfinților, cetele prorocilor, ale patriarhilor, ale mucenicilor, ale tuturor

sfinților celor de lumină purtători. Ca bine să Te cuvântez și cu dorire să Te măresc, ca să-Ți versuiesc curat Ție, Celui pe Care bine Te cuvântează Puterile cerurilor întru toți vecii cei nemărginiți și nemăsurați. Că Ție se cuvine slava, cinstea și stăpânirea, întru toți vecii cei nesfârșiți.

RUGĂCIUNE
CĂTRE TOT ÎNDURATUL
DUMNEZEU ȘI TATĂL,
DE UMILINȚĂ, DE MĂRTURISIRE
ȘI DE CERERE

Știu, Doamne, că deși mulțimea păcatelor mele este nemăsurată și nu pot nici privi spre bunătatea Ta, dar mila Ta este nemărginită, ca un noian al îndelungii-răbdări, ca un adânc al bunătății.

Și chiar dacă pe toți oamenii i-am întrecut cu răutatea, dar îndurările Tale nu le-am covârșit, nici milostivirile Tale nu le-am oprit, nici pâraiele iubirii Tale de oameni mereu curgătoare nu le-am uscat. Căci chiar dacă fărădelegile noastre se vor înmulți mai mult decât stelele cerului și decât nisipul de pe țărmurile mării, însă bunătatea și blândețea Ta sunt atât de covârșitoare, încât isprăvile noastre le trece cu vederea dreptatea Ta. Pentru aceasta, bizuindu-mă milei Tale, mă apropii de Tine cu frică și cu cutremur, rugându-mă ca desfrânatul: Orice Ți-am greșit Ție de voie, cu lucrurile și

cu cuvintele, cu aducerile aminte și cu gândurile, cu cunoștința răului și cu necunoștința, câte cu mintea și câte cu cugetul, în orice noapte și în orice zi, la orice vârstă și în toată viața mea, iartă-mi-le toate și îmbracă-mă cu haina nepăcătuirii și a curăției.

Am păcătuit, mărturisesc. Am greșit, nu tăgăduiesc. Poruncile Tale le-am lepădat, judecățile Tale și dreptățile le-am trecut cu vederea. Am urmat înșelătorului și răzvrătitului vrăjmaș. M-am supus trupului și patimilor. Am robit dulceților vieții. Am fost lăcaș a toată necurăția. M-am făcut vas a toată fărădelegea. Nu am întipărirea chipului Tău curată și neîntinată. Nu am pecetea dumnezeiescului Botez neclintită. Am stricat plăzmuirea cea dintâi și pe cea de-a doua[265]. Toate le-am amestecat, toate le-am întinat, cu căderile cele din fiecare zi și ceas. Mă recunosc vinovat focului celui veșnic și viermelui celui neadormit. Mă mărturisesc că sunt vrednic de toată munca cea înfricoșată și cumplită. Nu mai aștept osânda judecății unuia născut Fiului Tău care pe cei păcătoși ca

mine îi va trimite în gheenă, ci singur îmi dau hotărârea pedepsei. Singur mă osândesc.

Iată, stă de față amintirea păcatelor, ca niște aspri și neamăgiți martori. Pârâșii cei cumpliți aduc înainte zapisul faptelor mele, cer socoteală, trag de la judecată spre munci. Și nu e nimeni care să-mi ajute, nicăieri.

Așadar, ce voi face dacă încă mai înainte de ceasul acela sunt osândit, în ziua judecății, când mi se va cere socoteală? De cine voi fi dezvinovățit când eu însumi mă defaim? Cine îmi va ajuta? Cine îmi va acoperi cele descoperite pe care în întuneric le-am lucrat eu, ticălosul, care sunt aduse acum la lumină și sunt văzute de milioane de îngeri și de oameni? Nimic nu mă îndreptează decât mila Ta și iubirea Ta de oameni și decât faptul că mă osândesc mai înainte de judecată și-mi vădesc faptele mele și-mi dau la iveală păcatele mele. Căci Tu, Cel ce ai zis prin Proorocul: „spune Tu mai întâi păcatele Tale ca să te îndreptezi"[266], cu adevărat și pe mine mă vei ierta pentru păgânătatea inimii și mă vei dezvinovăți, cel ce îmi mărturisesc fărădelegile mele Ție, Domnului.

Am rugătoare vrednică de credință spre înduplecare pe cea întru tot sfântă și preafărăprihană și preacurată Maica a Celui unul născut Fiul Tău, adevăratul Dumnezeu și Mântuitorul firii noastre. Am împreună mijlocitori pe sfintele, curatele și nematerialnicele Puteri și Stăpânii, Tronurile, Domniile, Heruvimii cei cu ochi mulți și Serafimii cei cu câte șase aripi și toată ceata cea slujitoare grăită și negrăită. Pun înainte ca mijlocitoare pentru mântuirea mea mulțimile dumnezeieștilor Părinți și ale strămoșilor care din totdeauna au făcut cele plăcute Ție. Pun înainte, spre rugăciune, pe fericiții proroci văzători tainelor Tale. Și pe lângă aceștia, pe pecetea prorocilor, pe marele văzător al adevărului și Propovăduitorul și Botezătorul Ioan[267]. Aduc spre mijlocire pe sfinții și sfințiții Apostoli, care prin trâmbițele învățăturii lor, spre zidirea Bisericii au ridicat lumea. Îți aduc Ție și strădaniile mucenicilor și biruințele lor care au zguduit cerul și pământul, pentru ca adevărul bunei credințe cel ce a răsărit pe pământ să-l întemeieze și minciuna păgânătății să o gonească. Îți aduc Ție și împotrivirea cea tare și netemătoare asupra ce-

lor rău credincioși, a mărturisitorilor Ortodoxiei și ai credinței sănătoase. Pun înainte și luptele și nevoințele prin trăire ale cuvioșilor bărbați, care ca niște îngeri pe pământ au petrecut, care și patimile trupului și dulcețile lumii și meșteșugurile țiitorului lumii cu iscusință le-au biruit. Dar nici cinstitele și sfintele cete ale păstorilor și dascălilor lumii nu le uit și nu le trec cu vederea spre mijlocire, ci îi chem și pe aceștia, ca și ei să Te îmblânzească și să Te înduplece pe tine, Părinte și Făcător al tuturor, care Îți închină jertfele lor cele fără de sânge, sudorile și luptele cele pentru dreapta credință și pentru fapta bună. Chiar femeile și mai ales fecioarele cinstite și cuvioase, care firea bărbaților au luat și sub jugul cel bun al Evangheliei s-au așezat, aduc pentru mine rugăciune, arătându-și petrecerea în nevoință, viața cea pustnicească și pătimitoare și îndemnând spre milă.

Deci, având atâția și asemenea apărători, rugători și mijlocitori, mă rog eu, păcătosul și nevrednicul, să nu mă gonești, Doamne, rușinat, nici să mă urgisești ca pe un nevrednic, nici să mă lepezi de la fața Ta ca pe un sfios, ci să mă numeri împreună cu oile cele alese și să mă învrednicești stării și rânduielii celor ce se mântuiesc, ca un milostiv și îndurat și de oameni iubitor, care Te bucuri de mântuirea păcătoșilor. Că Tu ești Dumnezeul și Tatăl nostru și, către Tine greșind, la Tine ne întoarcem și ai Tăi fii suntem, deși ne-am arătat necinstiți pentru neluarea-aminte. Și Ție slavă și mulțumită și închinăciune înălțăm, împreună cu unul născut Fiul Tău și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE DE UMILINȚĂ CĂTRE DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS

Doamne Iisuse Hristoase, Mântuitorul meu, plouă în inima mea roua darului Tău. Adapă mintea mea și împodobește-o cu florile umilinței, ale smereniei, ale dragostei și ale răbdării. Eu zic acestea, dar iată că rugăciunea mea este fără putere, iar păcatele mele sunt mari și grele. Păcatele mele mă necăjesc și neputințele mă silesc să-Ți strig Ție: Cel ce ai deschis ochii orbului[268], deschide ochii minții mele ca totdeauna să văd frumusețea Ta. Cel ce ai deschis gura asinei lui Valaam[269], deschide-mi gura spre lauda și slava darului Tău. Cel ce ai pus hotar mării[270], Cuvântul poruncii Tale pune-l hotar inimii mele prin darul Tău, ca să nu se abată în dreapta sau în stânga de la poruncile Tale. Cel ce ai dat apă în pustie norodului celui nesupus și împotrivă grăitor[271], dă-mi mie umilință și ochilor mei lacrimi ca să

plâng ziua și noaptea în vremea vieții mele, cu smerită cugetare, cu dragoste și cu inimă curată.

„Să se apropie rugăciunea mea înaintea Ta, Doamne."[272] Dăruiește-mi din sămânța cea sfântă a darului Tău, ca să-Ți aduc Ție mănunchi de umilință. Deci slavă Ție celui ce mi-ai dat mie ca să-Ți aduc Ție. Auzi, Doamne, rugăciunea robului Tău, pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi când îți aduc această mărturisire a mea. Greșit-am la cer și înaintea Ta, Doamne, Dumnezeule Atotțiitorule și pentru mulțimea păcatelor mele nici nu mai sunt vrednic să numesc numele Tău cel preaslăvit cu buzele mele cele păcătoase. Căci nevrednic m-am făcut cerului și pământului, întărâtându-Te pe tine, Stăpânul meu cel bun. Pentru aceea, mă rog Ție, Doamne, să nu mă lepezi pe mine de la fața Ta, nici să Te depărtezi de la mine, ca să nu pier. Căci dacă darul Tău nu mi-ar fi ajutat mie mai înainte, aș fi pierit și eram acum ca și cum nu aș fi fost. Căci după ce Te-am părăsit pe Tine, n-am mai avut zi bună, iar ziua petrecută întru păcate, care pare să fie bună, este mai rea ca cea amară și preaamară. Și dacă nu-mi va ajuta mie acum același dar al Tău,

voi fi iarăşi ca şi cum nu aş fi. De aceea nădăjduiesc tare că mă vei întări pe mine cu darul Tău, Doamne Dumnezeul meu, ca să mă grijesc de mântuirea mea. Pentru care şi cad la Tine, rugându-mă: Sprijineşte-mă pe mine, cel ce m-am rătăcit din calea dreptăţii. Varsă peste mine mulţimea îndurărilor Tale ca peste fiul cel desfrânat, căci mi-am ruşinat viaţa, risipind bogăţia darului Tău. Miluieşte-mă, Dumnezeule, şi nu pomeni răul din viaţa mea cea înrăutăţită. Îndură-Te spre mine ca spre cea desfrânată, ca spre vameş şi spre tâlhar, căci aceştia pe pământ fiind s-au urgisit de toţi, dar Tu, Doamne, i-ai primit şi locuitori ai desfătării raiului i-ai făcut. Deci primeşte-mă pe mine netrebnicul robul Tău şi pocăinţa mea, căci urgisit am fost de toţi. Căci „ai venit, nu pe cei drepţi să-i chemi, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă"[273]. Că Ţie se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CĂTRE PREASFÂNTA ŞI CEA DE O FIINŢĂ TREIME

Treime de o fiinţă şi nedespărţită, Domnie una şi întreit strălucitoare, necuprinsă şi singură domnească Stăpânire în trei sori. Mulţumesc Ţie, deşi nu pot îndeajuns pentru mulţimea nenumăratelor Tale binefaceri. Căci din bunăvoirea Împărăţiei Tale, spre calea mântuirii m-ai povăţuit şi dragoste de viaţă liniştită ai pus în inima mea şi mi-ai dat putere să mă depărtez cu bucurie de lume şi de amăgirea ei. Cu chipul îngeresc al rânduielii celei pustniceşti m-ai împodobit, a fi numărat împreună cu oile turmei Tale m-ai învrednicit şi întru păşunea dumnezeieştii Tale învăţături îmbelşugat m-ai hrănit.

Ce îţi voi răsplăti Ţie, Dumnezeule, pentru darurile mari pe care mi le-ai făcut mie? „Lăudămu-Te, bine Te cuvântăm, ne închinăm Ţie, Te slăvim pe Tine, Îţi mulţumim Ţie"[274], Făcătorule de bine al sufletelor şi al trupurilor noastre. Că bun

și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă, laudă, mulțumită și închinăciune cu buze nevrednice înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE IUBITORUL DE OAMENI
DUMNEZEU ȘI TATĂL

Stăpâne Doamne Atotțiitorule, Izvorul cel mai presus de mărginire, negrăit și pururea vecuitor, Părinte al vieții și al nemuririi, Întărirea cea mai presus de putere, Cel de toate mințile neînțeles și de nici una din rânduielile cele de sus cunoscut. Mărimea cea covârșitoare și nearătată, Bunătatea cea atotpricinuitoare[275], izvorâtoare și prea îndestulată, Cel ce reverși din plin peste toate cele ce sunt bunătatea Ta cea negrăită și împărtășești de tot binele făpturile Tale, după rânduiala și puterea primită de fiecare. Cel ce l-ai făcut pe om pentru a se împărtăși din bunătățile Tale și cu toate cele bune în chip dumnezeiesc l-ai împodobit, ca și printr-însul să se slăvească pe pământ numele Tău cel de mare cuviință. Și fiindcă s-a stricat el cu păcatul, iarăși, spre mai bine, zidindu-l a doua oară întru Hristosul Tău, prin Care toate le-ai adus întru ființă, l-ai suit la ceruri.

Mulțumesc Ție că îndelung ai răbdat până acum și nu m-ai lăsat să pier pentru păcatele mele. Mulțumesc Ție că, de nenumărate ori întorcându-Te, m-ai mângâiat și în ziua relelor m-ai acoperit, „mi-ai dat mie ajutor de mântuire și dreapta Ta m-a sprijinit și certarea Ta m-a îndreptat desăvârșit"[276]. Mulțumesc Ție că Te-ai făcut mie povățuitor și luminare și nădăjduire și că prin cuvinte, gânduri și pilde de-a pururea către mântuire mă povățuiești și mă luminezi. Mulțumescu-Ți Ție că, nevrednic fiind eu, îmi faci bine, mă chemi, mă îndemni și arăți iubirea Ta de oameni spre mine, necunoscătorul robul Tău, cel ce foarte am greșit și toată viața mea întru păcate o am cheltuit.

Deci acum, mult milostive Iubitorule de oameni, Doamne, Cel ce moartea păcătosului și întoarcerea lui o aștepți și o primești, Cel ce mântuiești pe cei deznădăjduiți și înviezi pe cei omorâți, caută spre mine, nevrednicul robul Tău, și zdrobit fiind înviază-mă și sfărâmat fiind, vindecă-mă. Și pentru bunătatea Ta cea în veci neînțeleasă, uită fărădelegile mele, prin care am greșit cu lucrul, cu cuvântul, cu gândul, cu cunoștință și fără de cunoștință.

Dezleagă împietrirea inimii mele rele și dăruiește-mi lacrimi de umilință spre curățirea stricăciunii mele. Și să nu Te întorci de la mine întinatul, să nu mă rușinezi pe mine, cel spurcat cu voirea și răumirositor din pricina putreziciunii faptelor mele. Auzi-mă, Doamne, milostivește-Te, Doamne, și de patimile cele ce împărățesc întru mine scapă-mi ticălosul meu suflet, ca întru curată conștiință să mă apropii de numele Tău cel înfricoșat și preaslăvit. Și să nu mă mai stăpânească păcatul, nici să mă mai silnicească războinicul drac, nici la voia lui să mă mai ducă, ci cu amenințarea cea atotputernică a milostivirii Tale izbăvește-mă de stăpânirea amândorura. Că a Ta este stăpânirea și puterea și slava împreună cu unul născut Fiul Tău și cu Sfântul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CĂTRE DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS
A LUI MIHAIL CRITOPOL
DIN IMBROS[277]

Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, Cel singur milostiv și lesne iertător, Izvorul milei, Noianul cel nedeșertat al iubirii de oameni, Cel ce nu ai venit să chemi pe cei drepți, ci pe cei păcătoși, la pocăință. Primește-mă pe mine Tu, cel ce ai poruncit lui Petru întâiul dintre ucenicii și Apostolii Tăi, care Te-a întrebat, ca „de șaptezeci de ori cîte șapte să ierte păcatele"[278], arătând o parte din nemărginirea bunătății și a iubirii tale de oameni, iar pe de altă parte deschizând cu milostivire și cu îndurare ușa pocăinței tuturor celor ce au păcătuit, vreme de întoarcere dăruindu-le și nelăsând nicăieri loc deznădăjduirii. Însuți Stăpâne, iubitorule de oameni, Dumnezeule a toată mângâierea, părinte al îndurărilor, Doamne al milei, Adânc al milostivirii, Noian al bunătății, Izvor al milosârdiei, Vistierie nedeșertată a

îndelungii-răbdări și a nepomenirii de rău. Povățuitor al celor rătăciți, Îndreptare a celor căzuți, Nădejde a celor deznădăjduiți, Mângâiere a celor urgisiți, toate tuturor fiind și făcându-Te cunoscut pentru mine și pentru mântuirea mea, primește-mă acum și pe mine, păcătosul și nevrednicul robul Tău, cel ce mă pocăiesc și mă apropii cu inimă zdrobită și cu smerenie a duhului și cer dezlegare de multele și cumplitele greșeli neiertate, pe care cu știință și fără de știință le-am greșit în toată viața mea, călcând legile Tale, lepădând poruncile Tale, nepăzind așezământurile Tale și defăimând rânduielile Tale cele bune și mântuitoare, și cu totul depărtându-mă de Tine și de ale Tale, umblând după mintea mea cea rea și făcându-mă bucurie diavolului și viclenilor lui draci și în tot chipul împlinind poruncile acestora.

Iar acum, Doamne, Doamne, târziu trezindu-mă din păcat ca dintr-un somn preaadânc și dintr-o beție sau amețeală, venindu-mi întru sine-mi, simțind relele mele cercetându-mă pe sine-mi din toate părțile și aflându-mă pustiu de tot binele și de podoaba cea cu chip de lumină și strălucită a dum-

nezeieştii scăldători cu care m-ai îmbrăcat[279], fiind eu gol cu totul şi lipsit din pricina păcatului, şi suspinând, tremurând, flămânzind şi de toate relele ţinându-mă, cu totul lipsit fiind şi de toţi ceilalţi urgisit, mi-am adus aminte de viaţa cea mai dinainte în care m-ai aşezat şi din care am căzut pentru răutatea mea. Mi-am adus aminte de îndurările Tale cele bune, purtătoare de grijă, iubitoare de bine şi părinteşti, şi mă întorc către Stăpânul meu adevărat, cu îndrăzneală mă arunc la picioarele Tale, rostind tare şi strigând dintru adâncul sufletului, ca fiul desfrânat: „Greşit-am Doamne la cer şi înaintea Ta"[280]. Deci primeşte-mă, bunule şi Iubitorule de oameni, Doamne, pe mine cel ce mă pocăiesc, mă întorc şi mă apropii cu îndrăzneală de bunătatea Ta cea negrăită şi de milostivirea Ta cea nemăsurată şi de împărăţia cea preabună. Primeşte-mă pe mine, nevrednicul robul Tău, cel ce mult am greşit şi am întărâtat şi am amărât îndurările Tale cele iubitoare de oameni. Primeşte-mă pe mine, zidirea mâinilor Tale, făptura Ta, pe care ai cinstit-o cu chipul Tău şi cu stăpânirea asupra tuturor, singura dintre vietăţi căreia i-ai dăruit cu-

vânt[281] şi pe care cu multe şi mari bunătăţi ai împodobit-o, pentru care lege ai dat, proroci ai trimis şi altele nenumărate ai lucrat, pentru care om Te-ai făcut, Dumnezeu fiind şi Stăpân, şi toată iconomia cea înfricoşată săvârşind-o, ai suferit patimi, Cruce, moarte şi îngropare, ca şi de moarte şi de patimi şi de păcate să mă slobozeşti pe mine şi ca să mă întorci la înrudirea şi starea mea de fiu al Tău de mai înainte şi să mă faci moştenitor al împărăţiei Tale.

Deci dacă toate acestea cu iubire de oameni le-ai făcut şi le-ai suferit pentru mine, cum mă vei lăsa acum, o, Stăpâne, să ajung vânat diavolului şi să se laude zurbagiul şi vicleanul fugar drac asupra nemărginitei Tale puteri, bunătăţi şi înţelepciuni? Căci acela nu numai pe om l-a amăgit şi din petrecerea raiului l-a izgonit şi de fericita viaţa cea de acolo l-a lipsit, dar după negrăita iconomie şi prea înfricoşata jertfă şi după vărsarea sângelui Tău împărătesc, cel mare şi vestit, prin care ne-ai răscumpărat, poate şi acum să răpească pe robii Tăi cei cumpăraţi cu atâta preţ şi să-i ducă în prăpastia sa pierzătoare. Nu, Stăpâne,

Iubitorule de oameni, nu, Împărate veșnice, nu, Atotputernice Doamne, să nu aibă atâta biruință asupra noastră vrăjmașul adevărului, pierzătorul drac, nici să nu poată așa mult răutatea noastră.

Am greșit, dar de la Tine nu m-am depărtat. Am greșit, dar pe tine Te cunosc Dumnezeu. Am făcut multe și mari greșeli, mărturisesc, dar tot la bunătatea și iubirea Ta de oameni cad, care nu are margini. Am păcătuit eu, tina, așa mult încât să nu poți Tu dezlega? Am făcut eu atâta nerânduială încât să nu poți Tu ierta? Am nelegiuit eu atâta încât să nu poți Tu trece cu vederea? Am greșit eu atât de mult încât să nu Te poți Tu milostivi? Îndurat și Îndelung-răbdător din fire fiind, chiar de s-ar aduna în mine toate păcatele lumii, nimic nu înseamnă față de adâncul cel nemărginit al bunătății și al iubirii Tale de oameni. De aceea, Stăpâne iubitorule de oameni, încerc să mă îndreptez prin cuvinte, nebizuindu-mă pe curățenia mea, pentru că sunt mai necurat decât toți, spurcat și depărtat de poruncile Tale și ca un porc mă tăvălesc cu totul în tină și în noroiul răutăților mele celor nenumărate. Dar punând în minte nemărginirea bunătății Tale, privesc spre înălțimea și mărimea bunătății și a iubirii Tale de oameni, pe care nici unul din păcatele cele omenești nu o poate birui.

Deci primește-mă, Doamne, pe mine, cel ce mă întorc cu lacrimi și cu suspine și mă căiesc pentru cele greșite și cer iertare. Pleacă-Te rugăciunilor și cererilor mele. Milostivește-Te ca un milostiv, îndură-Te ca un îndelung-răbdător, miluiește-mă ca un iubitor de oameni și îmi iartă mie câte am păcătuit Ție. Primește-mă pe mine robul Tău, care îți mulțumesc că nu m-ai pierdut până acum pe mine pentru fărădelegile mele, îndelung-răbdând pentru mine și care cer dezlegare de cele greșite de mine și desăvârșită izbăvire și iertare de la bunătatea Ta. Și de acum înainte mă plec Ție și mă rog tare, întărește-mă în credința Ta și în nădejdea cea temeinică, și nestrămutat păzește-mă de toate meșteșugurile și năpădirile vicleanului, ca să nu mă răpească răutatea spre prăpastia pierzării, nici să nu ajung vânat al vrăjmașului. Încredințează viața mea Îngerului credincios păzitor, care

mă povățuiește și mă întărește să fac voia Ta și să împlinesc bine poruncile Tale.

Așa, Stăpâne, Îndelung-răbdătorule, mult milostive Doamne, Soare gândit[282], Împărate al slavei, Milostivirea și Iertarea desăvârșită a păcatelor mele. Așa, Preadulce Iisuse, răsuflare și răcorire a mea, mângâiere, domolire, dulceață, veselie a sufletului meu, bucurie deplină, dragoste desăvârșită, dorire cu chip dumnezeiesc, viață fără mâhnire, pofta de cele bune, „pacea care covârșește toată mintea"[283]. Așa, lumina ochilor mei, mișcarea mâinilor, umblatul picioarelor, potrivirea mădularelor, alcătuirea întregului meu trup, într-un cuvânt toate. La Tine doar, Stăpâne Hristoase, iau aminte, prin Tine viez și mă mișc. Doar prin Tine sunt, deși am greșit mai mult decât toți. Curățește mintea mea de împătimirea materială, de cugetele deșarte, de amintirile și gândurile necuvioase și rele, care mă țin, mă sugrumă și mă înconjură acum. Dă-mi mie dorire bună, a sufletului, gând temeinic, poftă a inimii și cugetare neîncetată spre amintirea de Tine, cea de lumină dătătoare și spre dragostea cea desăvârșită, ca să-mi

închipui de-a pururea podoaba Ta cea iubită și să văd frumusețea Ta. Spală-mă cu desăvârșire de spurcăciunea păcatului și curățește-mă de toată duhoarea cea pătimașă, de necurăția și întinăciunea trupului și a duhului. Și îmi dă mie liniște statornică și pace adâncă a gândurilor, ca prin toate acestea îndulcindu-mă de binefacerea Ta, de îndelunga-răbdare și de bunătatea Ta cea multă și mila Ta cea dumnezeiască din destul dobândind, să mulțumesc, să slăvesc, să laud și să măresc numele Tău cel preasfânt și al celui fără de început al tău Părinte și al preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciuni ce se zic mai înainte de somn

RUGĂCIUNE
CĂTRE DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS,
DE CERERE ŞI UMILINŢĂ

A SFÂNTULUI
GRIGORE TEOLOGUL[284]

Dumnezeule, Dumnezeul meu, de care heruvimii şi toate adâncurile tremură, Noianul cel necuprins al bunătăţii, Cel ce de-a pururea asculţi pe cei ce Te cheamă pe Tine cu inimă zdrobită, Cel ce ai făcut noaptea spre odihna şi mântuirea zidirii Tale, Cel ce m-ai învrednicit pe mine, ticălosul, să ajung sfârşitul zilei, Cel ce ai zis: „Mai înainte de a Mă chema pe Mine de faţă sunt şi încă grăind Tu"[285], vino şi acum, Stăpâne, la noi prin venirea Ta cea nevăzută, din sânurile cele părinteşti ale Născătorului Tău de Care nu Te-ai despărţit niciodată şi pleacă urechea Ta spre neputinţa noastră. Doamne Dumnezeule, Cel ce izvorăşti milă şi bunătate, Cel ce de-a

pururea mă chemi pe mine, care mă întorc mereu de la Tine, deşi Tu îmi faci bine, trimite întru mine, ticălosul, umilinţă şi, precum ai arătat oarecând piatra cea din pustie[286], arată inima mea cea împietrită şi vârtoasă vărsând izvoare de lacrimi. Căci iată, Stăpâne, cu frică şi cu cutremur cad la Tine şi mă rog: Doamne, Doamne, iartă-mi mie greşelile mele cele din toată ziua şi din toată viaţa mea, făcute din neştiinţă, cu ştiinţă sau cu gândul. Căci ştiu că multă este mulţimea bunătăţii Tale, Doamne, iubitorule de suflete, şi pentru aceasta am îndrăznit spre rugăciune. Nu am făcut nici măcar un ceas voia Ta, nici vreun bine, Doamne, deoarece toată voinţa omului, ca şi gândirea, este rea, toată e urâtă, toată e lumească. Dar cum pot lutul şi tina sau ce e mai greu ca plumbul să zboare, să se suie la înălţimea cerului şi să înveţe de acolo ceva bun?

Iată, Stăpâne, Ţie îmi arăt toată neputinţa mea. Curăţeşte-mă, miluieşte-mă, căci mă apropii de Tine singur osândindu-mă şi fără de răspuns. Ca un urât şi părăsit îmi plec grumazul înaintea Ta şi în pământ caut. Mă ruşinez şi mă îngrozesc să privesc cerul cu ochi spurcaţi. Către Tine îmi plec

genunchii inimii și ai trupului, îmi înalț mâinile trupului cu lacrimi și cu suspinuri umilite mă rog: Doamne, Doamne, ajută-mi și de focul cel nestins mă izbăvește, căci m-au făcut de râs dracii pe mine, ticălosul, năvălind asupra mea fără de rușine. De aceea, Doamne, Doamne, grăbește, sârguiește, ajută-mi, sprijinește-mă și mă învrednicește să stau neosândit înaintea divanului Tău celui înfricoșat. Să nu biruiască păcatele mele cele mai multe decât nisipul mării, Preabunule și îndelung-răbdătorule Stăpâne, adâncul iubirii Tale de oameni. În noaptea aceasta, nălucirile neașteptate ale dracilor, înfricoșările cele de noapte și „lucrul ce umblă în întuneric"[287] să nu cuprindă ticălosul meu suflet. Să nu ațipească, nici să adoarmă îngerul meu păzitor, iar noaptea să nu mi se arate ceva din cele spurcate ale zilei sau de după zi. Ci, Doamne, Doamne, cu lumina cea neapropiată și atotputernică a dumnezeirii Tale strălucindu-mi-se mintea, și fără trup, cu Tine, Dumnezeule, Ochiul cel treaz și neadormit, să vorbească.

Dăruiește-mi mie odihna nopții ca să petrec ziua întru dragostea dumnezeirii Tale celei ne-

grăite și dă genelor mele somn ușor, pentru ca nici limba, unealta cântărilor de laudă, să nu rămână multă vreme moartă, nici zidirea Ta cea luminată să nu se liniștească[288]. Și mă scoală din somn la ceasurile potrivite cântărilor de laudă din miezul nopții și de dimineață, ca să Te slăvesc pe Tine, Lumina cea neapropiată, împreună cu Puterile cerești și cu îngerii Tăi. Ascultă, Doamne, inima care strigă și nu lua în seamă faptele mele rele, ci vezi chinuirea sufletului meu, grăbește de izbăvește de faptele mele viclene. Și nu-mi măsura mie după dreptate, nici nu voi să-mi răsplătești cu pedepse vrednice de cele săvârșite, ca să nu pier cu totul.

Auzi-mă, Doamne, pe mine, cel deznădăjduit, și nu mă lăsa, rogu-mă, să fiu furat în somn de arătări necuvioase, pentru păcatele mele cele mai multe decât nisipul mării. Ci cheamă-mă înapoi, Stăpâne, pe mine cel robit și ținut de faptele cele necuvioase și strâns ca în lanțuri, căci Tu știi să dezlegi pe cei legați și să tămăduiești rănile cele nearătate, numai de Tine știute, Cunoscătorule al

celor ascunse. Tu, cel grabnic întru milă și îngăduitor spre pedeapsă, arată-Te mie, celui ce cumplit aam căzut, și cu milostivirea Ta întinde-mi mie mâna și scoate-mă din prăpastia fărădelegilor mele, că tu singur ești Dumnezeul nostru, „Cel ce nu Te bucuri de pierzarea păcătosului"[289], Cel ce nu Te întorci dinspre fața care privește la Tine cu lacrimi. Ascultă, Doamne, glasul robului Tău, care strig către Tine, arată-mi lumina Ta care s-a stins în mine. Trimite roua Sfântului Duh și-mi dăruiește puțin răgaz ca să mă ridic, eu, deznădăjduitul. „Schimbă-mi, Doamne, plânsul în bucurie. Rupe haina mea și îmbracă-mă cu veselie."[290] Dă-mi mie să-mi isprăvesc lucrările de seară și să dobândesc odihna de dimineață, ca cei aleși ai Tăi, Doamne, de la care a fugit tristețea și suspinul, și să mi se deschidă mie ușa împărăției Tale pentru ca, intrând într-însa împreună cu cei ce se îndulcesc de lumina feței Tale să dobândesc viața veșnică. Așa, Stăpâne Iisuse Hristoase, ajută-mi mie și nu mă lăsa de acum înainte să-Ți mai greșesc Ție și să urmez voii mele. Nu mă lăsa să pier pentru păcatele mele, ci milostivește-Te

spre zidirea Ta, și nu mă trece cu vederea, „căci neputincios sunt", nu mă părăsi, că „la Tine am scăpat, vindecă sufletul meu că am greșit Ție"[291]. Înaintea Ta sunt toți cei ce mă necăjesc și nu-mi este mie scăpare decât la Tine, Stăpâne Doamne. Mântuiește-mă pentru îndurările tale și „să se rușineze toți cei ce se scoală asupra mea și caută sufletul meu ca să-l piardă"[292]. Doamne Dumnezeul meu, adu-Ți aminte de mine păcătosul și netrebnicul robul Tău când chem numele Tău cel sfânt și închinat și să nu mă lipsești de nădejdea mea. Învrednicește-mă să Te iubesc și să mă tem de Tine din toată inima mea și să fac întru toate voia Ta. Căci nu este asemenea Ție întru dumnezei Doamne, puternic întru tărie și bun întru milă, care să ajute, să mângâie și să mântuiască pe toți cei ce nădăjduiesc întru numele tău cel sfânt.

Așa, Doamne, Doamne, Cel ce covârșești greșelile cele omenești și acoperi mulțimile păcatelor, Cel ce „nu ne faci nouă după păcatele noastre, nici ne răsplătești după fărădelegile noastre"[293], învrednicește-mă ca în toată noaptea și ziua și cât voi răsufla eu, cel vrednic de toată munca, fiind

vinovat de toate păcatele, să am în inima mea de-a pururea neuitate și taina cea înfricoșată a morții, și îngrozirea și mânia Ta cea de nesuferit față de noi, păcătoșii, și hotărârea Ta cea strașnică și dreaptă, care cu dreptate mă va trimite în focul gheenei, ca și cum aș sta gol și descoperit înaintea înfricoșătorului Tău divan[294] și aș aștepta hotărârea dată acolo. Așa încât, cu frica acelora pătrunzându-mi trupul și curățindu-mi mintea, sufletul și inima, să Te aflu milostiv pe Tine în ceasul morții și al Judecății, când se vor sparge oglinzile trupului[295]. Pentru bunătatea Ta cea mai presus de fire și mijlocirile Maicii Tale, Preacurata Născătoare de Dumnezeu, care, după Tine, este nădejdea mea, și ale tuturor preadumnezeieștilor Tăi îngeri și arhangheli și pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi. Amin.

RUGĂCIUNE
MAI ÎNAINTE DE SOMN
A SFÂNTULUI EFREM SIRUL[296]

Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, Cel ce ai arătat pe sfântă Maica Ta mai cinstită decât toate puterile cerești, Însuți Preabunule, prin mijlocirile ei și ale tuturor sfinților Tăi, milostivește-Te și iartă-mi mie, nevrednicul robul Tău, orice am greșit astăzi ca un om, dar mai ales ca un fără de omenie: greșelile mele făcute cu voie și fără de voie, cu știință și cu neștiință, din răpire, din neluarea-aminte, din multa trândăvire și lenevire a mea; sau de m-am jurat pe numele Tău cel Sfânt, sau strâmb de m-am jurat, sau am hulit în cugetul meu sau Te-am întărâtat cu ceva, sau am furat, sau am mințit, sau prieten a venit la mine și l-am trecut cu vederea, sau pe vreun frate l-am necăjit și l-am amărât sau, stând la rugăciune și la cântarea de psalmi, mintea mea cea rea s-a abătut spre lucruri rele și lu-

mești, sau peste cuviință m-am desfătat, sau glume am spus, sau nebunește am râs, sau în deșert m-am mărit, sau m-am mâniat, sau frumusețea deșartă am văzut și de dânsa m-am răpit la minte, sau cele ce nu se cuvin le-am bârfit, sau greșeala fratelui meu am iscodit-o și l-am osândit, iar greșelile mele cele nenumărate nu le-am băgat în seamă, ori de rugăciunea mea m-am lenevit, ori altceva rău am gândit. Acestea toate și altele pe care le-am săvârșit și le-am uitat iartă-le, Dumnezeule, mie, netrebnicului robului Tău și mă miluiește ca un bun și iubitor de oameni. Ca în pace să mă culc și să dorm[297] eu, desfrânatul, slăvindu-Te pe Tine împreună cu Tatăl și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CÂND MERGEM SPRE PAT,
ÎN VERSURI IAMBICE,

A SFÂNTULUI TEODOR STUDITUL[298]

Cel ce ai dat tuturor somnul spre izbăvire de ostenelile pe care le-a pricinuit ziua cea luminată, dă-mi și mie, Hristoase al meu, Cuvinte al lui Dumnezeu, dulce somn, ușor și degrab trecător, plin de visuri bune și izbăvit de năluciri rele. Și mă scoală, când va bate toaca, tare, neprihănit, ca să cânt cu veselie, întărindu-mi picioarele [ca să stau] cu răbdare la slujbă, ferindu-mi mintea de lucrarea cea rea a dracilor, limpezindu-mi limba ca să laud cu tărie, spre slava și lauda stăpânirii Tale celei prea mari. Ca priveghind noaptea, mânecând dimineața, desăvârșit să văd în zori lumina poruncilor Tale.

Rugăciuni ce se zic după ce ne-am sculat din somn

RUGĂCIUNE
CĂTRE SFÂNTA TREIME
A DUMNEZEIESCULUI GURĂ DE AUR[299]

Slavă Ție,
Dumnezeul nostru, slavă Ție. Slavă Ție Doamne Dumnezeul nostru, Cel ce de-a pururea treci cu vederea păcatele noastre. Slavă Ție, Preasfântă Treime Dumnezeul nostru, Cel ce m-ai învrednicit pe mine a vedea și ziua de astăzi. Slavă Ție, preasfântă Treime Dumnezeul nostru. Mă închin bunătății Tale celei negrăite. Laud îndelungă-răbdarea Ta cea necercetată[300]. Mulțumesc și Te slăvesc pentru mila Ta cea nemăsurată. Căci de nenumărate pedepse și munci fiind eu vrednic, mă miluiești și cu nenumărate binefaceri mă dăruiești. Slavă Ție, Doamne, Dumnezeul nostru, pentru toate.

RUGĂCIUNE
CĂTRE DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS
A SFÂNTULUI ISAAC SIRUL[301]

Dumnezeul meu,
care cercetezi făptura Ta, căruia îți sunt arătate patimile mele și neputința firii noastre celei omenești și tăria potrivnicului nostru, Tu însuți acoperă-mă de răutatea lui, căci puterea lui este mare, iar firea noastră ticăloasă și puterea noastră neputincioasă. Tu dar, Bunule, Cel ce știi neputința noastră, care și porți greutatea neputinței noastre, păzește-mă de tulburarea gândurilor și de potopul patimilor și fă-mă vrednic de această sfântă liturghie a Ta, ca nu cumva prin patimile mele să stric dulceața ei și să mă aflu obraznic și îndrăzneț înaintea Ta, ci, Doamne, Preadulcele meu Iisus, miluiește-mă și mă mântuiește.

RUGĂCIUNE
FOARTE FRUMOASĂ
ÎNTRU ACEEAȘI VREME

A BĂTRÂNULUI CHIRIL DIN CONSTANTINOPOL[302]

Doamne Dumnezeul meu, „către Tine mânec", zicea Prorocul David, și „de mi-am adus aminte de Tine în așternutul meu, în dimineți am cugetat spre Tine, că Te-ai făcut ajutorul meu"[303]. Așadar, și eu, păcătosul și nevrednicul, mânec către Tine, împreună cu prorocul și împăratul, Doamne Dumnezeul meu.

Aceasta este grija mea când mă scol din somn și întâia cugetare a minții mele, fiindcă este datoria mea de neînlăturat, privitoare la însuși scopul pentru care m-au zidit mâinile Tale, adică să laud, să slăvesc și să măresc preasfântul Tău nume. Căci Tu ești, Doamne, început fără de început și sfârșit fără de sfârșit. Căci precum în afară de Tine nimeni nu putea să le zidească pe toate, tot așa nici ele nu se puteau zidi una pe alta, ci numai de către darul și puterea Ta, pentru ca să-Ți slujească toate

Ție, de care au fost făcute, și ca să propovăduiască mărimea slavei Tale celei negrăite. Deci Tu, Doamne Dumnezeul meu, Ziditorul și Făcătorul tuturor, Tu ești Dătătorul tuturor bunătăților. Căci ce este în fire, sau în Dar, sau în trup, sau în suflet, care să nu fi fost adus întru ființă prin bunătatea Ta?

Căci Tu ești izvorul desăvârșirilor, noianul mărimilor, adâncul milei și marea îndurărilor. Tu ești chipul frumuseții celei neasemănate, din care ies toate cele ce sunt. Tu ești Dumnezeul dumnezeilor, Sfântul sfinților, Împăratul împăraților și Domnul domnilor. Tu ești pricina pricinilor, Viața viilor, Rânduiala, Bunacuviință și Slava tuturor celor văzute și a celor nevăzute. Tu șeti Făcătorul și ziditorul meu, Cel ce dintru neființă m-ai zidit și m-ai închipuit după chipul și asemănarea Ta. Tu ești Stăpânitorul sufletului meu, Cel ce cu negrăită purtarea Ta de grijă mă păzești ca să nu mă întorc iarăși întru neființă. Tu ești cel ce mă Sfințești și mă înalți prin darul Tău și vrei să mă slăvești și să mă fericești, îndulcindu-mă de viața Ta cea veșnică. Și pe lângă acestea, Tu ești ajutorul meu și Sprijinitorul și Făcătorul de bine, Împăratul meu și

Domnul meu, Tatăl meu și Mirele meu. Tu ești Născătorul sufletului meu, Scopul cel mai de pe urmă al bunăstării mele, Așezarea mea în starea de mai înainte a fericirii mele[304] și Desăvârșirea vieții mele.

Acestea toate ești Tu pentru mine, și orice altceva mi-ar fi mie spre bine, dulce, cinstit și mântuitor, fiind Dumnezeul meu, Domnul meu, Făcătorul meu, Dumnezeu și om. Căci pentru mine ai binevoit să Te faci om. Tu ești Izbăvitorul meu, Slobozitorul meu, Tu ești Mântuirea mea, Înțelepciunea mea, Dreptatea mea, Sfințenia mea, Izbăvirea mea, Curățenia mea, Jertfa mea, Mielul meu, Arhiereul meu, Mântuitorul meu, Mijlocitorul meu, Dascălul meu, Păstorul meu, Pilda mea, Asemănarea mea, Mângâierea mea, Bucuria mea, Veselia cea veșnică. Tu ești Doctorul răutăților mele, Tămăduitorul patimilor mele, Pierzătorul păcatelor mele. Căci de câte ori mă voi apropia de Tine, de câte ori Îți voi spune scârba inimii mele, de câte ori va picura lacrimă fierbinte din ochii mei, de atâtea ori, Doamne Iisuse Hristoase al meu, îmi deschizi brațele Tale cele sfinte și îmi întinzi mână de aju-

tor și mă învrednicești pe mine, nevrednicul, de sprijinul Tău cel neașteptat.

Tu, Doamne, Dumnezeul meu, cu smerenia Ta cea desăvârșită, vindeci mândria mea. Cu sărăcia Ta îndepărtezi de mine iubirea de avuție cea nesățioasă. Văpaia relelor mele o stingi cu scârbele pe care pentru mine le-ai pătimit. Mânia mea sălbatică o domolești cu blândețea Ta cea negrăită. Zavistia mea asupra aproapelui, pe care neîncetat o ascund în inimă, o veștejești cu dragostea sădită în firea Ta cu care m-ai iubit. Îndrăcirea pântecelui și lăcomia mea satanică le oprești cu fierea și cu oțetul pe care le-ai gustat pentru mine. Lenevirea pierzătoare și trândăvia le iei de la mine cu ostenelile pe care le-ai suferit pentru mine. Căci pentru mine ai postit, ai umblat, Te-ai ostenit, ai asudat, ai priveghiat, Te-ai rugat, ai lăcrimat, ai fost gonit, ai fost ocărât, ai fost batjocorit, ai fost scuipat, ai fost bătut, ai purtat cunună de spini, ai răbdat Cruce și la urmă ai primit moartea de bunăvoie, îngroparea de trei zile și pogorârea în iad, pe care toate, Doamne, Dumnezeul meu, le-ai su-

ferit pentru mine. Deci pe toate acestea le am ca pe niște binefaceri spre mine, nevrednicul, și așa le socotesc, le măsor, le primesc, le spun, le mărturisesc și le propovăduiesc.

Așadar, Preadulce Stăpâne și Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, platnic și datornic fiind darului Tău, nu mă pricep cu ce să-ți răsplătesc Ție pentru toate acestea. Nu știu cum să-Ți mulțumesc Ție, Celui ce atâta iubire de oameni și milostivire ai arătat spre mine, încât, dacă aș avea inimile și limbile tuturor și dacă aș vrea cu toate deodată să-Ți mulțumesc și să Te iubesc pe Tine, Cel ce atâta m-ai iubit, cred că nici așa nu mi-aș putea plăti destul, și nici cât de puțin, o asemenea datorie. Deci ce voi face sau ce voi zice eu, nevrednicul? Nimic altceva nu pot, Iubitorule de oameni Doamne, decât să-Ți mulțumesc Ție și să propovăduiesc bunătatea Ta cea nemăsurată și mila Ta cea negrăită către mine. Iar pentru aceasta, Doamne și Dumnezeul meu, nu voi pregeta să iau ajutor de la alții și să chem toată zidirea, cerul, pământul și toate fápturile mâinilor Tale cele văzute și cele nevăzute, ca fiecare să-mi ajute să

Te laud, să Te binecuvântez și să-Ți cânt lauda pe care cei trei tineri ai Tăi preabinecinstitori o cântau în cuptorul focului, zicând: „Binecuvântați toate lucrurile Domnului pe Domnul și-L preaînălțați întru toți vecii"[305]. Deci dator fiindu-Ți toată mulțumirea și binecuvântarea, Doamne, Dumnezeul meu, neîncetat Te voi lăuda și Te voi slăvi pe Tine în toate zilele vieții mele.

Căci Tu ești Cel ce m-ai zidit. Tu ești Cel ce m-ai răscumpărat cu scump sângele Tău. Tu ești Cel ce mă păzești cu darul Tău în toată vremea și locul, Cel ce în tot ceasul și minutul cercetezi și străjuiești sufletul și viața mea. De aceea tot mă fac al Tău. Fără Tine nu pot să mă mișc sau să fac nimic dacă nu vei binevoi Tu. Știind aceasta eu, smeritul și nevrednicul, începând din ceasul acesta, Doamne Dumnezeul meu, mă dăruiesc Ție și mă fac rob veșnic mărimii Tale, iar de acum înainte îți voi aduce Ție tot gândul meu bun, tot cuvântul, tot lucrul, orice voi săvârși spre slava marii Tale cuviințe. Și mai mult decât toate, mă dăruiesc Ție ca să nu mai fiu al meu, ci al Tău, Ziditorul, Plăzmuitorul și Făcătorul meu, și ca să viez, nu

precum voiesc eu, ci precum este bineplăcut înaintea Ta, și ca toată viața mea să fie deprindere întru împlinirea poruncilor Tale. Și de câte ori mă voi abate de la acestea, lucrând fapte necuviincioase, voi cunoaște că sunt călcător de lege și tâlhar, ca unul ce am călcat supunerea cea cu dreptate datorată Ție, Stăpânul meu cel bun și iubitor de oameni. Care lucru, o, să nu fie! Și să nu mă lase dreptatea Ta să cad în așa ceva, căci neputincios sunt și știu că nu pot și nu sunt vrednic eu, ticălosul și vrednicul de jale, să împlinesc singur aceasta făgăduință a mea.

De aceea mă rog Ție, Doamne, Dumnezeul meu, Preadulcele meu Iisus Hristos, fii mie ajutător, ușurează cu mâna Ta cea atotputernică neputința mea, „zidește întru mine inimă curată"[306] și întărește-o ca să petrec eu, nevrednicul, toată vremea vieții mele întemeiat pe acest fel de gând și pe voința neabătută de a nu călca nicidecum de acum înainte voia Ta și făgăduința făcută de mine în ceasul acesta înaintea slavei Tale celei nevăzute. Pe lângă acestea, dăruiește-mi mie în ziua aceasta minte, pricepere și grijă ca todeauna să cuget și

să păzesc poruncile Tale, neuitându-Te pe Tine, Dumnezeul și Binefăcătorul meu. Mai îndrăznesc să cer și aceștea de la voirea Ta[307] cea bogată și iubitoare de oameni: frâu limbii, strajă gurii, povățuire ochilor, omorâre trupului, contenire tuturor poftelor trupești și curățire de neorânduială din mădularele mele.

Acestea le cer de la Tine, Doamne, Dumnezeul meu, Iisuse Hristoase al meu, și mă rog, căzând la Tine. Nu o dată mă rog, ci de multe ori, să nu mă neînvrednicești pe mine de darul acesta. Și o dată cu acestea, dăruiește-mi mie adâncă smerenie, zdrobire și umilință, răbdare și blândețe, supunere și sărăcie a duhului, râvnă pentru slava numelui Tău, dragoste și îndelungă-răbdare către aproapele și milostivirea cea cuviincioasă către el, ca prin acestea să se slăvească întru mine Preasfânt numele Tău, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE CE SE SPUNE
DUPĂ ÎNCHEIEREA SLUJBEI
PENTRU ABATERILE MINȚII
ÎNTÂMPLATE ÎN VREMEA SLĂVIRII

Iubitorule de oameni și milostive Doamne, Cel ce m-ai învrednicit ca și în ceasul de acum să stau înaintea Ta spre rugăciunea și slăvirea stăpânirii Tale, iartă-mi mie câte Ți-am greșit Ție din copilărească vârstă cu toate simțirile mele. Întru tot îndurate și mult milostive, iartă-mi mie și greșelile cele ce mi s-au întâmplat acum, în vremea acestei rugăciuni, prin răspândire și rătăcire și împrăștiere a minții, prin înălțarea gândurilor și slava deșartă, prin mânie și iuțime și pomenire de rău, prin hula cea fără de rușine și pângărită, prin lenevire, nepăsare și trândăvie, prin robire și abatere a minții și a cugetului la pofte necuvioase și rele. Ca să nu se laude satana, vrăjmașul, asupra mea, că nici în vremea mărturisirii și a rugăciunii mele nu m-am păzit fără de păcat. Deci arată, preabunule Doamne, că Tu ești Cel ce stăpânești zidirea Ta și a Ta este stăpânirea și împărăția, în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE
CE SE SPUNE MAI ÎNAINTE
DE A CITI

Doamne Iisuse Hristoase, deschide urechile și ochii inimii mele ca să ascult cuvintele Tale, să le pricep și să fac voia Ta, căci nemernic sunt eu pe pământ. Nu ascunde de mine poruncile Tale, ci „descoperă ochii mei și voi înțelege minunile din legea Ta"[308]. Căci spre Tine, Dumnezeul meu, nădăjduiesc, ca să luminezi mintea mea, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE DUPĂ NUMĂRUL CELOR DOUĂZECI ȘI PATRU DE CEASURI ALE ZILEI ȘI NOPȚII

ATRIBUITĂ SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR[399]

1. Doamne, nu mă lipsi de bunătățile Tale cele cerești și veșnice.

8. Doamne, vezi neputința sufletului meu și trimite harul Tău spre ajutorul meu ca să se propovăduiască întru mine numele Tău cel sfânt.

9. Doamne, Iisuse Hristoase, scrie-mă pe mine, robul tău, în cartea vieții și-mi dăruiește sfârșit bun.

10. Doamne, Dumneze

17. Doamne, dăruiește-mi să-mi mărturisesc cugetele mele.

18. Doamne, dă-mi smerenie, tăiere a voii și ascultare.

19. Doamne, dă-mi răbdare, voință nebiruită și blândețe.

20. Doamne, sădește întru mine rădăcina bunătăților, adică frica Ta.

21. Doamne, învrednicește-mă să Te iubesc cu tot sufletul, gândul și inima mea și să fac întru toate voia Ta.

22. Doamne, scapă-mă de oamenii răi, de draci, de patimi și de tot lucrul necuvios.

23. Doamne, precum poruncești, Doamne, precum știi, Doamne, precum vrei, facă-se întru mine voia Ta.

24. Doamne, facă-se voia Ta și nu a mea. Pentru rugăciunile și mijlocirile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților tăi, că bine ești cuvântat în veci. Amin.

RUGĂCIUNE OBȘTEASCĂ DE MĂRTURISIRE CĂTRE DOMNUL ȘI CĂTRE TOȚI SFINȚII

Doamne, Dumnezeul meu, Preadulcele meu Iisuse Hristoase, Dumnezeul îndurărilor, Adâncul milei, căruia Îți pare rău de răutățile oamenilor, primește-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc acum și vin cu credință la tine, și mă miluiește pe mine, păcătosul, curvarul, spurcatul, ticălosul, hulitorul, călcătorul de jurământ, mincinosul, ocărâtorul, clevetitorul, mâniosul, pomenitorul de rău. Pricinuitorul de sminteală, neînduratul, nemilostivul, iubitorul de avere, iubitorul de slavă, iubitorul de dezmierdare, cel lacom cu pântecele, bețivul, leneșul, pricinuitorul de râs, risipitul cu mintea, mărețul în deșert, mândrul, nebăgătorul în seamă de dumnezeieștile Tale porunci, și nu mă da mulțimii muncilor pentru mulțimea greșelilor mele. Ci Tu, Doamne, Dumnezeul meu, Cel îndelung-răbdător și îndurat, milostivește-Te de inima mea cea zdrobită de păcate și osândită

de conștiință, pentru că nu am păzit sfințitele făgăduințe ale Sfântului Botez și ale dumnezeiescului și îngerescului chip călugăresc. Și acum, pentru aceste două făgăduințe, suspin și mă tânguiesc, rugându-mă ca să fiu miluit în dar și iertat numai pentru bunătatea Ta, și izbăvit de chinuri în ziua cea înfricoșată a Judecății. Așa, Doamne Dumnezeul meu, Preadulcele meu Iisus, mântuiește-mă pe mine cel deznădăjduit și nu mă lipsi de nădejdea și de așteptarea mea. Milostivește-Te spre mine, cel ce chem milele Tale, curățește-mă pe mine cel întinat, albește-mi haina cea mânjită și mă mântuiește pe mine cel desfrânat. Nu mă osândi pe mine, osânditul, nu da fiarelor celor gândite[312] sufletul care Te cheamă pe Tine, nu mă judeca vinovat de focul gheenei pentru călcarea făgăduințelor și sfințitelor așezăminturi ale Sfântului Botez și ale îngerescului chip.

Doamne, Dumnezeul meu, Preadulcele meu Iisus, Cel îndelung-răbdător, care suferi răutățile și ești neschimbător întru îndurările Tale, Cel ce m-ai povățuit către viețuirea îngerească, învrednicește-mă ca începând de astăzi să-Ți slujesc Ție

curat, prin fapte bune, ca să fac roadă vrednică de pocăință și să păzesc cu cuvioșie rânduiala vieții călugărești și să împlinesc sfințitele făgăduințe fără prihană și deplin. Doamne, Domnul meu, Preadulcele meu Iisus, Cel atotțiitor, atotputernic și tare, sădește întru inima mea frica Ta și dragostea legilor Tale. Mintea mea lumineaz-o cu razele darurilor Tale, simțirile mele supune-le Cuvântului Tău, voia mea întoarce-o către Tine, Cel ce ești dorința singură adevărată. Limba mea învaț-o ca să zică totdeauna: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru Fericita pururea Fecioară Născătoare de Dumnezeu, milostiv fii mie păcătosului și mă mântuiește". Doamne, prin cinstita și de viață făcătoare Crucea Ta, păzește-mă. Doamne, prin sfinții Tăi îngeri îngrădește-mă. Doamne, prin Sfinții tăi Apostoli și mucenici, întrarmează-mă. Doamne, pentru toți sfinții Tăi, trimite peste mine mila Ta cea mare și în dar mă mântuiește-mă pe mine, cel ce sunt răscumpărat cu sângele Tău prea scump.

Întinăciunile cele vechi ale păcatelor mele șterge-le. Duhurile poftei trupești și ale răutății goneș-

te-le de la mine. De împătimirile veacului acestuia izbăvește-mă. Trage-mă cu totul către dragostea veacului ce va să fie și întărește-mă să călătoresc pe calea cea strâmtă și necăjită până în ziua și ceasul și suflarea mea cea mai de pe urmă, ca să îmi dau sufletul îngerilor celor buni și să scap de vămile din văzduh[313], să mă număr cu sfinții cei din veac, și să mă învrednicesc bunătăților celor veșnice.

Prea milostivă Maică a preadulcelui Iisus, roagă-te Fiului tău și Dumnezeu pentru mine, ticălosul și păcătosul, ca să-mi asculte săraca mea rugăciune. Cruce prea cinstită, arma și semnul mântuirii noastre, gonește de la mine tot gândul rău și toată vrăjmășia puterii potrivnicului, pornite prin draci și prin oameni. Mai-marilor voievozi, Mihail și Gavrilă, chezășuitorii și izbăvitorii mei, Sfinte Îngere, păzitorul și acoperitorul meu, și toți Sfinții Îngeri ai lui Dumnezeu, povățuiți-mă către voia lui Dumnezeu cea preasfântă. Ajutați neputinței mele de care sunt cuprins și cu trupul și cu voința. Păziți-mă de vicleșugurile vrăjmașului și rugați-vă milostivului Ziditor să mă miluiască și pe mine,

călcătorul poruncilor Lui celor sfinte, și să-mi dea să petrec în pace sufletească Și întru pocăință adevărată până la sfârșitul vieții mele. Iar la ieșirea sufletului meu din trup, fiți lângă mine mântuitori apropiați și dați adeverire că m-am izbăvit de muncile cele de sub pământ prin mila lui Dumnezeu.

Sfinte slăvite Ioane, Prorocul și Înaintemergătorul Domnului nostru Iisus Hristos, roagă-te pentru mine păcătosul. De Dumnezeu propovăduitori și întâi între Apostoli Petru, Pavel, Ioan, de Dumnezeu cuvântătorule, împreună cu ceilalți Evangheliști și Apostoli, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Sfinților și drepților Părinți ai lui Dumnezeu, Ioachim și Ana, Iosif Logodnicul și Simeon de Dumnezeu Primitorul, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Sfinților Proroci și Propovăduitori ai venirii lui Hristos Dumnezeu, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Sfinților Părinți, Păstori și Învățători ai lumii Vasile, Grigore, Ioan Gură de Aur, Atanasie, Chiril, Nicolae, Spiridon și toți sfinții Ierarhi rugați-vă pentru mine, păcătosul. Sfinților sfinților Mucenici Dimitrie, Gheorghe, Teodor, Artemie,

Procopie, cei Patruzeci, Ioan cel nou[314] și toți Sfinții Mucenici, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Sfinților cei fără de arginți și de minuni făcători, Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae și ceilalți, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Cuvioșilor de Dumnezeu purtătorilor Părinți Antonie, Paule, Eftimie, Sava, Arsenie, Onufrie, Pahomie, Teodosie, Efrem, Ioan Damaschin, Ioan al Scării, Petru, Atanasie și toți cuvioșii, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Cuvioasă Maria Egipteanca (și maica noastră Paraschiva cea nouă)[315] și celelalte cinstite și cuvioase femei, care bine ați pustnicit și v-ați nevoit, pe Hristos ați mărturisit, rugați-vă pentru mine, păcătosul. Toți sfinții cei ce din veac bine ați plăcut Domnului, rugați-vă pentru mine, cel fără de răspuns și care sunt mai păcătos decât toți cei din veac păcătoși.

Rugăciunile și cererile acestora primindu-le și ascultându-le, Doamne, Dumnezeul meu, prea dulcele meu Iisus, iartă-mi mie orice Ți-am greșit Ție de la nașterea mea și până în ziua și ceasul de acum cu cuvântul, cu lucrul, cu știință și cu neștiință, cu mintea, cu cugetul și cu toate simțirile mele. Tot așa, iartă și miluiește și pe părinții și frații mei și pe toți arhiereii, preoții, monahii și dreptcredincioșii creștini de pretutindeni, și pe cei ce mă urăsc și mă iubesc, pe cei ce mă miluiesc și îmi slujesc, pe cei ce mi-au poruncit mie, nevrednicului, să mă rog pentru dânșii, pe cei pe care i-am vătămat sau i-am blestemat și pe cei ce unele asemenea îmi fac sau mi-au făcut, și dăruiește-ne cele de folos sufletelor noastre în veacul acesta și în cel viitor precum binevoiește iubirea Ta de oameni. Odihnește și pe cei mai înainte răposați părinți și frații noștri și, pentru rugăciunile tuturor, milostivește-Te spre mine, ticălosul, și fă-mă așa cum mă voiești Tu, fie că vreau sau nu vreau eu.

Și mă învrednicește ca nevinovat și fără de osândă să mă împărtășesc cu Preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine, și ca nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie ele mie, când mă apropii de ele cu nevrednicie, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului, spre izbăvirea de muncile cele veșnice și spre arvuna vieții fără de sfârșit și fericite,

întru care așază-mă împreună cu toți sfinții cei ce din veac Ți-au plăcut Ție, Doamne, Dumnezeul meu, Preadulcele meu Iisus. Că Ție se cuvine slava, cinstea și închinăciunea din partea tuturor, împreună cu Părintele Tău Cel fără de început și Preasfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNEA CUVIOSULUI IACOB

CARE S-A POCĂIT DUPĂ PĂCATELE DESFRÂNĂRII ȘI UCIDERII ȘI S-A ÎNCHIS ÎN MORMÂNT, ÎȘI PLECA GENUNCHII ȘI ÎȘI BĂTEA PIEPTUL FĂRĂ CRUȚARE ȘI CU MULT PLÂNS A ROSTIT-O TIMP DE ZECE ANI[316]

Cum voi căuta spre Tine, Dumnezeule, și ce început de mărturisire voi afla? Cu ce inimă și cu ce conștiință îndrăznind voi încerca să mișc limba păgână și buzele pline de spurcăciune? Și de care păcat voi cuteza a cere mai întâi iertare? Cruță-mă, Iubitorule de oameni, Doamne! Milostiv fii mie nevrednicului, Stăpâne Bunule! Nu mă pierde pe mine pentru faptele mele cele de rușine, căci nu mici îmi sunt păgânătățile. Desfrânări am săvârșit, ucidere am făcut, sânge nevinovat am vărsat și, pe lângă acestea, apelor și fiarelor și păsărilor am jertfit în miazănoapte[317].

Și acum Doamne mă mărturisesc Ție, Celui ce toate le știi, Bunule, cerând iertare de acestea. Nu mă trece cu vederea, Stăpâne, ci, pentru milostivirea cuvenită Ție, îndură-Te de mine, păgânul, și trimite mila Ta cea bogată peste mine, cel care am ajuns în prăpăstiile păcatului. Căci m-a înecat viforul pierzătorului vrăjmaș. Să nu mă înghită pe mine balaurul cel din adânc (și celelalte)[318].

RUGĂCIUNEA MAI-MARELUI TÂLHARILOR DIN VREMEA ÎMPĂRATULUI MAURICIU,

PE CARE A SPUS-O CU ZDROBIRE DE INIMĂ ȘI CU LACRIMI MULTE ȘI AMARE, TIMP DE MULTE CEASURI[319]

Nu cer nimic altceva de la Tine, Iubitorule de oameni, decât ceea ce cerea mărturisindu-se tâlharul cel mai înainte de mine, așadar, precum spre tâlharul acela, așa și spre mine, tâlharul, minunează milele Tale de oameni. Primește acest suspin al meu de pe patul morții și precum ai primit pe cei din al unsprezecelea ceas, care n-au făcut nimic vrednic, așa primește-mă și pe mine, cel ce mă înec în lacrimile mele cele puține și mă curățesc cu ele. Dă-mi mie iertare, pentru că nu-ți cer altceva, căci nu mă lasă vremea, fiindcă pânditorii cei de prin peșteri s-au apropiat. Ci să nu stai împotrivă, nici să-mi iei seama cu de-amănuntul, că nu vei afla întru mine ceva bun. Iată, m-au

cuprins fărădelegile și rău am ajuns către seară. Nesocotite sunt datoriile mele. Dar, precum ai primit suspinarea cea amară a lui Petru, primește-o și pe a mea, Iubitorule de oameni, vărsând aceste lacrimi peste zapisul păcatelor mele și șterge cu buretele milostivirii Tale greșelile mele cele neasemănate (și celelalte)[320].

Postfață

Slujbele bisericești, ca și pravila fiecărui credincios, încep și se încheie cu cererea: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi". Este o referire la neîncetata rugăciune a Bisericii și la actul integrării rugăciunii noastre în ea. Sfinții Părinți mijlocesc pururea pentru noi. Îndemnul Sfântului Pavel – „Rugați-vă neîncetat"[1] *– este adresat nu numai credincioșilor în parte, ci întregii creștinătăți, și cea mai aleasă parte a Bisericii îl ascultă.*

Cum se rugau Sfinții Părinți – și cum ne învață ei să ne rugăm la rândul nostru – se vede din cartea aceasta, mai puțin cunoscută, a Cuviosului Nicodim Aghioritul, autorul ***Războiului nevăzut****, al* ***Cărții pentru paza celor cinci simțuri, a închipuirii și a inimii****, editorul* ***Filocaliei****, al* ***Everghetinosului*** *și al multor altor cărți de zidire duhovnicească, prăznuit de Biserica ortodoxă la 14 iulie.*

Rugăciunile Sfinților Părinți *fac parte dintr-o culegere de texte publicată în 1799 la Constantinopol,*

[1] *1 Tes.* 5, 17.

în Tipografia Patriarhiei, sub titlul ***Apanthisma*** *(în traducere: Buchet de flori). În unele studii cartea a mai fost citată și cu titlul primei scrieri din cuprinsul ei,* ***Prescurtarea Psalmilor Profetului David****, iar alteori ca Evhologhion, ceea ce a dus adesea la confuzii în diversele bibliografii ale operelor Cuviosului Nicodim*[2]*. Dar cum partea cea mai mare din carte este ocupată de culegerea de rugăciuni, ea a fost cunoscută îndeosebi ca* ***Apanthisma****. Rugăciunile erau, de altfel, și partea cea mai citită din ea, cum*

Culegeri de rugăciuni în scopuri liturgice sau pentru rânduiala fiecărui credincios au fost de mult alcătuite. Dintre cele dintâi fac parte, de pildă, ***Rugăciunile către Sfântul Duh****, care se citesc la* ***Slujba plecării genunchilor*** *din seara Cincizecimii. Dintre celelalte amintim* ***Rugăciunile spre somn****,* ***Rugăciunile de dimineață****,* ***Rugăciunile pentru fiecare zi a săptămânii****.*

Reînnoirea spirituală din Ort[illegible]

Însemnările Cuviosului Nicodim Aghioritul care a pregătit manuscrisul și a îngrijit tipărirea culegerii de rugăciuni din cartea de față arată că ea reprezintă un ***Evhologhion*** *alcătuit de Dionisie Monahul Kallipolitul (1730-?)care a viețuit în schiturile athonite Sfântul Artemie sau Sfânta Ana, liturgist și imnograf, socotit drept unul din învățații greci de seamă ai vremii. Pentru cartea lui, Dionisie folosise și alte culegeri: una, a lui Dionisie, schevofilax (trezorier) al Mănăstirii Cutlumuș; alta, a lui David Monahul din schitul amintit, al Sfântului Artemie; în sfârșit, a treia, a Cuviosului Macarie Notara (1731-1805), mitropolit al Corintului între 1765-1776, cărturar, dar mai ales bărbat duhovnicesc, canonizat de Biserica Răsăritului și prăznuit la 17 aprilie. El a avut un rol important în pregătirea câtorva dintre principalele cărți îngrijite și tipărite apoi de Cuviosul Nicodim –* ***Filocalia, Everghetinos, Operele*** *Sfântului Simeon Noul Teolog.*

Evhologhionul *lui Dionisie Kallipolitul a ajuns la Neofit al VII-lea, fost patriarh ecumenic (1789-1794), pe vremea când viețuia în Sfântul Munte, înaintea celei de-a doua alegeri pentru tronul patriarhal (1798-1801). El a aconceput o carte închinată anume*

rugăciunii și folosului ei, reunind alcătuiri eminente ale Sfinților Părinți și marilor teologi și mistici creștini, și a încredințat manuscrisul Cuviosului Nicodim, care l-a revizuit, l-a sporit cu alcătuiri proprii și l-a publicat în tiparnița Patriarhiei. Cuprinsul cărții este menționat în titlu: ***Prescurtare a Psalmilor profetici ai lui David. Buchet de felurite rugăciuni de umilință, cuprinzând și Rugăciunile teologice și privitoare[1] spre dumnezeiasca dragoste ale sfințitului Augustin, episcopul Hipponei. Având la început un Cuvânt despre pocăință, și la sfârșit un Cuvânt despre arhierie. Acum tipărită cu cheltuiala Preasfințitului și Preaîndumnezeitului Patriarh ecumenic D[omnul] D[omnul] Neofit, și îndreptată prin osârdia celui mai mic între monahi Nicodim, spre folosul obștesc al dreptcredincioșilor, în Tipografia Patriarhiei din Constantinopol, la anul 1799.***

Geneza și cuprinsul cărții sunt înfățișate în „Precuvântarea către cititori", în care Cuviosul Nicodim Aghioritul stăruie asupra rolului esențial al rugăciunii pentru unirea omului cu Dumnezeu și asupra condițiilor rugăciunii curate, primite, care-și atinge

[1] În sens de „contemplative" (în textul grec *theôrêtikas*).

scopul. Este un mic **Tratat despre rugăciune**, din care vom cita mai departe[5].

Unele lămuriri despre celelalte scrieri pun în lumină valoarea lor spirituală și culturală (sunt între ele alcătuiri ale unor mari autori ai literaturii creștine) și încurajează la o viitoare reeditare integrală a acestei cărți care, deși tradusă în limba română acum 170 de ani și mult folosită în viața călugărească, a fost aproape cu totul uitată în perioada modernă a culturii noastre.

Titlul complet al primei scrieri, anonimă, dar, cum vom vedea (nota 6), tot a Cuviosului Nicodim Aghioritul, este „Cuvânt despre pocăință, care tratează despre primejdia celor ce păcătuiesc cu nădejdea că se vor spovedi și se vor pocăi", întemeiat pe numeroase argumente și citate scripturistice și din Sfinții Părinți. El arată, cum se menționează într-o notă,

[5] Între numeroasele scrieri cu această temă (pentru cele patristice v. Ferdinandus Cavallera, *Indices* la *Patrologiae cursus completus accurante J.P. Migne. Series graeca*, Paris, 1912, *Index methodicus, De oratione*), alcătuirea Cuviosului Nicodim este, poate, cea dintâi care se adresează anume cititorului modern. Lucrările mai noi ale lui Alexis Carrel, ierom. Gabriel Bunge ș.a. nu reduc actualitatea acestei introduceri în învățătura despre rugăciune cuprinsă în *Sfânta Scriptură* și operele Sfinților Părinți.

„care este adevărata pocăință, care sunt desăvârșirile ei și semnele iertării păcatelor de către Dumnezeu" cu atâta putere de convingere, încât, după aprecierile Cuviosului Nicodim, „zdrobește oasele"[6]. **Prescurtarea din Psalmii profetici ai lui David** aparține unui cărturar bizantin celebru, Ghenadie Scholarios, patriarh al Constantinopolului (c. 1454 - c. 1456). Ea nu este de uz liturgic, ci urmează a fi citită între rugăciunile lor particulare de cei „pironiți la viață" care, deci, din „neputința trupului sau a minții", sunt împiedicați să citească **Psaltirea** întreagă. Ea este adresată nu numai monahilor, ci „oricui poate pricepe", fiind foarte potrivită „celor ce se liniștesc", adică isihaștilor[7]. Ea a fost inclusă în carte, arată Cuviosul

[6] *Apanthisma*, Constantinopol, 1799, p. 1 (din a doua numerotare, după p. 28). Italo Citterio (Padre Elia), în dizertația sa *L'Orientamento ascetico-spirituale di Nicodemo Aghiorita*, Alessandria, 1987, pp. 342-343, 359, a arătat că acest *Cuvânt despre pocăință* este o adaptare a Cuviosului Nicodim după scrierea predicatorului iezuit Giovanni Pietro Pinamonti, *La Via del cielo*. Dascălul athonit a republicat Cuvântul în două cărți ale sale: *Gumnasmata pneumatika*, Veneția, 1800, pp. 501-535 (cu modificări); vezi și trad. rom. a cărții, *Deprinderi duhovnicești*, Alba Iulia, 1996, pp. 361-364) și *Exomologêtarion*, Veneția, 1804, la sfârșit, ceea ce confirmă paternitatea versiunii grecești.

[7] *Ibid.*, p. 54.

*Nicodim, „pentru că **Psaltirea** este cea mai veche rugăciune"[8].*

*Rugăciunile foarte frumoase, sfătuitoare și de umilință reprezintă, cum arătam mai sus, principala parte a cărții, singura publicată în acest volum. În număr de 64, alcătuite între secolul al IV-lea (Sfântul Efrem Sirul) și începutul celui de-al XVIII-lea veac (Sfântul Dimitrie al Rostovului), ele formează cea mai bogată și mai aleasă antologie de rugăciuni din literatura ortodoxă. Este un **Evhologhion** isihast, o concentrare de învățătură teologică despre Sfânta Treime, o introducere superioară în cinstirea Sfintei Fecioare, un manual pentru examenul temeinic al conștiinței. Înțelegem din aceste mărgăritare ale scrisului creștin nu numai cum se rugau Sfinții Părinți, dar și cât de sus așezau ei îndrăzneala chemării lui Dumnezeu față de rugăciunile devoționale, sentimentale și cererile mărunte, din interese vremelnice, ale celor de azi.*

*Următoarele **Rugăciuni teologice și privitoare spre dumnezeiasca dragoste** sunt **Solilocviile** fericitului Augustin (354-430) traduse grecește de marele*

[8] *Precuvântarea către cititori, ed. cit.*, p. 13.

învățat Dimitrie Kydones (c. 1324-1399), un bun cunoscător al spiritualității apusene[9]. Publicând aceste „rugăciuni contemplative", Cuviosul Nicodim îl laudă pe Augustin în „Precuvântare" ca „mare dascăl și teolog preavestit al Bisericii lui Hristos" și deplânge faptul că puține dintre operele lui sunt traduse în grecește, „care lucru este, cu adevărat, vrednic de mâhnire, pentru că ne lipsim de o asemenea bogăție spirituală"[10].

***Cuvântul de laudă despre arhierie**, anonim, pare să fi fost adăugat de Nicodim, căruia îi poate fi atribuit, după idei, procedee literare și didactice, ca un omagiu pentru inițiatorul cărții, Patriarhul ecumenic Neofit.*

*După rânduielile timpului, **Apanthisma** a fost supusă, în manuscris, mai marilor tipografiei Patriarhale, pentru aprobarea imprimării, acordată la 13 septembrie 1799. Între aceștia întâlnim nume familiare istoriei românești din epoca fanariotă: marele*

[9] Cuviosul Nicodim îi reproșează că a trecut la catolicism, dar apreciază că „întru celelalte era înțelept bărbat" și știa bine limba latină, citând în acest sens pe Iosif Vrienios și pe Meletie, autorul *Istoriei bisericești* (*Precuvântarea, ed. cit.*, p. 13, nota 4).
[10] *Ibid.*

dragoman Alexandru Șuțu, fiul lui Mihai Șuțu, domn al Țării Românești (1783-1786) și în două rânduri al Moldovei (1791-1795), Alexandru Panu Hangerli, fost ban al Craiovei în 1798, domn al Moldovei în 1807 și 1818 și reputat orientalist, apoi marele postelnic Ioan Caragea, caimacam al Craiovei în 1797 și domn al Țării Românești în 1812[11].

***Apanthisma** a fost tipărită la Mănăstirea Neamțul, cu binecuvântarea Mitropolitului Moldovei, Veniamin Costachi, în 1827, de Gherontie Ieromonahul*[12]. *La sfârșitul cărții au fost adăugate „Cele 24 de icoase către Domnul, Dumnezeul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos" și „Icoasele Buneivestiri", absente*

[11] Cf. pentru toți aceștia, Mihail Dimitri Sturdza, *Grandes familles de Grèce, d'Albanie et de Constantinople. Dictionnaire historique et généalogique*, Paris, 1983, pp. 419, respectiv 301 și 259.

[12] Numele lui Gherontie Ieromonahul Tipograful de pe foaia de titlu ne-ar îndruma, pentru identificarea traducătorului, către cunoscutul dascăl nemțean cu acest nume, care, pe lângă alte scrieri, tălmăcise, împreună cu Grigore Dascălul, viitorul mitropolit al Țării Românești, *Checragarionul* fericitului Augustin. Dar înainte de apariția acestei cărți la Mănăstirea Neamț, 1814, Gherontie se săvârșise, așadar Tipograful din 1827 era altul. De observat că *Solilocviile* din *Apanthisma* apar și în *Checragarion*, dar între cele două traduceri sunt deosebiri notabile.

*în originalul grec. Se cuvine să menționăm că între traducerea din 1827 și ediția de față, **Apanthisma** a mai fost răspândită în România, în chipul cel mai primejdios (dar probabil și cel mai eficient), în anii dictaturii comuniste. Ea a făcut parte din seria de „samizdaturi" teologice (difuzate mai ales prin Părintele Damian Stogu de la Mănăstirea Antim), un capitol important, puțin cunoscut, al vieții intelectuale românești din era contemporană. Dactilografiată de Ioan Pestrițu (colonel scos din armată și închis, o vreme, ca fost combatant în Rusia), **Apanthisma** a circulat clandestin și, desigur, exemplare din ea, legate de pictorul Valentin Hoeflich – redus pe atunci la această condiție de legător de cărți, firește neautorizat – se mai găsesc azi în mănăstiri sau pe la credincioși.*

„Rugăciunea este legătura fapturilor cuvântătoare cu Ziditorul lor" – învață Sfântul Grigore Palama[13].

[13] *Despre rugăciune și curăția inimii* (cap. 1), în J.P. Migne, *Patrologiae cursus completus. Patres Graeci* [P.G.], t. 150, col. 1117 B; citat de Cuviosul Nicodim în *Precuvântare, ed. cit.*, p. 7.

Adevărata rugăciune este cea „curată", fără cuvinte, fără cereri. Ea premerge stadiul perfecțiunii, al rugăciunii spirituale sau al contemplației, în care, spune Sfântul Isaac Sirul, „tot ce este rugăciune încetează și sufletul se roagă în afara rugăciunii"[14]. Atunci „mișcările sufletului, dobândind curăția desăvârșită, participă la energiile Sfântului Duh... Firea rămâne fără mișcare, fără lucrare, fără amintirea lucrurilor pământești"[15]. Se atinge astfel „tăcerea duhului", superioară rugăciunii, starea veacului viitor, a unirii cu Dumnezeu.

Dar până la această împlinire de care, deși toți sunt chemați, foarte puțini se învrednicesc, trebuie făcută ucenicia rugăciunii de laudă, mulțumire, mărturisire și cerere, prin cuvinte iscusit alese și potrivite de Sfinții Părinți, cu pregătirea și în atitudinea riguros necesare când chemăm pe Dumnezeu, ca nu cumva încercarea noastră de „vorbire cu Dumnezeu în taină" să se prefacă în păcat.

[14] *Cuvinte pustnicești*, XXXII, în *Eurethenta askêtika*, ed. Nichifor Theotokis, Leipzig, 1770, pp. 200-207; citat de Vladimir Lossky, *Essai sur la Théologie mystique de l'Eglise d'Orient*, Paris, 1944, pp. 204-205.

[15] Sfântul Isaac Sirul, *op. cit.*, LXXXV, p. 511, citat de Lossky, *op. cit.*, p. 205.

„Zdrobirea inimii, umilința și lacrimile sunt aripile sfințitei rugăciuni, prin care ea se suie la ceruri" spune Cuviosul Nicodim[16], înfățișându-ne în „Precuvântarea" sa mijloacele dobândirii lor. Rugătorul trebuie să simtă mai întâi frică de Dumnezeu în prezența căruia se află; să măsoare depărtarea dintre măreția și atotputernicia divină și nemernicia proprie; „să se roage cu pricepere, iar nu să zică unele cu gura și să cugete altele cu mintea"[17]; să-și asume cuvintele rugăciunii, înțelegând că ea a fost scrisă pentru el, nu pentru alții; să se roage într-o atitudine cuviincioasă, în singurătate și liniște (căci „pustia este maica liniștii, iar liniștea, maica rugăciunii"[18]) și de preferință noaptea, după sfatul Sfântului Ioan Gură de Aur: „Gândește-te ce mare lucru este ca în puterea nopții, când toți oamenii dorm și împrejur e liniște adâncă, numai tu, sculându-te, să vorbești fățiș cu Stăpânul tuturor. Dulce este somnul, dar nimic nu e mai dulce ca rugăciunea"[19].

[16] *Loc. cit.*, p. 17.

[17] *Ibid.*, p. 19.

[18] Sfântul Ioan Damaschinul, *Cuvânt la Schimbarea la Față*, în *P.G.*, 96, 547-576, citat în *Precuvântare*, p. 20.

[19] *Cuvânt la toți sfinții*, citat în *Precuvântare*, pp. 20-21.

Reușita rugăciunii depinde, continuă Cuviosul Nicodim, și de alte condiții. Nu ni se va împlini prima cerere – iertarea păcatelor – dacă n-am iertat noi mai întâi celor ce ne-au greșit nouă. Nu ni se va asculta rugăciunea decât dacă cerem cu convingerea că vom primi; dacă cerem cele folositoare sufletului, iar nu lucruri lumești și trecătoare; dacă vom uni cererea cu paza poruncilor, fără lenevire; dacă ne vom ruga cu răbdare, fără grabă, și vom mulțumi lui Dumnezeu indiferent că ne va împlini sau nu cererile, îndată sau mai târziu, pentru că, spune Sfântul Vasile cel Mare, „toate cele pe care le face Stăpânul, pentru mântuirea noastră le iconomisește, dar noi să nu încetăm să cerem, descurajându-ne"[20]*; iar Sfântul Ioan Gură de Aur insistă: „Mare bunătate este rugăciunea dacă e făcută cu recunoștință, dacă ne vom obișnui să mulțumim lui Dumnezeu și când primim, și când nu primim. Pentru că uneori ne dă, iar alteori nu, dar amândouă sunt cu folos. Așa încât chiar de vei primi, chiar de nu vei primi, de fapt ai primit, neprimind [...], căci sunt împrejurări în care a nu primi este mai de folos. Dacă nu ne-ar fi nouă, adesea, de folos să nu primim, negre-*

[20] *Așezămintele pustnicești*, 1; citat *ibid.*, p. 24.

șit ne-ar da. Însă a nu primi cu folos înseamnă de fapt că primești"[21].

*Cercetarea structurii rugăciunilor din perspectiva unui capitol al literaturii creștine pe care l-am putea numi evhologie (știința rugăciunii) ne arată că aceste alcătuiri au de obicei patru părți. Cea dintâi, chemarea (**invocatio**), este partea teologică; în ea Dumnezeu este numit – Atotputernic, Atoțiitor, Atotștiutor, Veșnic, Preabun, Întrutotmilostiv – potrivit teologiei afirmative sau catafatice după învățătura Sfântului Dionisie Areopagitul, sau este evocat prin negații – Necuprins, Neînțeles, Mai presus de ființă, Neapropiat, Mai înainte de veci – potrivit teologiei negative sau apofatice a aceluiași dascăl, deoarece, Creator a toate, lui Dumnezeu nu I se poate aplica nici unul din numele celor ce sunt. Mintea rugătorului este supusă la început unui efort de înălțare spre măreția divină, ca să cunoască și să laude.*

[21] *Către poporul din Antiohia*, 1, citat *ibid.*

Al doilea demers este cel de mulțumire către Dumnezeu pentru nesfârșita Lui bunătate față de om, pe care din dragoste l-a creat, iar după neascultare l-a mântuit din păcat, acordându-i, prin Întruparea Fiului și Pogorârea Sfântului Duh, posibilitatea unirii cu El, a îndumnezeirii. Este partea de iconomie a rugăciunii. Ea este asociată mărturisirii nevredniciei rugătorului, a abaterilor lui, a distanței care-l desparte de Creator. De la înălțimea divină mintea coboară în adâncul căderii umane.

Dar convingerea milostivirii lui Dumnezeu încurajează cererile. Mintea rugătorului se avântă din nou către Ziditorul, unește cele două extreme printr-o mișcare de speranță și încredere în mântuirea sa și a toată lumea, adunându-se în locul inimii. Este a treia parte a rugăciunii, întemeiată în încheiere – a patra parte – pe rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor sfinților, pe Tradiția de laudă, mulțumire, mărturisire și cerere a Bisericii.

În rugăciune, mișcarea minții urmează semnul Crucii.

Traducerea românească din 1827 a ***Apanthismei****, în care sunt cuprinse și* ***Rugăciunile Sfinților Părinți****, se dovedește, comparată cu originalul grecesc din 1799, fidelă și cu remarcabile însușiri literare. Ea face parte din amplul program de tălmăciri realizat în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul celui următor de colaboratorii Cuviosului stareț Paisie și de ucenicii acelora în mănăstirile Dragomirna, Secul și Neamțul. Numele traducătorului nu este menționat, dar el era un bun cunoscător al limbii grecești și textul din 1827 a fost cu folos citit în mănăstiri până aproape de vremea noastră.*

Literatura teologică românească din epoca modernă este încă în mare măsură tributară traducerilor vechi. Nu numai Biblia și cărțile de cult au fost retipărite în ediții revizuite ale tălmăcirilor din secolele XVII-XIX, dar și scrieri ale Sfinților Părinți. Două asemenea cărți sunt vrednice a fi menționate pentru calitățile lor literare și grafice: ***Viața și nevoințele Fericitului Paisie, Starețul sfintelor mănăstiri Neamțul și Secul, dată acum pe slovă nouă și graiu îndreptat de Gheorghe Racoveanu****, Râmnicul*

Vâlcii, 1935, și ***Cuvintele Sfântului Teodor Studitul, cercetate cu deamănuntul și date acum pe graiu îndreptat de Arhim. Athanasie Dincă, egumenul Mănăstirii Căldărușani**, București, 1940. Sunt modele de valorificare și continuitate a tradiției românești de traduceri din literatura patristică. Amândoi îngrijitorii cărților amintite pledează în introducerile la edițiile lor pentru folosirea vechilor tălmăciri, pentru păstrarea, astfel, a „sincerității, naivității, căldurii și miresmei pe care le închidea fraza cea veche și fără de care scrierea aceasta ar fi moartă"[22]. Gheorghe Racoveanu observa pe bună dreptate că **Viața Fericitului Paisie** fusese tradusă, în 1836, „într-o limbă care la acea dată nu se vorbea «în lume» – lume care cetea atunci pe Eliade și pe Grigore Alexandrescu"[23]. Era un fel de a spune că limba literară modernă nu mai putea servi tălmăcirilor de scrieri patristice la fel de bine ca româna veche. De aici efortul celor doi îngrijitori amintiți de a publica textele într-un grai limpede, înțeles de cititorii de azi, întocmind „din lexicul cel vechi fraza cea*

[22] Gh. Racoveanu, *Cuvânt de lămurire*, în *Viața Fericitului Paisie*, p. 8.
[23] *Ibid.*

nouă, pe cât a fost cu putință, fără înlăturări și fără adaosuri"[24]. Iar aceasta nu este, cum s-ar putea crede, o soluție de comoditate, o simplă transliterare a textului vechi, ci dimpotrivă, o refacere a lui în tiparele vorbirii de azi, respectând nu numai originalul, dar și traducerea precedentă exemplară.

*Acestea au fost și normele aplicate în această nouă ediție a **Rugăciunilor Sfinților Părinți**. Traducerea din 1827 a fost confruntată cu originalul grecesc din 1799 și remaniată în ce privește topica și adeseori vocabularul, înlocuind cuvintele învechite, dispărute din limbă, cu altele înțelese azi, evitând însă neologismele. În original, rugăciunile sunt grupate în zece secțiuni **(periodos)**, marcate la începutul fiecărei rugăciuni către Dumnezeu Tatăl. Am suprimat aceste diviziuni, ca și numerotarea internă a rugăciunilor, păstrată numai în „Cuprins". Pentru limpezirea unor termeni din româna veche pe care i-am păstrat și relevarea bogatelor lor sensuri teologice sau filosofice, am dat explicații în „Note și Comentarii", care mai cuprind referințe la textele biblice, aproape absente în ediția din 1799 și tra-*

[24] *Ibid.*

ducerea din 1827, informații despre autorii rugăciunilor și unele deslușiri ale pasajelor dificile.

Mulțumesc și pe această cale tuturor celor care m-au ajutat, cu știința, sfatul sau osteneala lor, în diferite stadii ale pregătirii manuscrisului pentru tipar, amintind în primul rând pe părinții profesori Constantin Galeriu, Dumitru Popescu și Nicolae Bordașiu, pe Neonila Onofrei și Corina Găgeanu.

Virgil CÂNDEA

NOTE ȘI COMENTARII

1. Sfântul Vasile cel Mare (c. 330-379), arhiepiscop al Cezareii din Capadocia, întâiul dintre „cei trei mari dascăli ai lumii și Ierarhi", prăznuit de Biserica Ortodoxă la 1 ianuarie.

2. *To einai*, condiția de „a fi", „ființa". În fraza următoare, „ființa" traduce cuvântul *ousia*, esență.

3. *Iez.* 33, 11.

4. Ioan Eugenikos, frate al mitropolitului Marcu al Efesului, a trăit în prima jumătate a sec. XV și a fost diacon și hartofilax (arhivar) al bisericii Sfânta Sofia din Constantinopol, apoi nomofilax (magistrat însărcinat cu supravegherea respectării legilor) al despotatului din Mistra. Autor de scrieri teologice și ascetice, imnuri și rugăciuni.

5. *Haimatai* (rom. veche „sângiuri"), sângele matern din care se formează pruncul.

6. *Trikumias*, literal: „valurile de-al treilea". În tălăzuirea valurilor care se lovesc de țărm, cel mai puternic și primejdios este al treilea. Traducerea din româna veche („întreita învăluire") nu redă sensul cuvântului.

7. Sfântul Ioan Gură de Aur (354-407), unul din cei mai mari teologi ai creştinătăţii, arhiepiscop al Constantinopolului, prăznuit de Biserica Ortodoxă la 13 noiembrie. Rugăciunea este publicată în *P.G.* 63, 923-928. În fraza iniţială *ho pasês orômenês kai noumenês ktiseôs Dêmiourgos*: „Făuritor al întregii creaţii vizibile şi inteligibile" (adică al lumii corporale şi necorporale, angelice).

8. Iconomia este planul şi lucrarea lui Dumnezeu pentru mântuirea omului şi unirea acestuia cu El, întru Iisus Hristos, care a învins întreita stavilă dintre om şi Creator: a firii (prin Întrupare), a păcatului (prin moartea pe Cruce) şi a morţii (prin Înviere).

9. *Pr.* 11, 31, citat la *1 Ptr.* 4, 18.

10. *Is.* 64, 6.

11. *Mt.* 12, 36.

12. *Ps.* 33, 20.

13. *2 Rg.* 24, 14.

14. *Ps.* 37, 22.

15. *Iez.* 33, 11.

16. *1 Tim.* 2, 4.

17. *Mt.* 9, 13.

18. *Lc.* 5, 31.

19. *Fc.* 18, 27.

20. *Ps.* 21, 6.

21. *Ef.* 6, 19.

22. *Ic.* 1, 17.

23. *Ps.* 38, 18.

24. *Fc.* 18, 21.

25. Manase, regele Iudeii (689-641 î.Hs.) a profanat Templul din Ierusalim şi şi-a jertfit fiul zeului Moloh (4 *Rg.* 21, 1-17).

26. David, regele Israelului (c. 1002-963 î.Hs.) a păcătuit trimiţând la moarte pe generalul său Urie Heteul, pentru a-i putea lua soţia, Batşeba (2 *Rg.* 1-27).

27. *Tês hypostaseôs mou*, persoanei mele.

28. *In.* 14, 21.

29. *Mt.* 6, 15.

30. *Ps.* 140, 2.

31. *En tê paliggenesias kairô*, în trad. 1827: „în vremea facerii ceii de-a doa oară".

32. *Ps.* 43, 22.

33. *Tôn ouranôn kai noerôn Dunameôn*, „Puterilor cereşti şi inteligente" (rom. veche „înţelegătoare"), „înzestrate cu o înţelegere care nu e din lumea aceasta" a Dumnezeirii supra-divine (Sf. Dionisie Areopagitul, *Numele divine* IV, 1; *P.G.* 3, 693 BC).

34. Indicarea sumară a autorului nu îngăduie identificarea lui. Sunt cunoscuți sub numele de Calist Monahul mai mulți Părinți, toți din sec. XIV, și isihaștri: Calist I, patriarh al Constantinopolului (1350-1354 și 1355-1363), din mănăstirea Iviron; Calist al II-lea, la rândul său patriarh al Marii Biserici (1397), din mănăstirea Xanthopol; Calist Catafighiotul; Calist Anghelicudis (sau Tilicudis), sihastru lângă Melenic (Macedonia).

35. Ca Maică a Creatorului și Stăpânului lumii, Sfânta Fecioară are dreptul la numele de Stăpână și Doamnă a întregii creații vizibile și inteligibile (v. și nota 7).

36. Sfântul Simion (949-1037) numit Noul Teolog pentru adâncimea învățăturii sale despre îndumnezeirea omului și trăirea isihastă. Rugăciunea aceasta a fost republicată de Părintele Dumitru Stăniloae în *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, București, 1993, pp. 86-88.

37. *Gnômês sumpnoia kai pros to hen suneusis.* Se subliniază desăvârșita egalitate și comuniune a celor trei Persoane ale Sfintei Treimi ca demnitate, divinitate, consens intelectual și convergență spre Unitatea esenței, temă dezvoltată de Părintele Dumitru

Stăniloae în *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. I, București, 1978, pp. 296-306.

38. *Aprositos*: inaccesibil, de care nu te poți apropia sau atinge.

39. *Aneklalētos*: inexprimabil. De remarcat în introducerea rugăciunii abundența termenilor apofatici.

40. Filotei Kokkinos, călugăr atonit, ales de două ori patriarh al Constantinopolului (1353-1354 și 1364-1376), adept al învățăturii Sfântului Grigore Palama și autor al *Vieții* și *Slujbei* acestuia. Pe lângă alte scrieri (unele incluse în *Filocalie*), a alcătuit rugăciuni numai parțial publicate.

41. *Ergastērion*: atelier, magazin, șantier.

42. *Anexichniastos*: insesizabil, indescifrabil, de necercetat, de nescrutat.

43. Vezi nota 4. Marea Biserică este numită Patriarhia ecumenică a Constantinopolului.

44. *Kata methexin*: prin participare. Nu prin firea lui, ci prin participare, prin Darul primit de Sus se face omul „părtaș al dumnezeieștii firi" (*2 Ptr.* 1, 4).

45. *Ps.* 138, 5.

46. *Ps.* 103, 29.

47. Vezi nota 6.

48. *Ic.* 1, 17.

49. Chiril din Constantinopol poate fi teologul căruia i s-au atribuit o *Tâlcuire a Sfintei Liturghii* și o *Istorie bisericească*, vezi A. Ehrhard, în Karl Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, 2 Aufl. München, 1897, pp. 67 și 190. „Bătrâni" erau numiți Părinții duhovnicești (în *Pateric* „Avva").

50. Nichifor Calist Xanthopol (sfârșitul sec. XIII-începutul sec. XIV), mare istoric, exeget și liturgist bizantin. A alcătuit și rugăciuni, între care aceasta intitulată *Rugăciune de mărturisire către Făcătorul și Creatorul nostru Dumnezeu, cuprinzând toate patimile și greșelile omenești* (cf. S.G. Papadopoulos, în *Thrêskeutikê kai êthikê egkuklopaideia*, t. 9, Athena, 1966, col. 652, nr. 5), publicată și în *P.G.* 147, 591 A-600 B. În ed. 1799, nota: "În alte [manuscrise], rugăciunea aceasta este îndreptată către Domnul nostru Iisus Hristos".

51. *Adekastos*: incoruptibil, onest, care nu primește mită.

52. Vezi nota 42.

53. *1 Tim*. 2, 4, cu modificarea: „cunoștința celor lucrate" (în loc de „a adevărului", ca în textul evanghelic), adică a celor săvârșite de Dumnezeu pentru

mântuirea și desăvârșirea omului, evocate în rândurile următoare.

54. *Arrhêtos*: indicibil, inefabil (în rom. veche: de negrăit, de nepovestit).

55. Lameh, descendent al lui Cain, este amintit în cartea *Facerii* 4, 19 drept cel dintâi bărbat care și-a luat două soții, începător al poligamiei. Întreg pasajul evocă păcătoși cunoscuți. Nelegiuirile locuitorilor din Ninive sunt descrise la *Naum* 3. Pentru păcatele lui Manase și David, v. notele 25-26.

56. *Ps*. 85, 16.

57. *Huperophrus*: cel ce încruntă sprâncenele, privește de sus, acuzator.

58. *Huperoptês*, în rom. veche: „trecător cu vederea", disprețuitor.

59. *Phulendeiktês*: cel căruia îi place să acuze; în rom. veche: "iubitorul de arătare".

60. *Moichos*: adulter (rom. veche: „preacurvar"), om care face desfrânare deși este căsătorit, condiție agravantă față de desfrânat (*pornos*, „curvar") și de pătimașii menționați îndată: *bebêlos* (pângărit, profanat), *asōtos* (libertin), *aischros* (infam, care se discreditează prin purtarea lui).

61. *Aselgês*: licențios, impudic, nerușinat, nepăsător față de judecata oamenilor, mai rău decât *aischros* din nota precedentă.

62. *Gastrimargos*: cu pântecele înnebunit (de poftă), mâncău, nesătul.

64. *Akēdiastês*: indiferent față de toate, descurajat, nepăsător (în rom. veche: „negrijuliu"). Este o stare premergătoare deznădejdii care duce la sinucidere (păcat capital, împotriva Sfântului Duh), analizată de abatele Pierre Miquel, osb., *Lexique du Désert. Étude du quelque mots-clès du vocabulaire monastique ancien*, Abbaye de Bellefontaine, 1986, pp. 17-35.

65. *Pleonektês*: avid, care vrea să aibă mai mult decât i se cuvine.

66. *Orgilos*: irascibil, iute la mânie (în rom. veche:

72. *Autokatadikos*: osândit de sine însuși prin purtarea sa. Cf. *Tit* 3, 11: *autokritikos*, cu același sens.

73. Acest *Catalog al păcatelor*, dintre cele mai complete din literatura etică ortodoxă, servește examenului de conștiință pregătitor pentru Taina Mărturisirii. El este și un mic tezaur de termeni amartologici folosiți în româna veche, mai bogată la acest capitol decât româna modernă care a pierdut multe cuvinte desemnând viciile (ca și virtuțile), o dată cu decadența trăirii creștine.

74. *Ps.* 6, 1.

75. *Ps.* 129, 3.

76. *Ps.* 37, 4.

77. Prin păcate omul pângărește chipul său divin primit când a fost creat (*Fc.* 5, 1).

81. *Ps.* 102, 12. În ed. Neamțul, 1827, traducătorul a adăugat două note. La „Știi neputința firii omenești" (v. aliniatul precedent), nota: „Se întoarce către Fiul", iar la „Căci Tu ești Dumnezeul", nota: „Iarăși către Tatăl".

82. Sfântul Ioan Gură de Aur (v. nota 7), numit aici *Chrusorrhēmos*: „cel cu graiul de aur".

83. Sfântul Grigore Palama (1296-1359), arhiepiscop al Tesalonicului, teologul isihasmului, apărător al învățăturii despre îndumnezeirea omului și al dobândirii ei prin despătimire și rugăciunea inimii (unele incluse în *Filocalia*). Este prăznuit de Biserica Ortodoxă în duminica a doua a Postului mare și la 14 noiembrie. Viața lui cea amănunțită a fost scrisă de Philothei Kokkinos (v. nota 40), publicată în *P.G.* 151, 551-656. În *Apanthisma*, 1799, p. 27 (*Cuprins*) se menționează că rugăciunea aceasta este anonimă. Sfântul Grigore Palama doar o folosea.

84. *Ps.* 148, 12.

85. Sfântul Ioan Damaschinul (sfârșitul sec. VII-înainte de 734), mare teolog al Bisericii creștine, autor al operei *Izvorul credinței*, apărător al cultului icoanelor, imnograf. Notă în ed. 1799: „Alții spun că alcătuirea aceasta este a lui Anastasie Sinaitul", cu-

vios (c. 640-c. 700) din mănăstirea Sfânta Ecaterina, contemporan mai tânăr al Sfântului Maxim Mărturisitorul și luptător, ca și acela, împotriva monofiziților și altor eretici de atunci, prăznuit la 21 aprilie.

86. *Ps.* 37, 4.

87. *Ps.* 6, 1. Întreaga rugăciune este o dezvoltare a cererilor din acest psalm.

88. *Ibid.*

89. Sărăcia duhovnicească lăudată de Iisus: „Fericiți cei săraci cu duhul" (*Mt.* 5, 3).

90. Iisus a luat firea omenească prin Întrupare.

91. *Ps.* 6, 1-2.

92. *Ps.* 77, 37.

93. *Ps.* 6, 2.

94. *Ps.* 6, 2-3.

95. *Ps.* 146, 3.

96. *Ps.* 144, 15.

97. *Idt.* 9, 12.

98. Vezi nota 80. „Cămătarul", „diacul": diavol, pârâșul omului la Judecată.

99. *Ps.* 6, 3.

100. *Ps.* 6, 4.

101. *Fc.* 8, 20.

102. *Ps.* 143, 5.

103. *Iov* 14, 4.
104. *Ps.* 50, 6.
105. *Ps.* 129, 3.
106. *Ps.* 142, 2.
107. *Ps.* 50, 10.
108. *Ps.* 22, 8.
109. *Ps.* 6, 6.
110. *Ps.* 6, 4-5.
111. *Mt.* 7, 7-8.
112. *Logois aphathou philanthrôpias*, „din motivele negrăitei iubiri de oameni" (a lui Dumnezeu), referire la iconomie, planul Creatorului de mântuire și îndumnezeire a omului, prin Întruparea Fiului.
113. *Sugkatabasis*: concesie, îngăduința Fiului de a Se coborî pe pământ pentru mântuirea oamenilor.
114. Ceea ce voiește Maica Domnului se și împlinește.
115. Vezi nota 4. Textul rugăciunii a fost republicat cu comentarii de Părintele Dumitru Stăniloae în *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, pp. 88-91.
116. Logosul, rațiunea supremă de a fi a tuturor făpturilor.
117. *Ousiôdôs*: în chip esențial, în însăși ființa.
118. *To logikon*: facultatea rațională a omului.

119. *In.* 4, 23.
120. Prin Sfântul Duh se primește, după Botez, Taina Mirungerii.
121. *Tois hupo zugon*: „celor aflați sub jug": condiția celor căsătoriți în perspectiva monahală.
122. *Tois ekdêmousi tou biou*: „celor despărțiți de viață" (mirenească), adică monahilor.
123. *Sôphrosunê*: cumpătare, înfrânare, castitate, în rom. veche: „întreaga înțelepciune".
124. *Hilastêrion*: jertfă pentru îmblânzirea lui Dumnezeu (*Rom.* 3, 25), deci curățitoare de păcate.
125. Nichifor Vlemmide (Blemmudes) (1197-1272), învățat bizantin, autor de scrieri de teologie, fizică, logică, geografie etc.
126. *Hyparxis*: existență.
127. *Meteôrisas tên gên ep'oudenos* = „ridicând (suspendând) Pământul peste nimic (vid)".
128. *Abyssos*: abis.
129. *Ps.* 118, 37.
130. *Ps.* 140, 3.
131. *Cp.* Ps. 16, 8.
132. *Ps.* 25, 3.
133. *Ps.* 22, 8.
134. *Ps.* 32, 5.

135. *Ps.* 140, 2.

136. *Mt.* 9, 13.

137. Sfântul Efrem Sirul din Nisibe (începutul sec. IV-373), cel mai mare teolog creștin de expresie siriacă, autor de scrieri antieretice, învățături monahale, exegeze și imnuri. Este prăznuit la 28 ianuarie.

138. *Adiaphthorōs*: incoruptibil, întreg. Păstrarea trupului nedescompus după moarte este o dovadă a sfințeniei, deoarece incoruptibilitatea dobândită prin aceasta include întreaga ființă, atât sufletul, cât și trupul.

139. Simbolism expus mai pe larg de Sfântul Efrem Sirul în *Cuvânt împotriva ereticilor*, v. S.P.N. Ephraem Syri, *Opera omnia graece et latine*, ed. J. Assemani, t. II, Romae, 1732, p. 263 și urm.; *Cuvintele și învățăturile P.C. Părintelui nostru Efrem Sirul*, trad. de Isaac Schimonahul și Iosif Ieromonahul, t. II, Mănăstirea Neamțul, 1819, pp. 311-315. Vechii naturaliști credeau că perla este rezultatul întâlnirii, prin fulger, dintre rouă și scoică. „Perla se zămislește din fulger și din rouă și de aceea este foarte albă; așa și Hristos S-a zămislit din Fulgerul cel de Sus, adică din Sfântul Duh" (Teofilact al Bulgariei, *Tâlcuire la Evanghelia după Matei*, XIII, 45, în *P.G.* 129, 417 BC și

trad. rom. de G. Grigore și Sava T. Sarul, vol. II, Rm. Vâlcea, 1933, p. 355. Cf. și studiul nostru (semnat Gh. Bratu), *Textele liturgice ca izvor de învățătură. Însemnări despre Fulger, Scoică și Mărgăritar, în „Mitropolia Olteniei"*, 9, 1957, nr. 9-10, pp. 586-602.

140. *Akatalēpte Iēsou kai anexerunēte Christe*: „Iisuse Cel de neînțeles și Hristoase Cel de nescrutat", termeni care sugerează realitatea apofatică, indefinibilă a lui Dumnezeu, care este mai pesus de fire, deci incognoscibil (cf. Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. I, pp. 157-158). În aliniatul următor: *isop*, arbust din regiunile mediteraneene și asiatice, din ale cărui flori se prepară o băutură întăritoare. La *Ioan* 19, 29 se arată că de o ramură de isop era legat buretele cu oțet dat lui Iisus pe Cruce.

141. *Mt.* 12, 36.

142. *Ps.* 6, 1.

143. *Dn.* 9, 7.

144. *Ps.* 88, 1.

145. *Ps.* 89, 1.

146. *Ponērai prolēpseis*, prejudecăți rele, idei formate în grabă, nereflectate, fără temei.

147. *Tous noētous ophthalmous*, ochii cei gândiți, care înțeleg, ochii inimii, organul cunoașterii spirituale

(spre deosebire de ochii trupului care văd cele sensibile).

148. Republicată de Pr. D. Stăniloae, *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea,* pp. 91-93.

149. *Anekbatos,* inevitabil, ineluctabil, absolut.

150. Vezi nota 6.

151. *Ps.* 114, 7.

152. *Hupo prolêpseôs,* „de prejudecată", adică acționând înainte de a reflecta îndeajuns (v. și nota 146). Taducerea veche „de mai înainte prindere în minte" (păreri pripite) a devenit de neînțeles.

153. *Rm.* 12, 2.

154. Vezi nota 137. Atribuirea, absentă în ed. 1799, apare în trad. rom. 1827.

155. Vezi nota 123.

156. *Ton akathartôn prolêpseôn,* v. notele 146, 152.

157. Dacă păcatul a fost plănuit, cel puțin să nu fie comis.

158. *Nêpsis*: vigilență, atenție, limpezime de minte. În rom. veche: „trezvire, trezvie".

159. *Diakrisis*: discernământ, judecată dreaptă (în rom. veche: „dreapta socoteală"), pe care Cuviosul Nil pustnicul din Ankyra o numea: „izvor, rădăcină, cap și legătură a tuturor virtuților" (*Despre cele opt*

gânduri ale răutății, P.G. 79, 1468 B), iar Sofronie al Ierusalimului „împărăteasa tuturor virtuților" (*Cuvânt la Nașterea Domnului,* ed. H. Usener, în „Rheinische Museum für Philologie", Frankfurt am Main, 1886, p. 513).

160. Vezi nota 4.

161. *Anendeês,* fără lipsuri, perfect.

162. Vezi nota 42.

163. *Mikron kosmon*: microcosmul, omul.

164. *In.* 14, 23.

165. *Proskunite*: venerate (rom. veche: „închinate").

166. *Mt.* 11, 12.

167. *2 Cor.* 7, 1.

168. *Noêtos,* aici în sens de (Soare) inteligibil, vezi și nota 282.

169. *In.* 1, 9. Soarele, Lumina adevăratei cunoștințe este Hristos.

170. *Flp.* 4, 7.

171. Din întunericul lumii trecătoare, în cel al iadului.

172. *Splagchna oiktirmôn,* cf. *Col.* 3, 12; în trad. 1827, „milostiviri ale îndurărilor".

173. Atât în *Vechiul,* cât și în *Noul Testament.*

174. *Ps.* 21, 6.

175. Atribuită în ed. 1799, p. 128, Sfântului Isaac Sirul (după *Eurethenta askêtika*, ed. Nichifor Theotokis, Leipzig, 1770, pp. 14-16, la care se trimite în notă), această rugăciune a fost identificată de Irénée Hausherr, *Penthos*, Roma, 1944 („Orientalia Christiana Analecta", nr. 132) pp. 149/150, drept alcătuirea misticului sirian Jôhannàn Sabha (cel Bătrân, Starețul) din Dàljàtha, autor de scrieri ascetice, rugăciuni și epistole (cf. A. Baumstarck, *Geschichte der syrischen Literatur*, Bonn, 1922, pp. 225-226). După ed. Theotokis, rugăciunea a fost tradusă de Isaac Shimonahul și Iosif Ieromonahul, v. *Cuvintele și învățăturile P.C. Părintelui nostru Isaac Sirul*, Mănăstirea Neamțul, 1819, pp. 33-34.

176. Vezi nota 85. Rugăciunea este versificată după cum menționează titlul original („în versuri de 12" [silabe]) și are în acrostih literele alfabetului de la *alpha* la *ômega*, apoi numele alcătuitorului: *Iôannou* („a lui Ioan").

177. *Theios*, în sensul de (chipul) „îndumnezeit" al Maicii Domnului.

178. Republicată cu comentarii de Părintele Stăniloae, *Despre Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, pp. 93-95.

179. *Analloiôton*, invariabil.

180. *Atrepton*, imuabil.

181. *Aperigrapton*, necircumscris.

182. Vezi nota 42.

183. *Theôria*, contemplarea.

184. *Politeias*, în sens larg: viețuirea civilizată.

185. *Proslêmma*, asumare, asociere (aici: a celor două firi, divină și umană, prin Întruparea Fiului).

186. Le-ai dat putere să facă semne suprafirești.

187. Vezi nota 152.

188. *To hegemonikon*, (partea) conducătoare, stăpânitoare a sufletului, mintea.

189. *2 Tim.* 2, 15.

190. Sfântul Dimitrie al Rostovului, Părinte duhovnicesc și teolog rus de tradiție isihastă (c. 1651-1706). În secolul XVIII scrierile sale au fost răspândite în Ortodoxia românească și grecească. Cea mai cunoscută alcătuire a lui, *Alfavita sufletească* a fost publicată la Iași în 1785.

191. *Lc.* 1, 28, 42.

192. *En hupsistois*, cf. *Lc.* 2, 14.

193. *Tên koinên phuseôn chorostasian*, „sistemul general al naturilor", lumea corporală (cea necorpo-

ală, a Puterilor inteligibile, este evocată în fraza anterioară).

194. Fiecare ordine a naturii slăvește pe Dumnezeu potrivit rațiunilor constitutive existente în ea (*enuparchontoi logoi*).

195. Elementele naturii.

196. Cauza primordială.

197. Plinătatea dumnezeiască, fiind mai presus de toate ființele, depășește atât înțelegerea celor de sus (îngerii), a celor de jos, cât și a celor intermediare (oamenii).

198. *Agatharchikos*, termen din Sfântul Dionisie Areopagitul, *Numele divine* I, 5 (*P.G.* 3, 593 D).

199. *Ps.* 7, 10.

200. *Is.* 64, 6.

201. *Ps.* 88, 17.

202. *Is.* 64, 6.

203. Sfântul Simion (521-596) din Muntele Minunat (Thaumastôrêtes), lângă Antiohia, în Siria, ascet care și-a petrecut viața și nevoința pe o coloană de piatră, după pilda Sfântului Simion Stâlpnicul. Este prăznuit la 24 mai.

204. *Ps.* 118, 73.

205. *Ps.* 7, 10.

206. *Ps.* 62, 2-3.

207. Cf. Antifonul, glas IV, la Utrenia de duminică: „Prin Sfântul Duh tot sufletul viază și cu curăție se înalță, luminează întru Unimea Treimii, cu sfințenie de taină".

208. Și întru cei făptuitori și întru cei contemplativi, următori ai Martei sau ai Mariei (cf. *Lc.* 10, 38-42).

209. *Ps.* 37, 21-22.

210. *Ps.* 56, 1-2.

211. *Lc.* 2, 14.

212. *En... haploustatê henotêti:* (Sfânta Treime) „în cea mai simplă (desăvîrșită) unitate". Prin „unime", româna veche reda mai bine decât „unitate" proprietatea dumnezeirii de a fi Una.

213. *Ps.* 108, 1

214. *Ps.* 141, 6; 26, 5.

215 *Mt.* 6, 9-13.

216. Dumnezeu este în afară de modalitate („cum") și spațiu („unde"), condiții care se aplică lumii create.

217. Citat din Sfântul Dionisie Aeropagitul, *Numele divine*, I, 7 (*P.G.* 3, 597 A): (Cauza tuturor) „Care cuprinde mai dinainte în Sine toată ființa, în chip simplu (absolut) și nedefinit".

218. Bunătatea lui Dumnezeu se revarsă peste întreaga creație și o covârșește. Ea nu poate fi depășită de cele de sus, dar cele de jos nu rămân în afara ei.

219. *Ps.* 140, 2.

220. Vezi nota 4.

221. *Mt.* 11, 12.

222. *Tas gnôstikas dunameis:* facultățile cognitive.

223. *Ps.* 41, 5.

224. *Ps.* 44, 3.

225. *In.* 14, 23.

226. *Ps.* 50, 11, 18.

227. *Ps.* 137, 6.

228. *Ton oron tēs kalēs philosophias:* definiția filosofiei bune (adevărate) care, în concepția Sfinților Părinți, este gândul la moarte, la provizoratul existenței temporale a omului.

229. *Fc.* 3, 19.

230. *Ps.* 38, 8-9.

231. *Ps.* 102, 15-16; 32, 2.

232. *Ps.* 39, 6.

233. *Ps.* 118, 20.

234. *Ps.* 44, 3.

235. *Enōdiazon*; în trad. 1827; „binemirezmești".

236. Cel ce ai conceput cu înțelepciune cauzele tuturor.

237. *Iconomisind,* dăruind prin Iconomia Ta mântuirea și îndumnezeirea (v. și nota 8).

238. *Tēn theōrian,* contemplarea.

239. Dumnezeu este infinit (*apeiros*) și indefinit (*aoristos*), deci este imposibil de a-L descrie, temeiul teologiei apofatice.

240. *Ho haplous kai huper haplotēta kai henada,* "Cel simplu și mai presus de simplitate și unitate".

241. *Mt.* 12, 36.

242. *Rugăciunea după a șasea catismă* din *Psaltire* (v. ed. Buzău, 1835, pp. 87-88) este o prescurtare a acestei rugăciuni.

243. *Ps.* 118, 120.

244. *Prolēpsis,* v. nota 152.

245. Este *Rugăciunea a treia către Preasfântul Duh,* anonimă, dintre *Rugăciunile spre somn.* Vezi *Acatisteriu cuprinzătoriu de rugăciuni umilincioase pentru trebuința fiecăruea creștin,* Buzău, 1860, pp. 21-23.

246. Cuviosul Antioh monah din mănăstirea Sfântul Sava (Palestina) a redactat către 620 un comenta-

riu cuprinzător (*Pandektēs*) la *Sfânta Scriptură*, de la care a primit numele Pandectul.

247. *Ps.* 24, 6.

248. *Dn.* 9, 7. Întreaga rugăciune este o adaptare pentru credinciosul creștin a cererilor profetului Daniel pentru poporul evreu, așadar textul cuprinde numeroase citate din *Dn.* 9, 4-19.

249. *Is.* 64, 8.

250. În *Psaltire* este *Rugăciunea după a șaptesprezecea catismă, v. ed. cit.* în nota 242, pp. 250-252. Vezi și nota 274.

251. *Ps.* 24, 6.

252. Ghenadie (Gheorghe) Scholarios, teolog și filosof bizantin, patriarh al Constantinopolului (c. 1454-c. 1456; m. după 1472). Rugăciunea a fost publicată și în *P.G.* 160, 525 A-528 B.

253. Lui Dumnezeu se cuvine să-I închinăm primele gânduri și cuvinte din fiecare zi.

254. *Mt.* 26, 41.

255. *Ps.* 144, 17.

256. *Ps.* 62, 8.

257. *Adialeiptōs*, aici în sensul de (viață) necurmată înainte de vreme.

258. Sfântul Simion Metafrastul (a doua jumătate a sec. X), cel mai mare hagiograf bizantin, autor al unei serii ample de *Vieți ale Sfinților* scrise la cererea împăratului Constantin VII Porfirogenetul. Prăznuit de Biserica Ortodoxă la 9 noiembrie. Pentru erudiția și demnitățile sale a mai fost numit Logofătul, Magistrul și Metafrastul (exegetul). „Domnul Logofăt" din ed. 1799 a fost înlocuit cu „Sfântul" în trad. rom. 1827.

259. Mintea (*nous*).

260. *Tas phrenas*, "cele dinlăuntru", ca lăcaș al minții.

261. Lucrarea păcatului înstrăinează pe om de Dumnezeu și la Judecată va auzi cuvintele: „Nu te știu pe tine" (*Mt.* 25, 12).

262. Cp. *Mt.* 25, 30, 41.

263. Sfântul Ioan Botezătorul, la întâlnirea Elisabetei cu Fecioara Maria (*Lc.* 1, 41) a săltat în pântecele maicii sale, așadar "mai înainte de a fi în scutece", mai înainte de naștere.

264. Cp. *Mt.* 4, 16.

265. Am pierdut și chipul lui Dumnezeu primit la facerea omului, și restaurarea chipului dăruită prin Întruparea Fiului.

266. *Is.* 43, 26.

267. Sfântul Ioan Botezătorul, ca Înaintemergător al Domnului, încheie ceata Profeților din Vechiul Testament, este "pecetea Profeților".

268. *Mc.* 8, 22-26.

269. Episod din *Num.* 22, 1-25: Dumnezeu dă grai asinei lui Valaam din Fatura și îl ceartă prin îngerul Său pentru purtarea lui.

270. La trecerea poporului evreu prin Marea Roșie, *Iș.* 14, 21-22.

271. La Rafidin, când Moise a făcut să curgă apă din piatră cu porunca Domnului, *Iș.* 17, 2-6.

272. *Ps.* 118, 168.

273. *Mt.* 9, 13.

274. Din *Doxologia mică* la Utrenie. Rugăciunea următoare către Dumnezeu-Tatăl se află, cu unele deosebiri, și în *Psaltire, ed. cit.*, pp. 250-252, cf. nota 250.

275. *Panaitios*: cauză a tuturor (celor create).

276. *Ps.* 17, 38-39.

277. Mihail Critopol din Imbros, învățat bizantin din a doua jumătatea a sec. XV. Către sfârșitul vieții s-a retras într-o mănăstire, probabil din Muntele Athos. În afara unei cunoscute cronici *Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451-1467)*, cuprinzând și informații despre istoria românilor (ed. Vasile Grecu, București, 1962), a scris această *Rugăciune către Domnul nostru Iisus Hristos* și o *Laudă către sfințitul Augustin*, publicate de Cuviosul Nicodim Aghioritul în *Apanthisma*, Constantinopol, 1799,p. 192.

278. *Mt.* 18, 22.

279. Baia botezului.

280. *Lc.* 15, 18.

281. *Logos*, în sens de „rațiune", dar și de „cuvânt".

282. *Noëte hēlie*: Soare inteligibil. Vezi și nota 68.

283. *Flp.* 4, 7.

284. Vezi nota 36.

285. *Is.* 58, 9.

286. Vezi nota 271.

287. *Ps.* 90, 6.

288. Prin liniștire (isihie) se dobândește pacea sufletului și a trupului eliberate de patimi, inima (partea intelectivă a omului) rămânând trează, potrivit *Cânt.* 5, 2: „Eu dorm, dar inima mea veghează", referință clasică pentru Rugăciunea inimii.

289. *Iez.* 18, 32.

290. *Ps.* 29, 11.

291. *Ps.* 6, 2; 142, 11; 40, 4.

292. *Ps.* 108, 27, 30.
293. *Ps.* 102, 10.
294. Tribunal, scaun de judecată.
295. Atât Sfântul Pavel, cât și Sfântul Iacob amintesc oglinda ca instrument imperfect de cunoaștere. Făcute în vechime din metal șlefuit, oglinzile distorsionau imaginea care se vedea neclară, „ca în ghicitură", ca o „enigmă" (*1 Cor.* 13, 12). Iar imaginea este trecătoare: omul care își privește fața în oglindă, „s-a privit, s-a dus și îndată a uitat" (*Ic.* 1, 23). Dar când vom ieși din trup și aceste oglinzi se vor sparge, vom fi ca „cel ce se uită cu luare-aminte într-o lege desăvârșită" (*Ic.* 1, 24). „Petrecând în trup suntem departe de Domnul, căci umblăm prin credință, nu prin vedere" (*2 Cor.* 5, 6-7), „dar când va veni ceea ce e desăvârșit (vom vedea) față către față" (*1 Cor.* 13, 10, 12).
296. Vezi nota 137. Textul, intitulat *Rugăciune către Preasfântul Duh*, anonimă, apare în *Orologiul cel Mare*, București, 1897, pp. 149-150; parțial (de la „și iartă-mi mie, nevrednicul robul Tău"), în *Acatistier*, Buzău, 1860, pp. 21-23.
297. *Koimêthô kai hupnôsô*, „să adorm și să-mi petrec somnul".
298. Sfântul Teodor (759-826), starețul mănăstirii Studion din Constantinopol, autorul unei bogate opere

teologice dogmatice, ascetice, imnografice, catehetice, pastorale. Este prăznuit la 11 noiembrie.
299. Vezi nota 7.
300. Vezi nota 42.
301. Cuviosul Isaac Sirul (sec. VII), mare ascet și teolog sirian, episcop de Ninive, autor al unor foarte răspândite *Cuvinte pustnicești*, traduse și în românește (v. nota 175 și *Filocalia*, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, vol. X, București, 1981). Textul în ed. Theotoki (v. nota 175), pp. 176-177 (și trad. rom cit., p. 150). Sfârșitul („ci, Doamne...") e un adaos în *Apanthisma*, 1827, p. 399.
302. Vezi nota 49.
303. *Ps.* 62, 1, 7.
304. *Apokatastatis*, în înțelesul corect, astfel explicat de Sfântul Maxim Mărturisitorul în *Întrebări, nedumeriri și răspunsuri* (*Quaestiones et Dubia*), 13: „A treia (restaurare), de care vorbește mai mult în tratatele sale Grigorie al Nyssei, este restaurarea puterilor sufletești căzute în păcat, în starea în care au fost create" (*P.G.* 90, 796 AB; *Filocalia*, trad. Pr. D. Stăniloae, vol. II, Sibiu, 1947, p. 214).
305. *Ps.* 10, 23 și *Tin.*, 52.
306. *Ps.* 50, 11.

307. *Gnômê*, cu înțelesul de „voia [lui Dumnezeu]". Cuviosul Nicodim explică astfel cuvântul în nota sa din ed. 1799, p. 183: „Dorire, aici, se înțelege înclinarea cu desăvârșire spre lucrul voit, după Vlemide, în sensul: spunem «să se împlinească ceva după voia lui Dumnezeu», iar nu după hotărârea privitoare la ceva luată cu premeditare și reflecție. Vezi și *Cuvântul despre credință al lui Vlemide*". Referința completă este: Dosithei Notara, *Tomos agapês,* Iași, 1698, pp. 494-502 (republicat în *P.G.* 142, 585-606).

308. *Ps.* 118, 18.

309. Vezi nota 7. Rugăciunea apare și în *Ceaslov* (ex. ed. 1854, p. 402) și în *Acatistier* (ed. 1860, p. 39).

310. Marii trăitori creștini erau încredințați că nu au spor sufletesc, de aceea se străduiau necontenit „să pună început" și se rugau să li se îngăduie aceasta. Vezi *Patericul,* Avva Pior 85, Avva Pamvo 4 etc. Spre deosebire de orgolioasele pretenții de „inițiere" din zilele noastre, în smerenia lor Părinții se păzeau să-și atribuie fie și „începutul" temeinic al trăirii duhovnicești.

311. În unele ediții ale *Rugăciunii*, după cererea a 12-a apare mențiunea: „Până aici urmează ceasurile nopții" (*Ceaslov*, 1854, p. 402), pentru că în sistemul cronologic bizantin o zi începea la ora șase seara, în ziua premergătoare.

312. Demonilor, fiarelor inteligibile, necorporale (*noêtois thêriois*).

313. În *Viața Preacuviosului Părintelui nostru Vasile cel Nou* scrisă de ucenicul său Grigore, sunt descrise *Vămile Văzduhului* (a clevetirii, batjocurii, pizmei etc.) prin care sufletul va trece după moarte, asistat de îngeri, fiind învinuit de diavoli (vameșii) care îi vor dezvălui păcatele, și ajutat de rugăciunile Sfântului Vasile. Este o scriere de mare răspândire în literaturile creștine răsăritene, tradusă și la noi de monahul Cosma (1692) și de Rafail Protosinghelul (1816).

314. Adaos în trad. rom. 1827.

315. *Idem.*

316. Notă în trad. rom. 1827: „Viața acestui sfânt caut-o în luna lui martie 4". Preacuviosul Iacov Sihastrul este prăznuit, de fapt, la 28 ianuarie (cf. *Mineiul pe ianuarie*, Mănăstirea Neamțul, 1846, f. 195'). Pustnicind timp de cincisprezece ani într-o peșteră de lângă Porfirion (azi Haifa) din Palestina, cuviosul a căzut apoi în păcat cu o tânără pe care o vindecase de îndrăcire, a ucis-o atât pe ea cât și pe fratele ei, ca să nu i se cunoască fapta, apoi s-a nevoit într-un mor-

mânt, revenind la sporirea de mai înainte, arătată prin miracole și viețuire pilduitoare (cf. *Viața* lui în P.G. 114, 1213-1224).

317. *Tois hudasi kai theriois kai pethenois eis borran*, text dificil în original și în trad. rom. 1827 („apelor și hiarălor și paserilor am dat în văzduh"), care sugerează jertfe vinovate unor zeități păgâne (ape, fiare, păsări) din Miazănoapte, aparent din pantheonul egiptean. Miazănoaptea este o direcție nefastă în tradiția biblică, locul de unde va veni nenorocire peste Ierusalim și distrugerea peste Egipt (*Ier.* 1, 14; 40, 20, 24).

318. *K.t.l.* (*kai ta leipa*) formulă (*etcaetera*), notând prescurtarea textului prin omiterea finalului.

319. În trad. rom. 1827, nota: "Istoria aceasta vezi-o în *Viața* acestuiaș împărat". Dar episodul nu apare nici în Evagrie (*Istoria bisericească* V, 19-VI, nici în Teofilact Simocatta, *Istoria împăratului Mauriciu* I-VIII).

320. Vezi nota 318.

INDICE DE AUTORI ANTOLOGAȚI

CUPRINS

Rugăciuni
felurite, preafrumoase, de mărturisire și umilință, adunate de la deosebiți Sfinți Părinți*

* Cifrele romane arată ordinea rugăciunilor, rânduite pe teme, iar cifrele arabe, numărul paginii.